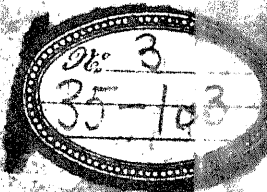

7 IV-3

3-8-317

A
36

H. 24

B-13093
DIVINA

Q V A E D A M
S. EPHRAEM OPERA
MILLE DVCENTIS IAM
ANNIS E SYRA IN
GRAECAM LINGVAM,

NVNC AVTEM E GRAECA
in Latinam uersa.

PETRO FRANCISCO ZINO.
Veronensi interprete.

2-4-15

VENETIIS.
APVD FRAM. RAMPAZETVM.
M D L X I.

R-13093
DIVINA

Q V A E D A M
S. EPHRAEM OPERA
MILLE DVCENTIS IAM
ANNIS E SYRA IN
GRAECAM LINGVAM,

NVNC AVTEM E GRAECA
in Latinam uersa.

PETRO FRANCISCO ZINO.
Veronensi interprete.

2-4-15

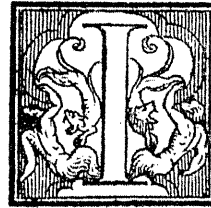

V E N E T I I S.
APVD FRAM. RAMPAZETVM.
M D L X I.

2
OPTIMO AC SA-
PIENTISSIMO VERONAE
PONTIFICI D. HIERO-
NYMO TRIVISANO.

PETRVS FRANCISCVS ZINVS S. D.

IN MAXIMA & in-
credibili illa lætitia,
quam patria mea ce-
lebri Ciuium atque
ordinum omnium
gratulatione, præ se tulit, cū te sibi à
PIO IIII PONTIFICE OPT.
M A X. ex lectissimo totius Reipub.
Venetæ nobilitatis flore, datum esse
sponsum atque pastorem intellexit :
ego summum animi mei gaudium
tantisper coelare constitui, dum san-
ctissimum quēdam senem, qui mul-
tis iam seculis penè mutus ac fordi-
dus in tenebris iacebat, excitarem :
ut à me latinè loqui edoctus, & uesti-

mentis paulo elegantioribus exornatus, tibi meo nomine gratularetur. Hic est Ephræm ille, quem Nisibis clara Mesopotamiæ ciuitas genuit: Edessa Diaconum habuit: Græcia suspexit: uniuersa Christiana Resp. est admirata. Hunc Basilus Magnus unicè dilexit. Hunc D. Gregorius Magni Basilii Frater luculenta ac bene longa oratione summis laudibus in coelum extulit. Huius doctrina tam pia, tam sincera, tam dulcis, tam grauis, atque frugifera ab omnibus semper est habita, ut eius opera mille ducentis iam annis è Syra in græcam linguam conuersa post sacrarum scripturarum lectionem B. Hieronymus in Ecclesijs legi consueuisse testetur. Per hunc ego diuinum senem ad te, pater optime, tanquam ad numen aliquod (quando tu hac Dioecesi Dei personam ac

uicem geris) gratulabundus & supplex³ accedo. Ad Deum autem qui adeunt, & donare, & petere aliquid consueverunt. Dono igitur tibi non aurum, non gemas, aut aromata, cuiusmodi munerera Regina Saba attulit Salomoni: Sed cum uidua illa paupercula ueluti minuta duo, quæ tu pro eximia animi tui magnitudine auro, & gemis, & aromatibus antepones: nepe præclara ac diuina quedam huius uiri sanctissimi Ephræm monumenta, quibus & tu non mediocriter delecteris, & gregis filiorumque tuorum animi accorda, quæ uiua ueri Dei sunt templum, decorentur, & bonus, ac suauis odor fiat Deo, & Angelis, & hominibus. Atque hoc quidem est munusculum nostrum. Quod si tibi, ut spero, & opto, non ingratum accidisse, & prodesse cæteris intellexero: alia complura tum eius

dem auctoris, tum aliorum Sanctorum opera, quae singulari humanitate nobilissimi atque ornatissimi uiri ANTONII GIBERTI graecè scripta apud me conseruantur, labore ac studio nostro in lucem latina prodibunt. Quod autem abs te peto, cuiusmodi est, ut & tibi largienti, & accipiēti mihi, patriaeque meae, atque ipsi Deo sit futurum longè gratissimum: nimirum, ut spiritus fam ipsam tuam, quae & pulcherrima est, & tui, in quo uno uirtutes omnes amabili quodam mansuetudinis ac morum suauissimorum uinculo coniunctas cernit, amatissima, quemadmodum amas, constanter ames: ut eam nullo unquam tempore deseras: sed praesens omni officio, ac pietate, & amore perpetuo complectare. Vale. Ex Oppido Lonati VIII Kal. Iulij M D L X I.

INDEX EORVM, QVAE HOC⁴
volumine continentur.

S. Ephraem animi sui timorem explicat.	1
Preces.	7
De uirtutibus & uitis.	8
De timore Dei.	9
De illo, qui expers est timoris Dei.	9
De Charitate.	9
De homine non habente charitatem.	10
De longanimitate.	10
De uirtutis huius experte.	10
De patientia.	11
De impatientia.	11
De benignitate.	11
De iracundia.	12
De mansuetudine.	12
De improbitate.	13
De ueritate.	13
De mendacio.	13
De obedientia.	14
De inobedientia & murmuratione.	14
De homine ab inuidia, & aemulatione alieno.	15
De inuidis, & aemulatoribus.	15
De homine abhorrente à maledictis, & contumelia.	16
De maledicis, & contumeliosis.	16
De temperantia, & continentia.	16
De intemperantia.	17
De gratia Dei.	18
De linguae morbo, & ceteris uitis.	21
Deflet peccata sua, & Dei misericordiam implorat.	27
De poenitentia, & confessione.	28
Se ipsum reprehendit, & peccata sua confitetur.	29
De charitate.	43
De uita spirituali.	44
De exercitatione.	55

Eorum correctio, qui cum uiciosis uiuant honores pe-	
tunt .	56
De uirginitate, & castitate.	60
De castitate .	62
Beatitudines.	63
Beatitudines alię .	67
De recta uitę ratione .	70
De beatitudine, & miseria .	76
Vita S. Ephręm à Diuo Gregorio Nysseno compo-	
sita .	78
Vita eiusdem ex Historia Ecclesiastica Nicephori	
Callisti .	90

EX LIBRO B. HIERONYMI DE
scriptoribus Ecclesiasticis.

PH R A E M Edessenę Ecclesię Dia-
conus, multa Syro sermone compo-
suit, & ad tantum uenit claritudi-
nem, ut post lectionem Scriptura-
rum publicę in quibusdam Eccle-
siis eius scripta recitentur. Legi
eius de Spiritu Sancto gręcum uo-
lumen, quod Quidam de Syriaca lingua uerterat,
& acumen sublimis ingenii etiam in translatione co-
gnoui. Decessit sub Valente Principe.

Plura de hoc Sancto Viro in fine
uoluminis leges.

DIVINA QVAEDAM

S. EPHRAEM OPERA

MILLE DVCENTIS IAM

ANNIS E SYRA IN

GRAECAM LINGVAM,

NVNC AVTEM E GRAECA

in Latinam uersa,

PETRO FRANCISCO ZINO

Veronensi interprete.

Animi sui timorem explicata.

EGO EPHRAEM pecca-
tor, & in certamine spiritali,
in quo propter negligentiam
meā assidue uincor, ignauus
ac piger, uobis, strenui pug-
iles, & Dei amantissimi fra-
tres, ingentem animi mei ti-
morem, qui me miserum, &
superbum, atque insipientem, ac desidem die quodā
inuasit, uolo commemorare. Sedebam solus, turo, &
amœno, ac sublimi quodam in loco: & inanes huius-
ce mundi sollicitudines, tumultus, perturbationesq;

mecum ipse tacitus reputabam : considerans , quomodo uita nostra uelut umbra pertranseat , & tâquâ cursor uelocissimus fugiat , ac matutini floris instar marcescat . Et cum dolore ac gemitu dicebam : ignauia , & negotiis , atque cogitationibus inutilibus distracti , quomodo seculum hoc prætereat , ignoramus . Hæc mecum ipse cogitans , oculos in cælum sustuli . & stupore quodam affectus , tanquam extra me attonitus hæsi , magnaq; formidine totus horrescens , cordis oculis Dominum summa in gloria sedentem uidi , & animam meam sic alloquentem : Cur , ò anima cœlestem thalamum tuum immensâ lucis & gloriæ pulchritudine illustrem , contemnis ? Cur , sponsa mea , odio prosequeris me purissimum sponsum tuum atque immortalem ? Cur ea despicias bona , quæ ego tibi , in lumine uitæ præparauî ? Cur te à me per occupationes uanas , & turpes cogitationes alienasti ? Cur , ò anima , cum omni studio & gaudio aduentum meum sedula non expectas ? Cur , cum lampade tua non uigilas , anima , uocem illam ut audias : Ecce spiritus uenit , exite obuiam ei cum læticia ? ò anima , qui decoram uestem ad nuptias tibi parare nõ festinasti ? Cur , cum gaudio in cœlestem & sanctum thalamum non ingrederis ? Cur , odisti me , qui bonus sum , teq; à morte in uitam uindicauî ? Ego , anima , mortem obiî , ut te mihi sponsam aseiscerem . Ego , amplissimum tibi regnum hæreditarium acquisiui . Ego , anima , omnia mea bona tibi , ut Rex præbui . Ego propter te factus sum homo , ut uitam tuam liberarem à corruptione . Ego , anima , cunctis operibus meis salutem tuam anteposui . Ego thalamum tibi in cœlis instruxi , Angelisq; præcepi , ut in eo coram te ministrarent . Tu autem , anima , me cœlestem sponsum , & incredibilia , quæ tibi parauî , bona contempsisti . Quem porrò prætulisti mihi , qui miserationibus meis genus humanum seruauî ? Quis pater uitæ lar-

Math.
25.

gitur , ut ego , quem tu , anima , reliquisti ? Tu , anima , tu pro me inimicum tuum omni odio dignissimum adamasti . His ego uerbis , fratres , coram Domino constitutus , magna animæ meæ turpitudine animaduersa , uehementer expaui , & præ timore deficiens contremui . Et quia tantum dedecus ferre non poteram , ubi me absconderem , cogitabam , dicebamq; : ò montes , me peccatorem & impium operite . Et demisso capite , præ pudore lugebam , magnaq; uoce lamentabar , cur ego , inquam , ex utero matris egressus sum , ut Dominum meum sanctum , & bonum , & misericordem ad indignationem prouocarem ? Tu Domine , in utero matris me coagulasti . Tu corporis incrementum dedisti . At ego ingratus fui , & dona tua cœlestia , sanctaq; gratiæ tuæ remedia contempsisti . Flens tamen procidi , & cum dolore ac gemitu cordis me illa crimans exclamaui : Exaudi , Domine , clamorem meum , & uerba suscipe deprecationis meæ , quæ ego peccator timore perterritus loquor . Domine clemens , & mitis , atque misericors , ne trahes me , ut meritis sum pro cunctis operibus meis : Nec memineris iniquitatum mearum , quibus ego gratiam tuam , benigne Domine , irricauî . Tantum mihi spatii concede , clementissime Domine , & humani generis amantissime , ut respiciam , ut penitentiam agam . Gratiæ tuæ , quæ pertulit adolescentiæ meæ iniquitates , & senectutis meæ delicta ferat . Memini , benignissime Domine , iusiurandum tuum , quod iurasti per temetipsum , dicens : *Viuo ego , dicit Dominus , quia* Ez. 18.
nolo mortem peccatoris & impii , sed magis ut conuertatur ab omnibus iniquitatibus suis , & uiuat . Humanissime Domine & clementissime , pro tuis miserationibus irastisti , te nolle mortem peccatoris , sed magis ut conuerteretur , & uiueret . Ignosce igitur mihi peccatori , qui adiuro te per uiscera misericordiæ tuæ , ut mihi propitius sis & placatus . Misere

mei, Domine, & noli supplicis obtestationem ac preces aspernari. Tu, Domine, qui hominum corda scrutaris & renes, & nostras omnes perspicias cogitationes, nosti, me acerbo animi dolore compulsus, hæc ausum esse loqui in conspectu tuo. Respice, Christe saluator, fontes lacrimarum mearum, & contritionem, atque suspiria indignæ animæ meæ. Adueniat misericordia tua, & protegat me, antequam terribili iussu tuo imparatus ac fœdus deprehendar. Gratia tua mihi exiguum ueræ poenitentiae tempus elargiatur. Nequit, mitissime Domine, gratia tua peccatorem despiciere lacrimantem. Ignoscit omni animæ, quæ supplex ad te confugit, & peccatorum, quæ commisit, ueniam petit. Exaudiuit sanctus & bonus Dominus uocem meam, & clamorem lacrimarum mearum, & misertus est mei, ut ego quoque fructum poenitentiae feram. Obsecro, Domine, ut mihi ueræ poenitentiae spatium concedas. Doce me, Domine, & duc per uiam uitæ, ut saluus sim. Quoties mihi fratres charissimi, uenit in mentem illius dici, & illius horæ, in qua me repente hic timor inuasit, horreo, & lacrimor, & ingemisco. Rursus omnia simul obliuiscor, & preces, & lacrimas, & timorem, & poenitentiae tempus mihi gratiæ diuinæ munere concessum. Vnde mihi hæc duritia? hæc negligentia? hæc obliuio? Cur tam repente impudens ho, timoris expers, superbus, & iracundus? Cur mihi ante oculos nec timor Dei, nec iudicium futurum uersatur? Num iniustus Deus? Num dissimulat, aut non perspicit opera mea? Absit. Quæso obtestorq; uos, amici Dei, & fratres mei charissimi, ut pro me homine inutili & peccatore Deum benignum & misericordem deprecemini. Quæ mihi contigerint, ided uobis patefeci, ut per uos à Deo misericordiam impetrem. Non dubito, si uoueritis, quin mihi apud Deum precibus & supplicationibus uestris auxiliū ferre ualeatis. Scio

multorum obsecrationem potuisse etiam Apostolos Act. 12. è carcere & uinculis & morte liberare. Quanto magis me peccatorem & impium à morte liberabitis? Accurrite, qui timetis Deum, pro me preces uestras effundite, ut in anima mea luceat diuina gratia, mentemq; meam tenebris circumfusam illustret. Ego autem uestræ supplicationis auxilio dignus efficiar, qui poenitentiam agam, & ueniam obtineam. Et adueniente diuina gratia dulcescat amaritudo mea. Gratia enim præsentia simul cum animi respiscens dolore dulcedinem affert & tranquillitatē. Exhiberat spiritus sancti gratia, facitq;, ut anima rerum omnium caducarum & inutilium obliuiscatur. Gratia Dei in anima nostra similis est horto regio pulchris arboribus referto & fructibus bonis, qui & sapore, & odore, & pulchritudine misericam omnibus sensibus afferunt delectationem. Eiusmodi sunt diuinæ gratiæ fructus. Splendorem, dulcedinem, lætitiā præbent. O beata illa anima, quæ gratiæ diuinæ præsentia fruitur. Quanto illustratur splendore. Quanta afficitur suauitate. Quanto contemplationis gaudio perfunditur. Iterum dico: O beata illa anima, quæ diuinæ gratiæ muneribus decoratur. Nihil anima illa cernit in terra. Tota hæret in Deo. Neque enim illam sponsi suauitas & gratia discedere permittit. Ecce rursus ad fores Domini mei supplex accedo, obsecrans, adorans, ac dicens: Ignosce mihi, clementissime Domine, delicta mea. Expedi enim supplici seruo, posteaquam peccauit, nō elingere manus Domini sui, sed potius cum omni summisione & humilitate cordis permanere. sic enim & homines seruis delinquentibus parcere consueuerunt. Quod si homines mortales & improbi conseruis ignoscunt suis: quanto magis Dominus sanctus & bonus, cuius misericordia, & mansuetudo, & clementia est infinita, iniquitates, & crimina remittet illis, qui ad be-

P R E C E S

nignitatem ipsius supplices confugiunt? Theſaurus enim miſericordiæ eius promptum reſiſcentis ac dolentis animum requirit, ſtatimq; profundit diuitias ſuas. Nam theſaurus ille uberrimo fonti uidetur ſimilis, qui aquam haurientibus abundè tribuit. Facile cuius eſt explicare, quomodo fons diuinæ miſericordiæ comparetur. Sicut enim fons ab aqua ſua neminem arcet, ſic gratiæ theſaurus nullum hominem prohibet, quo minus particeps illius fiat. Modò uoluntas adſit, ſtatim totus gratiæ theſaurus patebit tibi. Haurite ex hoc fonte, fratres chariſſimi, fluenta munerum diuinorum, dum licet. Tempus enim adueniet, cum inde ſitim extingui non licebit. Obſecro uos, hæredes Dei, & Chriſti fratres, ut mei ne obliuiſcamini, ſed pro me Domino ſupplicetis, ut eripiar ab hoſte, qui me ſingulis horis oppugnat. Sanctæ Trinitati ſit gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

Preces.

PECCAUI in cœlum & coram te, Domine Deus omnipotens, nec iam ſum dignus, qui uocer ſilius tuus, aut oculos in cœlum tollam præ multitudi-
 ne peccatorum meorum, aut labiis meis impuris glorioſum inuocem nomen tuum. Me enim & cœlo & terra indignum reddidi, quia te, miſiſſime Domine, ad iracundiæ prouocauit. Obſecro, Domine, obſecro, ne me proicias à facie tua, ne uerecedas à me, ne miſer peream. Niſi enim gratia tua me protegat, perii, ero tanquam puluis ante faciem uenti, & prope in nihilum redigar. Ex quo uitam tuam deſerui, nullus mihi lætus illuxit dies. Nam ſiquis forte iucundior dies uiſus eſt, is omnium fuit acerbiffimus. Verum gratia tua conſiſus ſpero te mihi robur & uires largiturum ut conſulam ſaluti meæ. Et nunc ſupplex ad te conſugio, & quæſo, ut me à iuſtitie ſemita pro-

DE VIRTUTIB. ET VITIIS. 8

cul aberrantem in uiam reducas. Oſtende in me miſericordiæ tuæ magnitudinem, ut olim in ſilium prodigum oſtendiſti. Ego gratiæ tuæ diuitias profundens ac perdens uitam meam coinquinauit. Miſerere mei, Deus, & ne memineris iniquitates meas. Miſerere mei, ut peccatricis & latronis, & publicani miſertus es. Iſti enim cum uerſarentur in terra, ab omnibus ut perditit ac deſperati deſpiciebantur. Tu autem illos ſuſcipiens Paradifi deliciarum incolas effeciſti. Suſcipe igitur & pœnitentiam meam, inutilis ſerui tui, quoniam apud omnes deſpectus ſum, & perditus, ac deſperatus. Veniſti enim, Domine, non ut iuſtos, ſed peccatores uocares ad pœnitentiam. Tibi gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

De uirtutibus, & uitijs.

E G O, fratres Chriſti amantiſſimi, uitam ueſtram beatam exiſtimo, quia frugi eſt: meam uerò miſeram duco, quia inutilis. Vos ego felices iudico, quos recta uiuendi ratio Deo & Angelis & amicis reddidit: uicem autem meam quis dignè lugebit, qui prauis operibus meis Deum ad iram prouocauit? Vos beati eſtis, qui caſto uitæ inſtituto & eximia charitate paradifi hæreditatem acquiritis. Quis ſtudioſum ueſtrum & animi alacritatem non admiraretur, qui tã longi itineris laborem uirtutis cauſa ſuſcepiffis? Quanquam id mihi maiori admiratione dignum uideretur, quòd ad abiectum peccatorem conuenitis, ut ex eius ſermone fructum aliquem percipiatis. Mirum proſectò, eos, qui ſaturi ſunt, ad ſime conſectum accedere. Qui rore abundant ſpiritali, ad eum, qui ſiti aridus eſt, proficiſci. Qui uirtutum dulcedinem guſtant, eum petere, qui uerſatur in amaritudine peccatorum. Cur diuites ad pauperem? Cur ſapientes ad imperitum? Cur mundi ad coinquinatum? Cur

DE VIRTUTIB. ET VITIIS.

uales ad ægotum? Cur amici Domini ad eius inimicum? Cur studiosi ad ignauum accessistis? Vos enim estis uirtutibus conspicui: ego mendicus ac stultus. Vos temperantia uestra placetis Deo: ego nequitia mea illi displiceo. Vos bonis operibus & laudabili castitate suavis odor estis in Christo: ego inertia, & pigritia mea totus fiteo. Valde igitur mirandum est, uos, qui tam multis commodis affluitis, ad me uenisse, qui ne mihi quidem professe ualeo. Sed uos utique uoluistis à me desidiã expellere, & animum ignauum excitare, imbecillitatq; meã uires adiungere. Cum enim perfecti sitis, nulla in re deficitis. Quando igitur, quæ uestra humilitas est, à me homine inuicili sermonem aliquem frugiferum exigitis, ego, licet iussu uestro uita mea coarguatur, ut obedientiã fructum capiam, loquar equidem, sed cum rubore. Quomodo enim uobis consulam, quin meipsum reprehendam? Quomodo alios admonebo, quin meipsum condemnem? Iure profectò in me dici poterunt uerba illa Domini saluatoris: Medice, cura teipsum. Verum, quoniam idem Dominus & saluator ait: Quæcunque dixerint uobis, seruate & facite, secundum autem opera eorum nolite facere: quanuis inmundus ego sim, rectè tamen aliis conabor consulere. Cum angelicam uitæ christianæ rationem considero, singula ipsius instituta afferre beatitudinem perspicio. Quis enim ex uirtute rectè, casteq; uiuentem nõ beatissimum putet? Quis courã non miserrimum arbitretur illum, qui negligentia sua & prauis operibus regnum cælorum amittit, & à diuino illo sponso repudiatur? Quæ cum ita sint, fratres charissimi, omni studio debemus in hoc angelico uiuendi instituto cum Dei timore uersari, & ueram humilitatem amplectentes sanctis Domini & seruatoris nostri Iesu Christi mandatis obedire.

De

Lu. 14.
Matth.
23.

DE TIMORE DEI.

De timore Dei.

BEATVS vir, in quo timor est Dei. Is enim aperte beatus appellatus est a spiritu sancto: Beatus, Psal. 3. inquit, vir, qui timet Dominum. Verè enim, verè, qui timet Dominum ab omni fraude inimici tutus est, & omnes illius insidias uitat. Is in quo Dei timor inest, omnibus astutissimi hostis fallaciis ac dolis superior est. Nam qui Dei timorem obrinet, carnis non sequitur uoluptatem. Qui Deum timet, huc illuc minimè uagatur, sed Dominum suum expectat, ne ueniat repente, seq; imparatum offendat ac diuidat. Qui Deum timet cum cura uiuit & sollicitudine, semper enim uigil ac sobrius est. Qui Deum timet, inertię & somno immodico non indulget. Vigilat enim, & aduentum Domini sui præstolatur. Qui Deum timet, nihil negligit, sed minima quæq; perpendit, ne Dominum suum offendat. Qui Deum timet, non est desidix deditus, sed omnia diligenter curat, ne a Domino suo plectatur. Qui Deum timet, cuncta diligenter explorat, & quæ Domino suo placere intelligit, ea complectitur & perficit, ut ab eo, cum aduenerit, laudetur. Innumerabilium igitur bonorum causa est timor Dei. Initium enim sapientiæ Psal. timor Domini. Intellectus bonus omnibus facientibus eum. Et ad quem, inquit, respiciam nisi ad pauperes meos, & contritum spiritum, & trementem sermones meos? Esa. 66.

De illo, qui expers est timoris Dei.

QUI Deum non timet, omnibus inimici dolis & insidiis patet. Is a quo Dei timor abest, superbia extollitur, nullum in rebus delectum habet, sine uilâ cura & sollicitudine somno indulget, otio & desi-

B

DE CHARITATE.

diæ vacat, in actionibus suis negligens est, voluptates, & quæcumq; sensibus iucunda sunt, aucupatur. Neque enim aduentum Domini reformidat. Itaque præceptis ruit in omnia vitia, solatia & consolationes conquirat. Ab afflictionibus & rebus asperis abhorret. Despicit humilitatem. Arrogantiam amplectitur. Quamobrem illum Dominus imparatum offendet, & diuidet eum, & proiciet in tenebras sempiternas. Quis hominem eiusmodi miserum non arbitretur?

De Charitate.

B E A T V S ille vir, in quo Dei charitas inest: quoniam in se Deum gerit. Deus enim charitas est, & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. Qui charitate præditus est, cum Deo omnibus antecellit. Timor non est in charitate, sed perfecta charitas foras mittit timorem. Qui charitatem habet, inuidet nemini: Neminem unquam contemnit, non paruum, non magnum, non gloriosum, non ingloriosum: non pauperem, non diuitem: sed omnium se infimum putat, omnes diligit, omnia sustinet. Qui charitatem habet, non extollitur aduersus quemquam. Non inflatur. Nemini detrahit, sed detrahentes auersatur. Qui charitatem habet, fraude non vitur, nec fratrem super plantat suum. Qui charitatem habet ab æmulatione, inuidia, & odio alienus est. Non lætatur, cum aliquis cadit, nec cadentem opprimit, sed potius afflictos consolatur, & iacentes excitat. Non despicit fratrem in necessitate, sed illum defendit, & pro salute eius mortem oppetit. Qui charitatem habet, diuinam obtemperat voluntati, & verus Dei discipulus fit. In hoc, inquit bonus præceptor noster, cognoscent omnes, vos meos esse discipulos, si mutuum inter vos habueritis charitatem. Qui charitatem habet, sibi nihil arrogat, nihil suum esse proprium dicit, sed quæ-

DE CHARITATE 10

æque habet, omnium putat esse communia. Qui charitatem habet, aliena non negligit, sed tanquam propria curat. Qui charitatem habet, non irritatur, non intumescit, non ardet iracundia, iniustitia non delectatur, non gaudet mendacio, neminem existimat inimicum, præter Diabolum. Qui charitatem habet, omnia sustinet, benignus est, & mansuetus. Beatus igitur, qui charitate ornatus ad Deum tendit, quoniam in sinu eius excipietur, cum Angelis versabitur, & regnabit cum Christo. Charitas fecit, ut Deus verbum in terram descenderet. Charitas fecit, ut paradus nobis patefieret, & reditus omnibus in cælum ostenderetur. Charitas Deo, nos, cum inimici eius esseremus, conciliauit. Itaque merito scriptum est: **1. Io. 4.** Deus charitas est, & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.

De homine non habente charitatem.

M I S E R & infelix, qui procul abest a charitate. Is enim somnians, dies suos consumit. Quis non doceat vicem illius, qui est alienus a Deo? Qui lucis est expertus & in tenebris versatur? Is in quo non est charitas, fratres, inimicus est Dei. Qui fratrem suum odit, homicida est, & in tenebris ambulat, & facile incidit in omne peccatum. Nam qui charitate caret, facile irascitur, facile indignatur, facile in odium labitur. Qui a charitate remotus est ex aliorum iniquitate læticiam percipit. Cadentium non miseretur. Iacentibus non porrigit manum. Errantes non corrigit. Labantes non fulcit neque confirmat. Qui charitate caret, mentis oculis captus est, amicus est Diaboli, totius inuentor improbitatis, rixarum studiosus, auctor contumeliarum, detractorum socius, comes maledicorum inuidorum sectator, vas arrogantiae, & satanæ (ut verbo cuncta complectar) instrumentum.

DE LONGANIMITATE

In omni errore cæcus versatur, nec agnoscit miser, se
I. Io. 4. in tenebris ambulare. Quamobrem perfectionis pa-
rentem, fratres charissimi, charitatem, quæ verus est
Deus & Dominus noster Iesus Christus, ample-
ctamur.

De longanimitate.

VERE beatus ille, qui possidet longanimitatem.
Pro. 14. Hunc enim & scriptura sancta collaudat, vir longani-
mus, in quiete, multa prudentia gubernatur. Hoc
autem quid præstantius? Longanimus semper in gau-
dio, in læticia, in consolatione versatur. suas in Domi-
no spes sitas habet. Procul abest ab iracundia, procul
ab indignatione, procul a contumelia. Haud facile ver-
bis inanibus mouetur iniuria affectus non dolet. Ad-
uersantibus nõ contradicit. In omni negotio firmus
constansq; manet. Nullis fallaciis decipitur. Abhor-
ret ab irritatione. Gaudet in rebus aduersis. Omni-
bus operibus bonis delectatur. Calumniatores & in-
vidios penitus fugit. Nihil responderi lacepsurus. Si
pungatur non dolet, sed cunctis vulneribus longani-
mitate medetur.

De virtutis huius experte.

QUI longanimitate caret, caret & patientia. Qui
enim longanimus non est, facile perturbatur. Ad
iracundiam promptus est. Celeriter ad rixas impel-
litur. Affectus contumelia maledicit. Iniuria se laceps-
sus viciscitur. Verbis inanibus altercatur. Illius
actiones & opera tanq; a vento folia iactantur. In ser-
mone sibi ipse non constat. Citò vna ex re ad aliam
transilit. Qui longanimitatem non obtinet, constan-
tia caret firmitate, iudicio caret, & celeriter immu-
tatur. Cum improbis, & maledicis, & facinorosis ho-

DE PATIENTIA. II

minibus viuunt. Mystra non tegit, sed arcana omnia
temere patefacit. Eiusmodi homine quid infelicius?

De patientia.

BEATVS ille, fratres charissimi, qui possidet
patientiam Patientia enim spe innititur, spes autem Rom. 5.
non confundit. Itaque beatus ter, inquam, beatus il-
le, qui patientiam possidet. Nam qui ad finem vsque
patientiam retinet, salutem assequetur. Christus dux
est patientium ac princeps. Quousque autem pateat
patientia, etsi probe scitis, tamen ad vtilitatem nostrã
hac item de re aliquid dicam. Patientia non manet
sola, sed multis cum virtutibus coniuncta est. Patientia
enim omnibus virtutibus exornatur. Gaudet in re-
bus aduersis, in calamitatibus probatur, exultat in
tentationibus. Ad obedientiam promptus est. In lon-
ganimitate stabilis. In charitate perfectus. Maledicen-
tibus benedicit. In bello pace perficitur. In pace non
est dissolutus. In psalmis impiger decantandis. Alacer
in ieiuniis. Frequens in orationibus. In actioni-
bus integer, compositus in responsionibus. Obediens
in mandatis exequendis. Diligens in vitæ ratione in-
stituenda. Gratosus in muneribus suis obeundis. In
reditu tempestiuus. In mutua consuetudine iucun-
dus. In consilio dulcis. In vigilia lætus. In hospitum
cura studiosus. In ægotantium ministerio sedulus.
Velox ad subueniendum. Sobrius ad cogitandum. Ad
omne denique negotium expeditus. Ad cuncta enim
opera bona est paratissimus. Quamobrem magna
cum fiducia ad Dominum exclamat, dicens: Expe- Psal. 39.
ctans expectaui Dominum, & intendit mihi, & exau-
diuit preces meas.

De impatientia.

MISER & infelix, qui patientia spoliatus est.

DE BENIGNITATE

Ecc. 2. Nam eiusmodi homines miseros appellat scriptura, Vā, inquiens, illis, qui patientiam perdiderunt. Vā illi nimirum, qui caret patientia. Qui enim virtutis huius est expers, vt folium a vento proiicitur. Hic contumeliam ferre non potest. Animo pusillo est in calamitatibus. In bello facile superatur. In rebus aduersis conqueritur. Præcipientibus aduersatur. Ignauus in oratione. In vigilia dissolutus. In ieiunio tristis. In continentia negligens. In responsionibus arrogans. Improbis in actionibus. Inuictus in malitia. In mandatis superbus. In altercationibus strenuus. In negotio nõ bonus. In otio malus. Deliberantibus contradicit. Proficientibus inuidet. Qui patientia caret, multis afficitur detrimentis. **Qui patientia caret,** ad virtutem peruenire non potest. Per patientiam enim, vt inquit Apostolus, ad propositum nobis cer tamen currimus. Qui patientia caret, ab hac spe alienus est. Quapropter, omnes, qui sunt impatientes, vt ego sum, ad patientiam omni studio capessendam cohortor, vt salui simus in Christo Iesu Domino nostro.

De benignitate.

BEATVS vir, qui benignus est, nec facile ad iram & indignationem commouetur. Is semper in pace degit. Qui iræ & indignationis spiritum a se propellit, a bello & tumultu procul existens in perpetua animi tranquillitate versatur. Semper hilaritatem in fronte gerit: Vanis sermonibus non concitatur. Iustitiæ & veritatis studiosus est. Garrulos facile rum cohibet, tum etiam sustinet. Abhorret a contentionibus. Omnes enim amore benevolentiaq; complectitur. Rixas & altercationes odit. Nemini iniuriam facit. Morbis nõ afficitur, qui talis est, sed comoda semper fruitur valetudine. Quietem & pacem

DE IRACUNDIA 12

nam diligit. Qui ab iracundiæ spiritu non vincitur, domicilium fit spiritus sancti. Non irritat spiritum sanctum, qui ab iracundiæ spiritu liber est. Hic ad humanitatem, ad charitatem, ad patientiam, ad humilitatem propensus est, & omnibus operibus bonis ornatus a Christo diligitur. O terq; quaterq; beatos, qui spiritum iracundiæ & indignationis a se propulsant q̄ longissimè. Horum & corpus, & anima, & mens perpetua fruitur sanitate.

De iracundia.

HOMO iracundus, qui sæpe & celeriter quavis de causa irascitur & indignatur, audiat Apostolum Iacobum ita dicentem: Ira viri iustitiam Dei nõ operatur. Verè miser & infelix, qui hac animi perturbatione vincitur. Iracundus enim occidit animam suā. Quenam illius est vita, qui perturbationibus assiduis excrucietur? Iracundus & animi tranquillitate caret, & commoda corporis valetudine, semper enim & animus illius molestia angitur, & corpus morbo vexatur. Iracundia caro marcescit, pallor inuadit, cogitatio distrahitur, mens ipsa turbatur, ratio fluminis instar errore confunditur. Iracundus omnibus est inuisus. A patientia & charitate remotus est. Vanis rumusculis permouetur. Leuicula de causa rixas pronocat. Vbi non requiritur, eò se se ingerit, & vbique relinquit odium sui. Multiloquio, & rebus inanibus & conuiciis oblectatur. Ad humanitatem infirmus est, strenuus ad improbitatem. Quis hominem eiusmodi non deploret & commiseretur? Apud Deum certe & apud homines despectus est & nullius pretii. Nam omni in re inutilis & nequam est iracundus. Quod cum ita sit, iracundiam fugire.

De mansuetudine.

BEATVS, ter, inquam, beatus ille vir, qui miris

est & mansuetus. Quandoquidem hunc etiam Serua
 Matt. 7. tor & Dominus beatum appellat, dicēs: Beati mites,
 quoniam ipsi possidebunt terram. Quid hac præstan-
 tius beatitudine? Quid hac promissione optabilius?
 Quid hac læticia melius, cum quis Paradisi obtinet
 possessionem? Proinde cum immensa huic virtuti
 præmia sint proposita, fratres charissimi, ad eam to-
 tis viribus contendite. Nemo illius se expertem esse
 permittat, ne mox a paradisi possessione reiectus fru-
 stra doleat & cōqueratur. Mansuetudini propositam
 esse beatitudinem intelligitis. Ad eam igitur omni
 studio festinate. Audite quid de illa Spiritu sancto af-
 Esai. 66. flatus loquatur Esaias Propheta: Super quem requie-
 scam, dicit Dominus, nisi super mansuetum & quie-
 tum & tremmentem sermones meos? Quid hoc pro-
 missio admirabilius? Quid hoc honore præclarius?
 Videte, fratres, ne quis a tali excidat felicitate. Ne-
 quis hoc infinito gaudio & læticia incredibili spolie-
 tur. Mansuetudinem excolite & amplectimini. Vir
 mansuetus ornamenti omnibus decoratur. Gaudet
 in contumelia. Deum laudat in calamitate. Iratos mi-
 rigat dulcedine sua. In afflictione fortis est. In pugna
 tranquillus. Subalterius imperio lætus. Superbia sti-
 mulo non premitur. Sub iugo triumphat humilita-
 tis. Recte factis minime extollitur. Pacificè cum om-
 nibus viuit. Cum omnibus submissè se gerit. Ad om-
 ne opus bonum promptus est. Omnibus in rebus
 probatur. Laudatur ab vniuersis. A malitia remotus
 est. Abhorret a simulatione. A fraude, ab inuidia, a de-
 tractione, a garrulitate est alienissimus. Maledicos si-
 git. Calumniatores auersatur. O præclaras diuitias
 mansuetudinis, quæ a cunctis collaudatur, & apud
 omnes est admirabilis. Demus operam, fratres
 charissimi, vt virtutem hanc obtineamus, quo præ-
 mia illi proposita consequamur a seruatore no-
 stro Deo.

De improbitate.

Eos vero lacrimis & commiseratione prosequi
 debemus, qui mansuetudine vacui improbitati sunt
 additi. Grauis enim in illos sententia lata est. Im-
 probi, inquit, perdentur. Hos etiam sanctus Deus no-
 Matth. ster coarguit, malus, inquiens, homo de malo thesau-
 12. ro cordis sui profert mala. Et propheta, insurgenti-
 Psal. 91. bus, inquit, in me malignantibus audiet auris mea.
 Graue improbitatis Dæmoniū est, fratres. Quamo-
 brem, orate, nequis in ipsum incurrat. Improbus
 enim nunquā est in pace. Semper in perturbationibus
 versatur. Semper bile, & dolo, & ira plenus est. Sem-
 per despicit proximū suum. Semper murmurat. Sem-
 per detrahit. Semper inuidet. Semper emulatur. Sem-
 per molestus est. Semper aduersatur. Semper contra-
 dicit. Iussa contemnit. Consilia despicit. Instituta dis-
 soluit. Diligentes se ludit. Laudantes spernit. Profi-
 cientes odit. Admonētes paruifacit. Fratres dirimit.
 Inuantes lædit. Mites expellit. Patientes irridet. Ho-
 spites auersatur. Alios alibi calumniatur. Inter om-
 nes dissidia seminat. Rixas prouocat. Iracundiam in-
 flammat ad vltionem impellit. Contumelias, conui-
 ctiis, detractionibus delectatur. Ad loquacitatem, ad
 perulantiam, ad tumultus promptissimus est. In psal-
 mis decantandis est imbecillus, in ieiuniis debilis, in
 omni opere bono infirmus & inutilis, in sermonibus
 spiritualibus segnis ac languidus. Omnis enim ini-
 quitas os eius occludit. Magna profectò commiserati-
 one digni sunt homines eiusmodi. Quocirca vos,
 fratres, cohortor & moneo, vt a malignā improbita-
 tis peste caueatis.

De veritate.

BEATVS qui veritate vitam suam exornauit,

DE MENDACIO

& nullo in mendacio deprehensus est. Beatissimus, qui veritatem colit & obseruat, quoniam Deus veritas est, & mendacium non est in eo. Quis veritatis amantem non admiraret? Deum enim imitatur qui talis est. Veritatis studiosus Deo charus est, & hominibus utilis. Homo verax inter amicos iucundus, & in omni officio & munere rectus est. Personam hominis non respicit, nec inique iudicat. Dignitates & honores non admiratur. Pauperes & inopes nequaquam despiciunt. In responsionibus simplex est, in iudiciis syncretus, in omni actione diligens, in mutua consuetudine gratus. Dolum ignorat, odit simulationem, omnia, quæ recta bonaque sunt, diligit, & cunctas virtutes amplectatur. Beatus igitur & felix, qui sine simulatione semper inseruit veritati.

Demendacio.

IN FOELIX ac miser, qui mendacio delectatur. Ab initio enim Diabolus mendax est. Qui autem affuescit mentiri, nullam in verbis suis obrinet auctoritatem. Inuisus etiam est Deo pariter & hominibus. Quis hominis mendacii miseriam non lugeat? Hic nullo in negotio probatur, & in omni responsione suspectus est. Mendax inter amicos rixas prouocat, iurgia suscitatur, & in mutua familiaritate idem est, quod rubigo ferro. Cor habet audax, sed pertusum. Cupide audit arcana, sed ea retegunt. Facile domos recte institutas euertit. Facinora aggreditur, sequi auctorem esse dissimulat. Sine iureiurando nihil loquitur. Verborum multitudine conatur persuadere. Homo mendax callidus est & versipellis. Magnum animi vulnus hoc vitium est. Nullum maius est dedecus. Mendax ab omnibus despicitur, ab omnibus irridetur. Quod cum ita se habeat, fratres, ab omni abstineamus mendacio, ne cum mendacii parente Diabolo in æter-

DE OBEDIENTIA 14

num ignem coniecti calamitatem nostram frustra doleamus

De obedientia.

BEATUS, qui veræ & non simulatæ obedientie fruitur possessione, quoniam imitator est optimi præceptoris Domini nostri Iesu Christi, qui factus est Phil. 2. obediens usque ad mortem. Vere igitur beatus est, quippe qui cum filii Dei sit imitator, cohæret etiam illius efficitur. Qui colit obedientiam charitatis vinculo cum omnibus coniunctus est. Qui obedientiæ virtute ornatus est, præciosam habet possessionem, magnas diuitias obrinet. Vir obediens iucundus est omnibus. Ab omnibus laudatur. Probatur ab omnibus. Vir obediens celeriter exaltatur. Magnos in omni virtute & pietate progressus facit. Vir obediens præcipientibus non contradicit. Iubentibus non aduersatur. Reprehendentibus non irascitur. Ad omne opus bonum promptissimus est. Haud facile capitur ab iracundia. Si castigetur, a bono proposito non recedit. Si contumelia afficiatur, non exandescit. In ærumnis & molestiis gaudet. In afflictionibus Deo gratias agit. Non migrat ex vno in alium locum. Nec sedem & habitationem frequenter mutat. Correctionibus non indignatur. Vbi vocatus est, manet. Nemi nem lædit. Patrem non despiciunt. Fratrem minime contemnit eorum, quibus cum viuit, non carpit viuendi rationem & institutum. Otium fugit. Aeris & locorum non querit amoenitates, sed, vt sanctus Apostolus iubet, in qua vocatione vocatus est, in ea manet. Multi sunt igitur fructus obedientiæ. Quare qui possidet eam, beatus est. 1. Cor. 7

De inobedientia & murmuratione.

DETESTANDUS ac miser est homo contu-

DE INOB. ET MVRMV.

max & fufurro. Magna enim in quauis familia plaga est inobediencia & murmuratio. Vbiq; parit offendiculum. Charitatem euertit. Cōcordiam diftrahit. Pacem difturbat. Contumax & murmurator repugnat p̄cipientibus. Ad omne negotium & opus ineptus est. Nihil enim vlla in re habet gratiæ, nihil venustatis. Inobediēs & piger idem funt. Pigritia enim fufurationis est foror coniunctiffima. Itaque in eadem incidit mala, quæ pigro tribuit ſacra ſcriptura.

Pro. 10. Sicut acetum, inquit, dentibus, & fumus oculis, ſic piger iis, qui miſerunt eum. Siquo enim mittatur, dicit: Leo eſt in via, in medio platearū occidendus ſum.

Pro. 26. Item: ſicut oſtium veritur in cardine ſuo, ita piger in lectulo ſuo. Denique ſapientior ſibi videtur ſeptē viris loquentibus ſententias. Homini inobediēti & fufurroni ſemper excuſationes in promptu ſunt. Si quod illi opus imponitur, murmurat, & alios etiam peruertit, & auocat ab incepto. Quorſum, inquit, hoc? Cur non illud potius? Fruſtra labor hic ſumitur. Si aliquod delegetur, damnū, inquit, ex hoc ite nere proueniet. Si vocetur ad pſalmos decantandos, dicit ſe ſtomachi aut capitis dolore torqueri. Si illū admones, admone, inquit teipſum, de me erit, quod placuerit Deo. Siquid eum docere vis vtinā, inquit, iſtuc ſcires, quemadmodum ego. Nullum vnq; opus ipſe ſolus aggreditur. Socios ſibi ſemper adiungit. Quicquid facit homo contumax & murmurator, ingratum eſt, & inuenuſtum, & a veritate ſeiunctū. Conuiuui delectatur. Ieiunia contemnit. Rumores conſingit. Dolos ac fraudes comminiſcitur. Loquax eſt, & verborum multitudine inuictus. Modo hunc, modo alium calumniatur. In actionibus rectis triſtis eſt. In ſuſcipiendis hoſpitibus inhumanus. In amicitia ſimulator. In odio vehemens. Quamobrem cauendum eſt, fratres, ne ſimus inobedientes & contumaces, aut in exequendis mandatis queruli & fufur

DE INVI. ET AEMV. 15
rones, neue nos exquisitis & argutis reſponſionibus tanq̄ peritiores imperantibus defendamus.

De homine ab inuidia & æmulatione alieno.

BEATVS, qui ab inuidia & æmulatione liber eſt. Aemulatio & inuidia coniunctæ ſunt. Qui vnā habet, habet & alteram. Vere igitur beatus, qui in hæc vitia non incidit, nec ab eorum altero vulneratus eſt. Qui æmulatur fratrem in rebus iniuſtis, cum Diabolo condemnatur. Vincitur æmulator, odio laborat, & inimicitia. Bonis aliorum progreſſibus angitur. At qui ab hoc alienus eſt vitio, alienis virtutibus non cruciatur. Siquis honorem aut dignitatem aſſequitur, minime dolet. Sibi enim omnes præfert. Sibi cūctos antepōnit. Se indignum, ſe omnium inſimum arbitrat. Omnes meliores ſe iudicat, omnes præſtantes. Honores nō quærit. Non ambit magiſtratus. Non appetit dignitates. Gloriam non arrogat ſibi. Gaudet cum gaudentibus, cum proficientibus proficit. In virtutis ſemita progredientes approbat. Rectè viuentes laudibus extollit. Siquem laudabiliter viuentem aſpexerit, eum non impedit, ab inſtituto non deterret, ſed adiuuat, & ad meliora cohortatur. Si quem repulſum aut deiectum viderit, eum nō mordet, ſed conſolatur. Si fratrem cecidiſſe animaduertit, eum nō lacerat & affligit, ſed excitat ac ſuſtat. Cum aliquem iratum cernit, ardentem illius animū mitigat, nō inflammat. Cum charitate ad pacem & concordiam dirigit. Mœſtos & calamitoſos non deſpicit, ſed dulci oratione ſubleuat & confirmat. Errantes, & imperitos non ſpernit, ſed amanter inſtituit, & in rectam reducit viam. Quos tempore p̄cationis dormientes offendit, ſedulus excitat, & ad orationem inuitat. Nulla denique in re

DE INVI. ET AEMVLA.

deludit aut irridet fratrem suum, sed omnibus aliorum virtutibus & rebus secundis lætatur.

De invidis & æmulatoribus.

QVI autem laborat his vitiis, infœlix est, & fœcius Diaboli, cuius invidia mors in mundum introiit. Invidus & æmulus omnibus est inimicus & aduersarius. Neminem sibi in honore vult anteferri. Probos & laudatos viros insectatur. Recte incedenti bus ponit offencula. Bene honesteq; viuentes vituperat. Pios & religiosos contemnit. Ieiunantes appellat gloriæ cupidos. Diligentes in psalmis canendis, ambiciosos. Sedulos in ministerio, gulæ deditos. Alacres in bonis operibus, simulatores. Occupatos in studio sacrarum literarum, inertes & otiosos. Modestos in responsionibus, ignauos. Omnia denique peruertit, dicēs bonum malum, & malum bonum: tenebras lucem, & lucem tenebras. Rebus aliorum secundis ac prosperis affligitur. Quem negligentem videt, non corrigit, sed ad malum impellit. Quē orationis tempore dormientem aspicit, non excitat, sed torpentem fouet. Siquem necessāria quiete se recreantem cernit, calumniatur. Siquem in errorem collapsum audit, vbique prædicat. Væ homini inuido, quia perpetuo cordis cruciatu laniatur. Facies eius liuida nube palloris semper obducta est. Corpus viribus destitutum languescit. Omnibus se acerbum præbet. Omnibus est inuisus & inimicus. Omnibus insidias struit. Hodie huius, cras illius se partibus adiungit. Fingit se obsequi cuiuslibet voluntati, & omnes carpit, omnes deserit. Hunc apud illum, illum apud alium rodit, ac vellicat. Ex hoc pestifero inuidiæ & æmulationis veneno detractio, odium, cædes, & innumerabilia mala proficiscuntur. Vos ergo qui ciues estis *Sanctorū & domestici Dei* hæc deterrima vitia pro-

DE HO. ABHOR. A MALE. 16
cul a vobis expellite, ne ad numerum Diaboli satellitum ascribamini.

De homine abhorrente a maledictis & contumelia.

BEATVS & fœlix, qui maledictis & contumeliis non maculat linguam suam, nec lingua maledica cor suum contaminat, sed cum omnes sciat, aliquo vitio laborare, a conuiciis abstinet, & neminem afficit ignominia, sed ab hoc petulantia crimine quæ maxime abhorret. Qui aliis non maledicit, seipsum seruat inculpatum. Is nihil offendit, nusquam incurrit, in nullum incidit offenculum. Huius conscientia non inquinatur. Qui proccacitatis & contumeliæ spiritum vitat, is a malorum concursu tutus est, & Dæmonum exercitum profligat ac superat. Qui linguam in aliorum ignominiam non exacuit, thesaurum possidet, quo nequit spoliari. Qui maledictis alios non incesit, is fratricidio non obstringitur, & a nemine male audiet. Qui contumeliæ spiritui non succumbit, is plane nouit, se ex carne consistere, & seipsum purum integrumque conseruat. Qui recedit a familiaritate maledicorum, is cum Angelis versabitur. Cuius aures & lingua contumeliæ veneno non sunt imbutæ, is cibo pascitur charitatis. Cuius labia maledictis non suat infecta, eius os fructum redolet spiritus sancti. Beatus igitur, vere, inquam, beatus est ille, qui a contumeliis & maledictis abstinet, quoniam in eo spiritus sanctus habitabit.

De maledicis & contumeliosis.

QVI pergit alios maledictis insectari, iis, quæ in alios confert, se obnoxium esse declarat. Nam qui in alterum contumeliosus est, seipsum condemnat. Carni enim addictus est, & mundi laqueis implicatus.

DE TEMPE. ET CONTI.

Maledicus & odii & susurrationis morbo laborat. Et qui eiusmodi est, fraticida & crudelis, atque humanitatis expers iudicator. At cui timor Dei semper ante oculos versatur, & qui mundo corde præditus est, alterius non gaudet ignominia, nec tectâ cuiusq̄ aperit turpitudinem, neque in proximi labentis casu ruinae conquescit. Quamobrem miser ac deplorandus est ille, qui conuictis & maledictis in alios conferendis assuescit. Itaque sanctus Apostolus inter eos, qui excluduntur e Paradiso, maledicos etiam numerat. **x. Co. 6.** neque maledici, iniqui, neque rapaces regnum Dei possidebunt.

De temperantia & continentia.

BEATVS & vere felix, qui temperantiæ virtute ornatus est. Præclara profecto & ampla virtus est temperantia. Quam late autem pateat, & quibus in rebus sita sit, benigne, quæso, fratres, attendite. Temperatus & continens in lingua dicitur, qui nec pluribus verbis utitur, q̄ necessè est, nec inutilibus: Qui prudentiæ freno linguam moderatur: Qui a contumeliis, & execrationibus abstinere: Qui nec vaniloquio, nec calûnia, nec obreftatione delectatur: Qui mysteria cœlat, & silentio contegit arcana. Temperatus autem & continens in auditu intelligitur, qui sic auribus imperat suis, vt eas nec verbis inanibus, nec turpibus, nec impiis patefaciat, nec maledicis, aut mendacibus, aut detractoribus accommodet. Oculis vero temperans appellatur, qui eos continet, nec sinit passim impudentes vagari, aut omnia prospicere, quæ iucunda sunt, aut quæ nefas est inueneri, quæ ue possunt ad libidinē incitare. Iam animo temperatus vocatur, qui sic eum regit, vt iracundia non efferatur. In gloria cernitur hominis temperantia, cum nec honores, nec dignitates, nec laudes aucupatur, nec

DE TEMPE. ET CONTI. 17

tur, nec, si vltro deferantur, superbia extollitur & intumescit. In cogitationibus etiam temperantia confideratur, cum quis timore Dei frenat & cohibet blandas atque ardentes cogitationes, nec illis nisi bonæ honestaq̄ sint, assentitur. In cibis verò temperantia seruatur, cum nec delicatas aut sumptuosas epulas requirit: nec præfinitum vescendi tempus aut horâ anteuertis: nec dapium pulchritudine aut varietate delectaris. In potu item est temperantia, cum sobrietatem colis, nec computationibus gaudes, nec temere merum hauris, nec poculis variis & suauibus oblectaris: nec plus non solum vini, sed ne aquæ quidem sumis, q̄ necessitas postulat. In cupiditatibus autem & voluptatibus temperantia maxime perspicitur, cum sensibus nostris imperamus, nec ipsi cupiditatibus indulgemus, nec, quæ iucunda suauiaq̄ sunt, cogitationibus venamur, nec odores conquirimus, vt ad libidinem incitemur, nec voluitati carnis obsequimur, sed eam simul cum vitiis Dei timore coërcemus. Ille enim vere continens est & temperatus, qui bonorum cœlestium & immortalium cupidine incensus, ad eaq̄ rectis animi studiis & totis viribus contendens, caducam & breuem carnis voluptatem vt vmbra despicit, & ab omnibus abhorret libidinibus, nec vlla corporis specie, aut fœminarum consuetudine delectatur. Nullis blanditiis capitur, assiduas mulierum etiam probarum familiaritates fugit. Vir vere temperans, & fortis, seq̄; ad immensam illam cœlestem quietem ac beatitudinem seruans, omnem libidinem & cupiditatem venturi seculi formidine propellit ac superat.

De intemperantia.

HOMO intemperans ab omni vitio facile superatur. Intemperatus est voluptatis studiosus. Intem-

DE INTEMPERANTIA

peratus multiloquio gaudet, & sermonibus incūdis, inanibus, otiosisq; delectatur, suauitate capitur epularum. Ad vescendum & bibendum strenuus est. Stultitia incenditur voluptate. Impuris cogitationibus oblectatur. Libidine corrumpitur. Glorix studio torquetur. Ambitione insanit. Falsa, quasi iam adeptus dignitatem: imagine luditur. Fœminarum consuetudine detinetur. Suauit corporum colore & pulchritudine inicitur. Præstigijs vititur. Mulierum obtutu & risu liquefcit. Eorum, quæ vigilans aut in somno vidit, recordatione lætatur. Vultus fœmineos pingit in mente sua, manuum contrectationes, complexus corporum, implicationes membrorum, dulcedinem sermonum, risus oblectamenta, nutus oculorum, ornamente vestium, cutis colores, blanditias adulationū, motionum ac gestuum illecebras, contractiones labiorum, totius corporis incūditatem, loca & tempora congressionum, omnia denique, quæ ad cupiditates ac libidines explendas pertinent, intemperatus in animo suo tanq; pictura exprimit & effingit, in eaq; cogitatione fixus hæret atq; immoratur. Quod si facram aliquam tabulam modeste pictam, & ad pietatē & pudicitiam excitandem aspexerit, moeret. Si librū aliquem de virtute, de pudore, de continentia disputantem audiuerit, tristis est. Si grauem seniorum de rebus vtilibus & honestis colloquentium cœtum viderit, aliò se conuertit. Patrum seueritatem fugit. De icianio sermones auersatur. Fratrum consuetudinē congressumq; declinat. At si fœminas conspexerit, statim exhilaratur, frontem exporrigit, sursum deorsum curstat ad ministrandum. Tunc in psallendo vocalis est. Tunc strenuus, & verbanus, atque argutus, vt fœminis illis se gratum iucundumq; præbeat. In quiete & silentio inæstus est & imbecillus. Quàm miser igitur infelixq; sit, qui temperantia spoliatus, est facile apparet. Itaque, fratres charissi-

DE INTEMPERANTIA 18

mi, cum temperantiæ fructus & pulchritudinem, intemperantiæ dānum ac dedecus perpexerimus, hanc fugiamus, illam totis viribus complectamur. Magna sunt temperantiæ præmia, & amplitudinis eius non est finis. O beatos ac felices homines illos, qui temperantiæ splendore decorantur. Beatissimos verò ac felicissimos, qui virtutibus sunt omnibus ornati. Qui iustitiæ operibus excellent. Qui nihil gerunt occulte, quod Deo displicet. Qui semper inseruiunt veritati. Quorum actiones omnes rectæ sunt. Qui nulli consentiunt improbæ cogitationi. Ego verò, qui virtutes omnes laudibus effero, cum earum nullam coluerim, sed in omnibus vitiis annos meos transegerim, quid faciam miser? Nonne quadrabit in me illud, quod scriptum est? Væ vobis, qui oneratis homines oneribus, quæ portare non possunt, & ipsi vno digito vestro non tangitis sarcinas. Quamobrem obsecro obtestorq; vos omnes, fratres, Christianissimi, & Paradisi ciues, vt Deum pro me infelici peccatore deprecemini. Hortor autem vos, vt Christo, qui militiæ suæ vos ascripsit, placere studeatis. Nemo vestrū, qui Dei gratia, iugum Christi subire voluistis, vt ignauus ac negligens reiciatur. Nolite obsequi carnis voluntati, ne sine defensione deprehendamihi ante horrendum tribunal ipsius, vbi pro suis quisque virtutibus ornabitur, & eorum, quæ gesserit, siue bona, siue mala, mercedem accipiet. Me miserum, qui nullam eo tempore fiduciam sum habiturus. Quid faciam infelix in eo necessitatis, quæ vitari non potest, articulo? Beati, qui cum fiducia tunc ante iudicē sistentur, & de manu Domini præmia percipient. Væ illis, qui tunc minimis propè ac leuibus de causis confundentur. Quam enim afferet excusationem, qui vel inan is gloriæ, vel arrogantix, vel contumaciæ, vel inobedienciæ, vel gulæ, vel perulantix, vel loquacitatis, vel superbiæ, vel inhumanitatis, vel iactantiæ, vel

Luc. 2.

inuidentiæ, vel contentionis, vel iracundiæ, vel contumeliæ, vel calumniæ, vel detractiõnis, vel incontinentiæ condemnabitur? Quod nobis in præsentia lucrû aut voluptas ex his, quæ tam leuia caducaq; sunt, esse potest? At quæ supplicia, qui cruciatus tunc inde consequentur? Proinde, fratres charissimi, nequis nostrum eo tempore grauisimam & acerbissimam damnationis sententiam audiat, omni studio vigilandum est, vt non solum a magnis & grauibus vitiis & criminibus temperemus, quod mihi quidem de vobis exploratum est, verum etiam ab iis, quæ parua videntur & leuia. Callidus enim hostis noster Diabolus per hæc, quæ homines vt minimi ac nullius momenti fere negligunt, eos in maxima & grauisima præcipites trahit. Omni igitur diligentia minimis etiã in rebus astutissimi aduersarii dolos & insidias caute, vt beati cum Christo gloria fruamini sempiterna. Amen.

De gratia Dei.

DA operam, vt diuinam gratiam habeas in mente tua, ne irridearis. Obserua illam, vt custodem tuã, ne molestia affecta deserat te. Honora illam, vt magistrã tuam, ne si abs te discesserit, in tenebris ambules. Sine præsidio ipsius, prælium in eas, caue, ne turpi ter pereas. Virtutis iter sine illa ducere & comite ne ingrediare, draco enim insidiabitur tibi. Sine consilio eius, ne tractes ea, quæ ad animã pertinent, sunt enim multa, quæ sub specie boni mêtē distrahunt. Hæc si tibi nauiganti non affuerit, inanes erũt labores tui. Nisi ab hac aduersus inimicos vnctus fueris, cū ignominia victus lugebis. Hæc nisi tibi præstò fuerit, serpentis dolos ignorabis. Prompto igitur animo illi obtempera, & omnia tibi perspicue demonstrabit. Studiosè audi præcepta eius, & celeriter ab omni sol

licitudine liberaberis. Adhibe illam tibi contubernalem, et familiaritatem eius honorificam experiere. Assume illam sororem tibi, vt inquit scriptura, & patris tui semitam ostendet tibi. Efficiet te filiũ Altissimi, si tu in sororem illam acceperis. Tanq; mater vbera sua porriget tibi, & ab insidiis te velut infantem custodiet. Te paruulum incautum gubernabit, & virum perfectum reddet. Crede illius benevolentie, est enim principium omnis creaturæ. Ignoras adhuc ipsius erga te amorem, quoniam & lactentes filiioli matris ignorant sollicitudinem. Illius te consilio trade, atque ita beneficia eius intelliges. Ignorant & pueri, quomodo nutriantur. At vbi paulatim crescendo euaserint viri, naturæ vim admirantur. Tu itidem si in Dei gratia perstiteris, peruenies ad perfectionem. Id ex Ioseph facile poteris intelligere, cū oues pasceret. Neque enim statim ad summum peruenit, sed multis exercitationis gradibus permittens ab ea se gubernari, cū quid fieret, vt puer, penitus ignoraret, tum demum, ad quantum dignitatis fastigium prouectus esset, animaduertit, cū illi tanq; Regi coronam imposuit. Tunc utilitatem ipsius intellexit, cū in regio est ab ea solio collocatus. Tunc idem se fuisse captiuum cognouit, vt exploraretur. Quemadmodum mater filio artem tradit, sic illum gratia Dei per patientiam docuit pietatem. Sicut magister proprium instruit filium, sic illum gratia exercuit in seruitute. Sicut mater filium verberat, vt sapiens fiat, sic eum laboribus obiecit. Ille bonis eius consiliis paruit, & ab ea tanq; filius primogenitus honoratus est. Ostendit illi gratia cuius esset naturæ, & filium effectum, regem constituit. Simul cum ipsa regnauit, & iccirco ad finem vsque recte se gessit. Non deseruit eum in principatu, quia nec ipse ab ea discesserat, cū tentaretur. Honoris ac dignitatis eius studiosa fuit, quoniam & ipse in rebus aduersis eam di-

lexerat. Illius veluti matris cupidus atque amans fuit, & pulchritudinis eius hæres extitit. Ipſus tanq̄ magiſtræ pertulit reprehentionem, & ab ea, rerū, quæ oculis cerni non poſſiunt, didicit ſapientiam. Singularia, & quæ ſua erant propria, nesciebat, & illi obtemperans percepit ea, quæ ad homines pertinet vniuerſos. Quid faceret, ignorabat, & ad extrinſecum Regibus, quæ facerent conſultuit. Vbi nam eſſet, vix intelligebat, & quid omnibus eſſet hominibus euenturum prænuſtiauſit. Quandiu alieno ſibi parendum eſſet imperio, nesciebat, & quàm acerba, & longa futura eſſent tempora, prædixit. Nam quod ſine gratia nemo videt ea, quæ ſub aſpectum non cadunt, ex iis, quæ ab illo geſta ſunt, planè intelligi poteſt. Sapientes appellabantur Aegyptii, ſed cùm eſſent ſine gratia, erant inſipientes. Videbantur & rerum, quæ oculis cerni uequeunt, vt incantatores, tenere ſciētiam, ſed ipſorum ſciētia erat inſcitia plena & tenebrarū.

Eph. 6. Dixit & Paulus eſſe ſpiritualia nequitiæ, vt intelligamus eos habere ſciētiam inuiſibilem, ſed impropriā & incertam, quippe qui nihil planè norunt. Illud prætereā pater ex Ioseph, quoddam gratia diuina rebus omnibus inuiſibilebus antecellit. Hanc nihil latet, ideo qui illam poſſidet, tentationibus non ſuccūbet. Ipſa verò laterè non poteſt. Eſt enim lux, quæ a tenebris comprehendere non poteſt. Spiritalis homo, vt inquit, Paulus, de illis, qui Ioseph ſunt ſimiles, loquens, omnia iudicat, ipſe autem a nemine iudicatur. Qui Dei iudicium nouit, mundi iudicia contemnit. Magiſtri ſultorum erāt Aegyptii, quos Ioseph ne bonos quidem eſſe diſcipulos demōſtrauit. Si magiſtri ſunt inſipientes & imperiti, multo magis tales erunt ipſi diſcipuli. Qui nullam habent vim, verbis vtuntur bene ſonantibus. Et meretrices ad decipiendos homines fucum adhibent. Ioseph iuuenis ſine literis adiuuante gratia ſenes Aegyptios ſuperauit. Apoſtoli

quoque ſine literis erant & idiotæ, ſed tamen Phariſeos, qui multa loquebantur, vicerunt, dicentes: Si iuſtum eſt in conſpectu Dei vos potius audire, q̄ Dei, iudicate. Non enim poſſumus, quæ vidimus & audiimus non loqui. Eadem gratia in ſanctis fuit. Spiritus ſanctus docebit vos, inquit Chriſtus, omnia quæ ventura ſunt. Et Apoſtolus habere nos, ait, ſpiritum Dei, per quem omnia ſcimus. Non habemus ſpiritum mundi, quo quidem ſpiritu Aegyptii ſapientes edocti nihil ſciebant. Nec mirum, quòd & mundi ſpiritus appellariſ. Quandoquidem & homines & beſtiæ habere animam dicuntur. Nomen, nullum gratiæ Dei præiudicium facit. Neque enim ex nominibus actiones, ſed ex actionibus nomina cenſentur. Ex iuſto Ioseph intelligite, per tentationes oportere nos ad pulchritudinis gratiæ cognitionem peruenire. Gratiæ filii cupiunt eſſe permulti. Verùm quid prodeſt voluntas, niſi opera accedant? Multi per fidem gratiæ filii ſunt appellati, qui tamen illam præ negligentia non aſſequentur. Non omnes, cùm viri euaserint, matres ſuas obſeruant & colunt. Itidem gratia quanuis vbera ſua multis præbuerit, a paucis tamen vt mater honoratur. Pariendi dolores & labores educationis non omnes cōſiderant. Sic & in nobis pauci ſunt, qui gratiæ beneficia perpendant. Si, quid agar gratia, ſcire cupitis, id vobis ipſe Ioseph declarabit. Omnium & bonorum & malorum vt mater curam gerit. Quamobrem & Aegyptios ſuſtētauit. Paucos habet heredes, quorum conſuetudine delectatur. Hos, ſi ab officio reſceſſerint, auerſatur. Nec tamen claudit viſcera ſua, ne moriantur. Quòd ſi aduerſus ingratos talis eſt, cur eius amicitiam fugimus? Si aduerſus contumaces beneigna eſt, nonne totas bonitatis ſuæ diuitias in amicos effunderet? Si quando latet, inertiæ ac deſidiæ ne ſucumbamus. Cùm per mittit, nos tentari, animos ne deſpondeamus. Quid nobis expediat, non ignorat.

DE GRATIA DEI

Naturam & mensuram cuiusque cognitam habet. Quantum cuique satis est, tribuit. Benignitatem videtur aliquando suppressere, quia nobis ita cōducit. Sinit nos conqueri, vt solent medici, cūm agrotantibus vinum aut cibum subtrahunt. Intelligite, quæ dico, ne perspicuis in rebus tempus consumam. Quæ sit gratia, quæ natura, quæ cognitio, quæ electio, quæ induratio, quæ communicatio, non ignoratis. Et Paulus affirmat esse gratiarum diuisiones, easq; ad vtilitatem tribui. Quando non accipimus, ne desistamus. Cūm accipimus, similia ne requiramus. Varietas nō debet efficere, vt quod nobis datur, gratiam non putemus. Tēpora, & naturas hominū, & mores perpendamus. Nec copia diffluit Aegyptius, nec fame conficitur Chanaanus. Nonne Iacob iustus est? Nōne genus Israel egressurum erat ex Aegypto, vt terrę Chanaan susciperet hæreditatem? Nōne fratres pastores? Mercatores Madianitæ? Ioseph coniector somniorū? Et hanc ex scriptura gratiam esse credimus, & fidem ipsam. Si omnia essent eiusdem generis & similia, res non prouidentia, sed natura disponi arbitraremur. Abel afflictus est gratiam, qui per proprium sanguinem moriens adiunctus est Deo. Enoch trāsatus est, ne videret mortem. Noe in gratia seruatus a diluuiō. Magna in præsenti vitæ statu varietas est, quia diuersa etiam est electio. Ex gratia, probationis quoque discernimen intelligemus. Non eisdem omnes tentationibus subiecti sunt, quia nec eodem sunt omnes ingenio præditi. Vna quidem est omnibus corona propofita, sed variis ad eam certaminibus contendimus. Id quod ex nauigantibus possumus intelligere. Vnum est mare, sed nauigationum cursus est varius. Naues sunt similes. Attamen aliæ prosperis etiam ventorū flatibus vrentes submerguntur: Aliæ summis periculis iactatæ conseruantur. Multæ ab vno eodemq; vento varie commouentur. Scopuli enim, & promonto-

1. Cor.

12.

DE GRATIA DEI 21

ria, ventos fluctusq; mouent, & gubernatorum artem nunc adiuuant, nunc impediunt. Magni etiam refert, quæ nauis sit forma, quæ vela, quæ gubernacula. Huc, siquid deest, vosmet adiungite. Ego enim vt artifex imperitus parendi cupiditate adductus protuli, quæ sciebam, paulo fortasse arrogantius, quod tamen vos boni cōsuletis. Imbecillitatem meam veritus excusare, quæstionis partem aggressus sum, quam cūm accuratus vellem exponere, succubui. Vos errores meos emendate. Quæ desunt orationi nostræ, quæ vitæ speculum esse debuerat, ea vos bonis operibus explete. Bonam suscipite voluntatem, & imperitię facile ignoscetis. Et quoniā ego vobis ex paupertate mea, quod potui, libenter exhibui, vos ex diuitiis vestris precationis & paternæ charitatis munus nobis impertite. Pauper ego diuitibus mutuū dedi. Non fortem, sed fœnus exigo. Non laudes, sed preces requiro. Nō mercedem, sed amorem exposco. Onus hoc mihi imposuistis, non quod admonitione indigeretis, sed vt in me essetis liberales. Gutta non egent, qui fontem habent. Lacte non indigent, qui gregem pascunt. Qui mel conficiunt, iis nō est opus, vt quærat, quis mellis sit sapor. Qui possident margaritam, iis obolum vt acquirant, non est laborandum. Vos ex agro, quem colitis, fructum nobis aliquem præbete. Animæ cibum largimini, qui vitæ lignum possidetis. Vt quæ videntur, caduca sunt, ita verba sunt nostra: sed ea vos operibus implentes reddite sempiterna.

De linguæ morbo & cæteris vitij.

VARIÆ in omnibus hominibus sparſæ sunt cupiditates, vt aliquod vnusquisq; certamen habeat, in quo mentem assidue suam exerceat. Sunt qui gula delectentur, ab adulterio abhorreant. Quidam arrogantia tument, a furto sunt alieni. Alius auaritia deti-

DE MORBO ET VITIIS.

netur, corporis spernit voluptates. Nonnulli luxuria disfluunt, elegantiam negligunt vestimentorum. Sunt alii vino dediti, a superbia remoti. Quidam a libidine procul absunt, sed conditam in animo simulationem gerunt. Delicias aliqui spernunt, sed obrectatione capiuntur. Est qui vitio aliquo superior existit, cum in alio misere volutetur. Hic ab vna est reprehensione remotissimus, in alia autem turpiter versatur. Qui laqueum vnum euadit, in alium se se penitus induit. Vicia quippe sunt innumerabilia. Porro paulatim homines decipiuntur, & ex parvis principis in magna crimina precipites ruunt. Cum in seruitutem redigere studet aliquem inimicus, considerat, in quod vitium pronior inclinet natura ipsius, vt cum vinculis propriis oblectetur, perpetuo maneat in seruitute. Scit enim versutus & callidus aduersarius, si nos ingratissimis vinculis obstrinxerit, fore, vt illis celeriter cofractis, in libertatem nos vindicemus. Quamobrem iucunda cuique iniicit vincula, vt in illis libentius conque scat. Potest enim adiuuante diuina gratia mens ex inimici retribus se se explicare. Nunc autem obstricti vincula nostra diligimus, atque osculamur, & seruitute ipsa superbi sumus, & tanquam liberi gaudemus. Qui enim inuidie vitio contabescit, quoniam a libidine remotus est, se liberum putat. Et caluniator, quia rapinas odit, se bonum existimat. Sua plerique vincula ignorant, nec quomodo vincti teneantur, animaduertunt, ebriorum instar, qui vino oppressi nec vinciri se sentiunt, nec vincula ipsa perspicunt. Neque tamen Dei benignitas sinit, vt maiora nobis onera tentionis imponantur, quam possumus sustinere, sed vitium, quas nobis tribuit, rationem habet. Itaque pro sua quisque virili nitri debet. Quo tempore tabernaculum ad Hebreis constructum fuit, ab omnibus tam diuitibus quam pauperibus aliquid offerebatur. Pro suis quisque copiis afferebat, alius aurum, alius margaritas,

DE MORBO ET VITIIS. 22

alios lapides pretiosos. Pauper pilos, aut pelles. Pocius locupletes sericum, inopes viduae tincta vellera. Atque ita totus tabernaculi apparatus ex omnium muneribus constans omnes commendauit. Dominus enim vota singulorum tam pauperum quam diuitum suscipiebat. Volebat enim ostendere se, quemadmodum accipiebat ea, quae pro suis quisque facultatibus ad tabernaculi constructionem offerebat, sic etiam pro cuiusque actione preces & vota singulorum nulla personarum habitata ratione suscipere. Vt enim inimicus non solum variis nos occasionibus ad perniciem trahere conatur, sic diuersis Dominus occasionibus studet ad salutem perducere. Et quemadmodum latro vnico confessionis verbo Paradisi factus est ciuis, sic vno blasphemiae verbo aliquis fit obnoxius gehennae. In vno obrectationis verbo deprehensa Maria niuis instar facta est leprosa. Quod si Maria, quae erat Prophetissa, tales linguae maledicae poenas dedit, quomodo punietur ille, qui tot blasphemias & maledictis incubunt. Et quemadmodum Maria quannus id, quod erat, diceret, tamen quia obrectando loquebatur, damnata est, sic etiam si vere cuipiam maledixeris, tamen veritas illa tua iniustitiae condemnabitur. Si merito reprehendis, ne clam maledicas. Aut libere & aperte fratrem argue, aut tace, nec illi in occulto detrahe. Inutilis enim euadit iustitia, cum illi dolus & improbitas admiscetur. Sanctitas improbat, quae cum immunditia coniuncta est. Inanis est illa castitas, quae in deliciis versatur. Et fides ea negligitur, quae praestigiiis & diuinationibus vacat. Vana est illa confessio, in qua cernitur simulatio. Despicitur liberalitas cuius est superbia comes. Inutile ieiunium redditur, si detractionem adiunctam habeat. Inanis redditur & dilectio, quae zelo confusa est & rerum naturalium affectione. Deformis efficitur veritatis pulchritudo, quando super improbitate versatur. Interficit cibum, in quo la-

lu. 10.

1. Reg. 7
Matth.

12.

DE MORBO ET VITIIS.

titat aconitum. Caro, quæ munda est, communis immundaq; ducitur, propterea quod sacrificiis & immolationibus inquinatur. Ex iis, quæ manifesta sunt, occulta debent intelligi. Aperte lepra Mariæ corpus occupavit, quia clam tota illius anima peccato erat infecta. Ex perspicuo eius supplicio, crimen patuit, quod latebat. Per fœtidam ipsius lepram didicimus, quæ graue vitium ac detestabile sit obrectatio. Corpus lepra infectum veluti speculum animæ, quæ non perspicitur, maculam indicauit. Ex carnis corruptione patefactum est, quomodo detractoris animus corrumpatur. Ex homine exteriore interiorem suum hominem intellexit. Quemadmodum enim ipsa defecerat a fratre suo, ita corpus eius ab ea defecit, ut ex semetipsa disceret charitatem. Discamus & nos, quæ grata Deo sit concordia & mutua beneuolentia. Sicut enim Maria doluit ob corporis mutationem, sic indignatus erat Deus, quod ipsa a fratre proprio esset ab alienata. Ideo corpus hominis ob diuersa vitia variis morbis afficitur & immutatur. Membra enim corporis nobis fiunt inimica, quia nos a Deo & proximis nostris alienamur. Mutuam igitur inter nos concordiam & pacem complectamur. Totis castris vulgatum est, Mariam repente lepra correptam esse, quod linguam in fratrem mitissimum, qui pro ipsa Dominum deprecabatur, excussisset. Iustus igitur iudex de Prophetissa propter eius obrectationem meritas pœnas sumpsit. Detestatur enim linguæ petulantiam, qua insipientes homines delectantur. Plurima Moses ipse signa & miracula ediderat, & tamen modico linguæ lapsu excidit è terra promissionis. Ingens & horrendum mare iter illi prohibere non potuit. At verbum vni inique prolatum ei tanquam murus obstitit, ne progrediretur. Si Mosem, qui quasi Deus extitit Pharaoni, vnica vox exclusit a terræ promissæ possessione, quanto magis petulantia linguæ, quam in Deum atque homi-

DE MORBO ET VITIIS 23

nes exacuimus, a Paradiso nos arcebit? Ignis sanctos deuorauit sacerdotes, qui cum factis essent iusti, verbis erant coinquinati. Si tales ac tanti viri talia perpessi sunt, quæ nos manent supplicia, nisi ab hoc linguæ vitio temperauerimus? Fratres igitur nostros contumeliis afficere desinamus. Impiis & impuris omisis, maledicos terra deuorauit. Aegyptios mare deglutiuit. Dux exercitus verbum protulit, & meritas pœnas luit, cum populi pedibus in porta conculcetur. Quod si, ut Dñs ait, de omni verbo otioso reddenda est ratio, quid fiet de contumelioso? Varios igitur occasionum laqueos miseris mortalibus tendit inimicus. Alius ut ere alieno obrutus detineatur. Alius ut spòsor pro altero trahitur. Videmus quotidie aliorum nomine alios interire. Et qui nihil debent, non minus, quam debitores decoquere. Quo quidem exëplo iustorum & iniustorum crimina patehant. Iustus in rebus propriis insons est, in alienis autem obnoxius inuenitur. Siquis enim eo presente veritatem oppugnet atque irrideat, aut bonum aliquem maledictis insectetur, ipse autem taceat, nonne taciturnitas illi vertetur in crimen? Silentio enim suo maledicta comprobat tanquam vera. Id magnorum ex principum licet intelligi potestate. Siquis enim in Regè, iure an iniuria nihil refert, inuehatur, qui adsunt, ea, quæ in Regè dicuntur, renunt audire. Quod si quis interesse pergit & audire, idem in utriusque supplicium constituitur. Interit vnus propter linguam, alter propter auditum. Narrat aliquid calumniator, tu verò illi te præbes auditorem. Et quam ille ore suo molitur cedere, tu eam excipis aurium sinu. Et acerbum mēdacii fermentum in animo tuo commisces. Vnde mors principum reperit? Nonne per aures Euz, dum illam ferpens alloqueretur, sibi aditum patefecit? Potest enim hostis noster loquentis oratione tacentes occidere. Et quos proprio ipsorum ore nunquam læderet, eos per

Leu. 10.

4. Reg. 7

Matth.

12.

Luc. 4. aures interimat. Et quos actione infantes videt, eos occidit cogitatione. Demones clamoribus confitentes veritatem Dominus iussit obmutescere. Neque enim ipse, qui erat veritas, opera ipsorum sibi fidem haberi voluit, sed quæ vera sunt, per veros nuntios promulgari. Cur Dæmonem, a quo collaudabantur, **Act. 16.** Audire Apostoli recusarunt? ne aures mundæ impuris eorum vocibus contaminarentur. Si Diaboli laudes ut maxima probra vitauerunt homines sancti, quantopere calumniæ & maledicta vitanda sunt? Veritatis specie decipere audientes versipellis Diabolus consuevit. Incirco Dominus ne vera quidæ a Dæmonibus audire voluit. Eadem pluuia irrigantur herbæ, tam bonæ, quàm malæ. Forsitan & pluuia, quæ natura bona est, in herbarum malicia agit. Et serpens, licet dulcissima comedat, ea protinus vertit in amaritudinē, quam si cuius asperferit, vā illi. Sic ex veritate mendacium confingitur uti cicuta mortiferum. Sub eius sermonibus suauissimis exitiosa latet amaritudo. Ad simplices decipiendos lingue dulcedinem adhibet serpens antiquus. Huiusce rei sit exemplum Iudas Iscariotes, qui sub oris osculo, & lingua pacem assimulante dolum cœlans, in Dominum, qui cordis intima penetrat, struxit proditorem. Quod si in ipsum creatorem talis deprehensus est mendax, qualis in te erit? Quis mendace scelerator, nisi is, qui verbis eius aures accommodat? Morti vltro se obtulit Salsuator, & orationi mendaci noluit aurem præbere. Os suū aperuit & acetum cum felle suscepit, qui scælesti verbum aure suscipere recusauit. Os proditori exhibuit osculandum, & mendaci noluit respondere. Præbe tu quoque os tuum maledicis osculandum, aures autem minime. Nam si os illis tuum præberis, osculum eos condemnabit. Sin aurem illis accommodaueris, te verborum gustus occidet. Satius autem erit, si veneni & odorem & gustum euitaris. Cur fumum celeriter

fugis, mendacem autem libenter audis? Abhorres a foetore, & iuxta maledicum sedes? Singula corporis membra a rebus, quæ nocere possunt, seruanda sunt. Si corpus a libidine remorum est, a detractione linguam custodi. Qui enim libidini nequit indulgere, mentiri potest & calumniari. Si rursus e membris vnū valeat, aliud ægrotet, totum corpus dicitur ægrotare. A militibus exemplum sume. At si per tenuem aliquam rimulam iaculum ingrediatur, strenuo militi mortem affert. Quanto magis per apertas aurium fores mors ingredi poterit? Ingens est enim auris fenestra. per eam quippe mors in mundum ingressa cunctas gentes & nationes deuorauit, & adhuc infatiabilis manet. Claustris igitur ac vectibus obstruendæ sunt aurium fores, ne calumnia & obrectatio. valeat introire. Magna vis est huius vitii, nec ideo contemnenda, tanquàm interficere nequeat. Ex volucrum aucupio discite, quæ parua videntur, haudquaquàm esse spernenda. Contingit enim, ut auis in laqueum incidens paruula capiatur vnguicula, nec illi quicquid profint alarum vires. Summa vnguicula, quæ nullius momētū videret, capulo est comprehēsa, totum autem corpus reliquū extra laqueum est, & tamen totum detinetur. Et **I. Co. 6.** Diuus Apostolus vnam & eandem in fures, adulteros, & maledicos sententiam tulit. Nemo iniquus, istorum regnum Dei possidebit, sed pariter iusto Dei iudicio omnes cœlesti hæreditate priuabuntur. **Gen. 9.** Tam ut par omnibus supplicium deberi scias, qua de causa Chanaan in execrationem æternam incurrit? Nōne quia iustum irrisit? Neque vllō alio grauiore facinore damnatus est, sed ob leuem irrisionem in horrendā illam sententiam incidit. Et propter linguæ petulantiam tam acerbis pœnas dedit. Non aliud scelus, sed os ipsius, hominem miserum perdidit. Si propter risum exiguum in tantam ille decidit calamitatē, quis

non contremiscat, & irrisiones ac ludibria fugiat, ex quibus tales execrationes proficiſcuntur? Iustus enim ille a benedictionibus excludens Chanaam, & maledictionibus tradens, iudicium descripsit, quod subito ri sunt illi, qui ludibriis vacant, & irrisionibus delectantur. Si calumniator sub amici persona fingit se hilaritatem amplecti ac risu gaudere, & Chanaam, dum hilaris est, ac risu se se oblectat, maledictionem inuenit. Sapientissimum audi Salomonem, quid in irrisione & calumnia latitet enarrantem. Qui calumniatur egentem, exprobat factori eius. Hominis enim derisio tendit in creatorem. Tu quod in risu cernitur, simpliciter animaduertis. Quid autem in illo fraudis ac doli sit conditum, ignoras. Iustus ille Noe dolū agnoscit, eumq; minime aperiens ignorati Chanaam excludit a benedictione, ut cognita risus pernicie, fratrem definas irridere. Semei in virum innocentem maledicta cōiecit. Et Apostolus terribilem in maledicos sententiam tulit. Nos, quid lucri maledici faciant, videamus. Non in adulterio, aut furto deprehensus est Semei, sed maledictis vsus est, ex quibus calumnia confuitur, qua facta infectaq; pronuntiantur. Animo enim dolore stimulus parit contumeliam. Sic animo affectus Semei, conuiciis Regem innoxium oneravit, eum accusans vt Saulis interfectorem, qui saepius a morte Saulem eriperat. Et quoniam falso crimine Regem inculabat, merito a iusto damnatus est iudice. Cum enim terminos sibi a Salomone præscriptos transiisset calumniator, pœnas luit, & qui linguam iustum in homine exacterat, acutum in se gladium expertus est, atque ita tum in hoc seculo, tum etiam in futuro supplicium pertulit. Quis igitur a petulantia nō absteineat, ne duplici supplicio afficiatur?

2. Reg. 16.
1. Cor. 16.
3. Re. 2.
1. Co. 6
Gen. 25

Vide,

Vide, ne illa perdas. Magnum enim quiddam est homo. Qui superat omne pretium, re minima & vili se ipsum prodit. Etenim si veritatem abieceris, stultus fies & similis Esau, Audi rem admirandam, quomodo verba factis præstiterint, & fides naturam superauerit. Primogenituræ munus, quod videtur eripi nō posse, oratio se se insinuans ademit. Quod Esau naturaliter possidebat, id Iacob fidei studio est assecutus. Fides & iusiurandum mutuo cōsensu generationis vim declararunt. Et primogenita, quæ per carnem tribuuntur, per spiritū accepta sunt. Quæ iusiurandum exiit, ea fides suscepit. O rem admirabilem, quæ inter primogenituræ venditorem & emptorem est consecuta. Ille damnum neglexit, hic autem innocens permanfit. At quomodo Esau primogenita exiit, quæ deponi non possunt? aut quomodo induit illa Iacob, quæ adiungi nequeunt? Quod si mercatura, quam isti pueri exercuerunt, adeo naturam superat, vt nequeat explicari, quis audeat aggredi quæstionem illam, qua inefabilis Vnigeniti generatio continetur? Dic mihi rursum, cur Iacob a Manasse in Ephraim trāstulerit primogenita? Nonne vt illi gloria & decus accrederet. Primogenitura muneribus eximiis & innumerabilibus cumulata est. In hac baptisma descriptum est. In hac fides est obſignata. Hæc fortitudinem significat. Hæc glorioſæ virginitatis figuram gerit. Hanc pretio Iacob mercatus fuerat, & eā gratis tribuit Ephraim. Qua quidem in re nec Manasses culpandus est, nec largientis auctoritas vituperanda. Quis igitur gentiū primogenituram reprehēdat? Quod si Iudæi audeāt id facere, reprehēdant prius, quod Manassæ adempta fuerit. Qui enim abstulit illam ab eo, non peccauit. Quod si iure accusari non potest Iacob, quamuis a Manasse, qui erat innocens, primogenituram transtulerit, quomodo quisq; ausit illum reprehendere, qui vt iustus iudex, primogenituram a Iudæis abstulit,

D

qui Dominum interfecerant? Si iurifurandi vis tanta fuit, vt ab Esau auferret primogenita: cum enim iurando se se obstrinxisset, noluit se per iuramento conuincere: quibus afficiuntur supplicii, qui frangunt fidem, & periurio violant iuramentum? Esau ab iis, quæ cum detrimento suo pepigerat, recedere noluit, & tu foedera, quæ pro salute tua pepigisti, audes violare? Herodes quod in perniciem suam promiserat, obseruauit, & tu quod æternæ vitæ gratia promissisti, non obseruabis? Cædis instar est contumelia. Et lingua non minus nocet, quàm gladius. Cogitatio & sermo impudicus inquinat, vt adulterium. Occulta simulatio tanquam laqueus tendit insidias. Prauum consilium veneno perniciosius est accipientibus. Improbata deliberatio perinde atque opus malum damnatur. Iracundia, vt gladius ferit. Inuidia telo grauius vulnerat. Exitii foueam calumnia struit. Malas cogitationes fugiamus. Cogitata non aliter ac facta censentur. Bonis igitur cogitationibus incumbamus, quibus operum merces propòsita est apud eum, qui consilia cordium explorat. Operis instar consilium est, in eo enim arbitrii nostri ratio nititur. Suum quæque res contrarium habet. Lux tenebris contraria est, amaritudini dulcedo, vigilia somno. Qui fecit hæc omnia, nihil reliquit, cui non adiunxerit aduersarium. Si mortalis homo arte sua contraria inter se componit, & aduersus laborem quietem admouet, remediaque & medicamenta terra marique conquirunt, ac suam cuique morbo, vt res tempusque postulat, prudenter adhibet curationem, quanto magis immortalis ille rerum omnium procreator ordine suo cuncta disposuit, atque ita moderatus est, vt in promptu sint, quibus se quisque ab inimicis defendat? Habes igitur arma, o homo, quibus aduersus omnes hostes & aduersarios tuos utaris. Hæc tibi ad salutem data si spreueris, victus, in iudicii die, quomodo te excuses, non habebis. Ad sunt nobis contra

illius machinas varia armorum genera. In nos ille si tela ignita contorserit, habemus & nos orationis clypeum inexpugnabilem. Si libidinis bellum intulerit, Iociam in pugna animi dilectionem assumemus. Si nos iniquitate captiuos ducere conabitur, ad iustitiæ confugientes salutem nostram consulimus. Si te per militiam vulnerare studuerit, ad fraternam accurrere charitatem. Si te per arrogantiam oppugnet, humilitatem opponito. Si aduersus te corporis cupiditate incitarit, temperantiæ thoracem induito. Si te lasciuia sagittis petierit, fume galeam castitatis. Si nos diuitiarum cupidine stimulauerit, paupertatis habemus beatitudinem, Si gula vitio nos adoriatur, ieiunii alas assumemus. Et quoniam inuidia euerfionis est causa, præsto aderit charitas, si volumus, quæ corrigere possit & ædificare. Vt enim illi sua sunt arma ad oppugnandum, sic nostra nobis adsunt ad defendendum. Si nos Pharaonem persequatur, adest mare, quod eum submerget. Si vt Sifara elatus intumuerit, per ecclesiam è medio tollitur. Si vt Senacherib bello nos premet, sacco & cinere superabitur. Si tyrannum Babylonicum fuerit imitatus, sanctus non deerit Daniel. Si luxuriæ flammam accenderit, aderunt qui castum Ioseph imitentur. Nullus eius conatus a nobis non dissoluetur. Nulli sunt morbi, nulla vulnera, quibus sua non adsint remedia & medicamenta. Quam ille rubiginem obducet, cui discutiendæ non sit fornax præparata? Ecquod ille damnum intendet, cui repellendo non adsit auxilium? Quas parabit insidias, quæ nobis non sint manifestæ? Quam machinam molietur, cui euertheadæ non sint idonei vel idiotæ? Quas afferet vires, vt eas nequeant vel foemina superare? Fornaces instruxit, at pueri illas extinxerunt. Lacum effodit, at eum Daniel contempsit. Epulas parauit, at eas neglexit Ananias. Superbiam seuit, at illam Moses humilitas coculcauit. Auro Naaman adulatus est,

DEFLET PECCATA SVA,

at illud spreuit Elifæus. Simon pecuniam obtulit, sed meritam in illum Petrus sententiam pronuntiauit in Christo Iesu Domino nostro, cui gloria & imperiū in secula seculorum. Amen.

Deflet peccata sua, & Dei misericordiam implorat.

EDESSE NORVM ex vrbe, quodam die diluculo duobus cum fratribus egressus sum. Et sublatis in cælum oculis, stellarum splendorem ac pulchritudinem, & cælum ipsum sideribus ornatum, quod veluti speculum nitidissimum super terram cum gloria fulgebat, tacitus contemplabar. Mox cum admiratione, si hæc, inquam, tanto cum decore splendent, quanto magis homines iusti & sancti, qui Dei obtemperant voluntati, in illa hora, cum Dominus ad iudicandum venerit, incredibili luce fulgebunt in gloria Saluatoris? Repente vero cum mihi terribilis illius aduentus in mentem venisset, animo & corpore totus exhorruui, & contremuerunt omnia ossa mea, atque ita fractus ac perturbatus magno cum dolore cordis, vim lacrymarum estudi, & cum gemitu, quomodo, inquam, ego peccator in illa hora formidanda consistam? Quomodo ad horribile incorrupti iudicis tribunal astabo? Quomodo miser hædus cum ouibus ad Christi dexteram collocabor? Ego ne arbor infructuosa sisti poterō cum iustis illis, qui in hac vita iustitiæ fructus tulerunt? Cum sese in aula cœli vicissim agnoscent iusti, & ingenti cum gloria mutuo cōplectentur, quid faciam infœlix? Quis me cognoscet? In cœli regia iusti gaudebant. Aeterno in igne impij cruciabantur. Cum sua martyres ostendent tormenta, virtutes suas confessores, quid ego ostendam, nisi pigritiam & negligentiam meam? O anima superba. O peccatrix anima. O anima stupida. O anima, quæ vitam tuam odio semper es profecuta, quandiu humi te affligent

ET DEI MISERI. IMPLO. 27

vanæ cupiditates? Quandiu malæ te oppriment cogitationes? Quandiu improba consuetudo dominabitur tibi? Nonne intelligis prauis cogitationibus fieri, vt ignorantie tenebris & cæca quadam caligine circumfusa viam reperire non queas, qua te conuertas ad Dominum Deum tuum? An ea te spes fortasse sustentat, quod cœlestem sponsum haud ita celesriter credis esse venturum? Noli errare in otio noli propterea marcescere. Appropinquat sponsus, iamque aderit. Vt fulgur horribile, è cœlo subito improuisus adueniet. Quamobrem vigila, ne te in illa hora formidanda imparatum offendat. alioquin in luctu versaberis sempiterno. Aliena peccata ne respice, sed tua luge. Cur in fratris oculo festucam cernis, ac non potius trabem eiicis è tuo? Cum ex oculo tuo trabem exemeris, tunc ex fratris etiam oculo festucam eripito. Quod si tibi mederi non potes, desle cæcitatē tuam. Quomodo potes aliis, cum cæca sis, lumen afferre? Prius egritudinem tuam cura, postea me dicam alienis morbis manum adhibe. Negligentię tuę nullam excusationem inuenies. Iudicium enim tibi, & prudentiam, & spiritalem cognitionē, & alia dona largitus est Deus. Ea, quę tibi profunt, amplectere. Tum fratres illi duo, qui mecum erant, cum me sic affectum conspicerent. Lacrymantes & ipsi his verbis interpellarūt: Cur tā acerbe luges, o pater? Quibus ego respondens, propter desideriam meam, in quā, o filii charissimi, lugeo. Cū enim benignissimus Deus mihi cognitionis lumen accenderit, ego quotidie conor illud extinguere. Nam si ea, quę Dominus vult, opere implestem, beatus profectō forem in illa hora. Neque ego solum, sed omnes qui te ipsi perficiunt, quę Deo placent. Nunc autem omnes ferè, charissimi fratres, sponte peccamus. Itaque nullam illic defensionem sumus habituri. Dei prouidentiam & liberalitatem erga nos consideremus, & quę multa nobis quoti-

DEFLET PECCATA SVÁ,

die pro bonitate sua largiatur. Gratia illius corda nostra semper inuisit. Quod si locum inuenerit, ingreditur, & in anima nostra cōquiescit. At si cor immundum offendat, statim aufugit. Sed rursus misericordia cogit eam introire, & nos peccatores inuisere. Si quidem omnes sumus non vi, sed voluntate mutabiles. Spōte superbi sumus, & arrogantes, inuidi & improbi. Afsidue mala vicissim cogitamus. Prauis, & lasciuis, atque impudicis cogitationibus oblectamur, & in fœdo vitiōrum luto iacemus. Ex quo fit, vt cū gratia nos inuisit, turpium cogitationum in cordibus nostris fōtorē inueniens, auersetur, & ilico discedat. Quandoquidem locum, ubi quiescat, non habet. At tamen luminis sui dulcedine cor nostrum stimulat, vt respiscat, sibiq; aduenienti aditum patefaciat. Neque enim gratia potest nos penitus derelinquere. Cogitur a propria ipsius benignitate, vt nostri misereatur. Vides prouidentiam Dei? Vides misericordię viscera? Quanto salutis nostrę desiderio teneat? Quātopere nos esse saluos atque integros cupiat? O beatū illum, qui puram cordis sedem diuinę gratię parare studet, vt in eo suauem virtutum odorem, atque animę sanctitatem inueniens seculis omnibus acquiescat. Quid nos Dei benignitati pro omnibus eius muneribus rependemus? Quam illi gratiam referemus, quod e cœlo descendit e sinu patris? Quod pro nobis in virginis vtero carnem assumpsit? Quod pro salute nostra tot pertulit cruciatu? Si mille annos in terra viueremus ne pro vno quidem colapho, nedum pro morte, qua pro nobis fœdissima fuit affectus, illi vnq; vllō modo possit a nobis satisfieri. Hoc ego, filii mei charissimi, pertimesco, planē enim noui negligentiam meam, ne omnes, qui me nunc beatum existimant, qui fictam religionem meam collaudāt, illic me derideant, cū in igni me excruciatum videbunt. Ignosce, ignosce clementissime fili vnigenite, mihi

ET DEI MISERI. IMPLO. 28

inutili seruo tuo, ne cum tremore & ignominia magna coram te iudice deprehendar, & ludibrio sim omnibus spectantibus & Angelis & hominibus. In hac vita, Saluator meus, vt humanissimus pater & filiorum amantissimus, erudi me, castiga me. Illic autem vt omnium Deus & solus sine peccato me suscipe. Nisi miserum peccatorem hic feceris respiscere, & penitere, nisi lumine tuo cor illustraueris, vt flagitia & peccata sua lacrymis abluat, quomodo poterit ante tribunal tuum sine defensione consistere? Fuit iam, cū ego non essem. Pro infinita misericordia tua placuit tibi, Domine, formare me in vtero matris meę peccatricis. In lucem editus indignus ego, pro tua summa bonitate factus sum dignus, quę saluris verba cunctis audientibus concineret. Hęc ego ignauus & flagitiosus munera accepi, & gratiæ tuę me per inertiam ingratarum prebui, Tu, Domine, exore inutilis serui tui piū suauitatis cantum exprome. Tu mentis meę tenebras discute, vt gratiæ tuę lucem aspiciam. Ad te supplex confugio, o fili vnigenite, o vnica animarum salus. Fac, vt, quemadmodum hic gratia tua mihi fuit omnibus horis lux, custodia, per fugium, propugnaculū, consolatio: sic in horrendo illo iudicii die sub alas clementiæ tuę susceptum protegat, vt ad dexteram tuā collocatus, & in regnum tuum per misericordiā admissus, immensam bonitatem tuam semper collaudē & celebrem, creator omnipotens, & saluator benignifime, qui serui tui inutilis lacrimas non despexisti.

De penitentia & confessione.

DISCAMVS, o peccatores, quō misericordia se se habeat. Disce o auare, quo pacto misericordiā obtineas. Anteq̃ improbus veniat inimicus, qui aīas nostras corripiat, mutuā inter nos misericordiam, quę

DE POENITENTIA.

bonis operibus, & omni humanitate, ac beneuolentia plena sit, exerceamus. Operæpretium est, ut quæ mihi a Spiritu sancto nuntiata sunt, omnibus significet. Si stultus ego sum, & eorum, quæ didici, nihil obseruauit, alius ea a nobis accipies obseruabit. Ne maneat igitur apud nos vitæ semen mortuum & infructuosum. Neque Regis talentum abscondamus. Si a recta via deflexero, noli me ducem sequi. Si labentem me videris, eandem in foueam ne incidas, caue. Deum & scripturas sacras contemplare. In his enim animæ cibum inuenies. Quæ tibi præcipiunt, re perface. Et a diuinis mandatis ne recede. Ego discere cupio, docendi munere haud libenter fungor. Iniquitatibus scateo. Me ipsum exploro. Obligo vulnera mea. Zizania, quæ sunt in me, conor euellere. Bona spe vt cunq̄e sustentor. Ne te debilitet discendi labor. Ego quoque magister tuus affligor. Cur, o fili inani dolore cruciaris? Cur frustra conquereris? Improbis ille semper exiit mentem tuam, vt hæreditatis partem eripiat. Satananas enim per dolum multos tristitia conatur afficere, vt eos per desperationem in gehennam detrudat. Thesauro spoliatus es tuo? Via tamen adhuc pater præclaræ mercaturæ: nec deest temporis spatium, quo thesaurum tuum recuperes. Vide tu modo desperationi ne succumbas, & illum diligenter collige. Vulneratus es? animo ne concidas. Ad mortem vsque fortiter pugna: vulnus ipsum me reformida. In eo curâdo ostende virtutem tuam, vt præclara gloriæ corona textatur tibi. Si te latro spoliauerit, ne deseras cursum institutum. In prælio contingit, vt & feriamus & vulneremur. Si pruina læserit agrum tuum, tu tamen illum sedulus cole, & diligenter sere. Iam nubes adueniunt, & pluuiam è caelo demittunt. Iter tuum fur tibi non intercludet, ne verearis. Onus sustulisti? Per viam regiam incede. Ex prælio, in quo vulnus accepisti, stude victoriam reportare. In loco vbi thesauro ante spo-

ET CONFESIONE. 29

liatus es, potes eundem recuperare. Vbi fudit Acab 3. Reg. sanguinem Naboth, ibi linxerunt canes sanguinem 21. impiæ Iezabel. Acab, vt scriptum est, eiecit Naboth è 4. Re. 9. propria vinea. Et te peccatum vult è Christi mandatis dimouere. Acab Satanæ typum gerit: & Iezabel figuram iniquitatis. Vterque sitit sanguinem tuum: sicut iniquus Acab sanguinem Naboth expetebat. Quemadmodum dolo iustum hominem interfecit, sic iusto Dei iudicio periit. Virum probum perdere festinauit, vt vltor illius statim cereretur Deus. Puna nostra nunc oculis non perspicitur. Neque enim, Eph. 6. vt inquit Apostolus, est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principes & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum. Clam Satananas homines oppugnat. At Christus aper te dissipat eius insidias, nosq̄; docet, quomodo illi resistamus. Certamen tuum, o frater, non est leue nec risu dignum. Omnis Angelos, & Angelorum Dominum in lucta, quæ tibi cum Diabolo est, habes spectatores. Vincente te, & aduersarium profternente plaudunt Angeli, & Deum plaudentes collaudant, qui tibi tribuerit improbum hostem vincendi facultatem. Bellum augetur, vt & ipse proberis, & magis laudetur Deus, & homines exemplum habeant, quod imitentur. Quamobrem, vt ante diximus, si vulnus aliquod ab improbo accipis inimico, ne despondeas animum, neve desperes. Si vinceris, ne iaceas vt victus, sed protinus surgens in aduersarium tende. Præsto enim adest adiutor Deus, vt manum porrigat, & subleuet laborantem. Simulac enim manum tuam extenderis, offeret dexteram suam, vt exciteris. Omne studium & curam adhibet scelestus aduersarius, vt te cum cecideris, ad desperationem impellat. Tu illi, frater charissime me, ne vtiquam crede, sed si septies in die cecideris, septies confurge, tibi que Deum per poenitentiam propitium redde, Quis nummum explorans ignoto crumenam

SEIPSVM REPREHENDIT,

tradit? Quis mercator relictis nundinis in mare collectas reliquias abiicit? Caue, ne abiectis armis, quæ tibi Christus dedit, hosti cum ignominia principis tui terga vertas. Exemplum tibi perspicuum propono. Vani huiusce mundi pugiles, licet ab aduersariis grauissimè verberentur, non concidunt animis, nec fugam arripientes, certamen deserunt. Sæpe enim fit, vt qui vinci videbatur, tandem è certamine victor discedat. Diem ex die ne differas, frater charissime, sed quæ celerrimè ad Dominum te conuerte, antequam seuerissimi Iudicis sententia pronuntietur, quæ te vocet ad reddendam rationem talentorum, quæ tibi ille dedit, ne laudis loco damneris, & vincis manibus, ac pedibus in tenebras exteriores extrudaris. Dum tempus patitur, ad iudicis pedes supplex accede, vt placatus ignoscat, & debita remittat tibi. Nos autem tecum pariter Deum collaudantes gaudeamus.

Seipsum reprehendit, & peccata sua confitetur.

QVI multis in rebus, fratres charissimi, vobis prodesse videor, animæ quoque meæ prodesse debeo, Absurdum enim fit, cum fame cõfici, qui cibum aliis distribuit. Et turpe si ego, qui potum aliis suggero, fici ipse peream. Id autem fiet, nisi meam ipsius conscientiam coarguero. Quod si fecero, vtile mihi in iudicio venturo futurum spero. Cum enim in populo versarer, inimicus expugnauit me in iuuentute, quæ mihi pronè persuaserat, ea, quæ fiunt in hac vita, temere casuque fieri. Quamobrem accidit mihi, quod naui contingit gubernaculis spoliatæ, rectore in prora consistente. Vt enim illa vel retrocedit, vel consistit, vel etiam euertitur, nisi aliquid illi aut per angelum, aut per hominem adsit auxilium. Sic ego in tempestatis errore versabar, nec periculum agnoscebam, cum diuina benignitas me in interiori Mesopotamiæ re-

ET PECCA. SVA CONF. 30

gione peragrante fecit in pastorem quandam incidere, qui cum ex me quæsiuisset quoniam mihi iter esset, & ego respondi, quo me pedes ferreret, si me, inquit ille, audieris, adulescens, cum ad vesperum inclinaret iam dies, longius nõ discedes. His ego verbis commotus apud eum mansi. Media vero nocte cum pastor profundo somno propter ebrietatem teneretur, lupi gregem adorti oues dissiparunt. Domini autem aduenientes me quoque tanquam reum in iudicium adduxerunt. Ego vero, rem vti contigerat, natrans apud iudicem me defendebam. Interim adductus est quidam in adulterio, vt dicebant deprehensus, sed mulier auferat. Iudex autem re dilata vtriusque nostrum eundem in carcerem conici iussit, vbi quendam agricolam homicidii causa inclusum inuenimus. Quamquam neque ille, qui mecum ducebatur adulter, neque agricola ipse erat homicida, neque ego gregis abactor fueram, cadauer autem propter agricolam, & pastorem propter me, & maritum propter adulterum in alia custodia seruabantur. Illic igitur septem diebus transactis, octauo die secundum quietem vidi quandam me sic alloquentem: Pius esto, & Dei prouidentiam intelliges. Considera, quæ cogitaueris, & feceris, & cognoscas, vobis iniuste nihil accidisse. Neque vero ipsi scelerum auctores effugient. Somno solutus, quæ videram, memoria repetebam. Et peccata mea cogitans memini me cum eodem in agro, vbi captus fueram, apud pauperem quandam diuertissem, improbitate quadam incitatum è cubili suo paruum exegisse, qui a feris dilaniatus est. Cum igitur somnium meum, & causam factis explicassem, ipsi ad me conuersi ita locuti sunt. Agricola autem prior incipiens, ego, inquit, cum viderem quandam in flumine suffocari, possemque auxilium ferre, neglexi. At alter & ego, inquit, cum mulier quædam vidua falso in adulterii crimen vocaretur, illam oppugnaui. Qua de causa fratres eius adem-

SEIPSVM REPREHENDIT,

pram illi paternam hæreditatem lucrati, mihi, præmium, quod inter nos conuenerat, tribuerunt. His ego dictis cœpi respicere, atque intelligere nos merito plecti. Quod si solus fuisset, putasset fortasse, id temere & casu contigisse. Sed eramus tres pariter in fraude deprehenfi. Accedebat & quartus vindex ille, qui nec genere cum illis, qui iniuria fuerant affecti, coniunctus erat, neque conscius aut testis extiterat. Etenim nec mihi, nec sociis, quibus speciem & formam eius descripseram, notus erat. Somno igitur rursum captus, eundem vidi sic dicentem. Cras videbitis & illos quos legistis, & calumnię culpęque vestrę remunerationem. Experrectus stabam cogitabundus. Tum socii ad me, quid inquirunt, tristis es? Quibus ego causam cum exposuisset, exitum metuebam. Et cogitationes illas de fortuna & casu tradideram obliuioni. Atque illi mecum magna sollicitudine agebantur. Cum igitur nox illa transisset, adducimur, quo quidem tempore, quinque vincti ad principem pertracti sunt. Itaque illi, qui mecum erant, multis affecti verberibus in carcerem reuersi sunt, meq; illic reliquerunt. Tum adducti sunt duo in primis. Hi autem erant fratres illius viduę, quę calumnia ab ipsis paterna hæreditate fuerat spoliata. Vnus eorū in homicidio, alter in adulterio deprehensus erat. Sed cum hæc crimina confessi essent tormentis cogebantur & alia scelera confiteri. Homicida igitur confessus est, se cum in ciuitate negotiaretur, cum muliere quadã consuetudinem habuisse. Hęc autē erat illa, propter quam vnus ex iis, qui mecum erant in carcere custodiebatur. Rogatus quomodo effugisset, accidit, inquit, vt cum obseruaremur, vicinus quidam alia via accedens nescio quid mutuo peteret, quod illa cum dedisset, me iam per fenestram demisso, orauit eum, vt se quoque per eandem fenestram demitteret, quoniam foeneratores ad se capiendam aduentarent. Id

ET PECCA. SVA CONFI. 31

ille, cū faceret, a mulieris marito captus est. Nos autem elapsi sumus. Vbi nam, iudex inquit, est mulier? Et cum indicasset locum, iussus est, vsque ad mulieris aduentum custodiri. Frater vero damnatus adulterii, se hominem etiam occidisse confessus est, eum nimirum, quem agricola, qui mecum erat, accusabatur interfecisse. Dicebat autem maritum illius esse foemina, quam adulterio corruerat. Cum enim, inquit, diluculo prædium suum inuiferet, sicte salutationis gratia accedens illum statim interfeci, & aufugi. Familia res autem exaudito clamore, cū essent egressi, hominem quendam agrestem, qui magno labore fessus illic dormiebat, comprehenderunt. Hęc ille cum dixisset, locumque & nomen mulieris indicasset, in carcerem perductus est. At reliqui tres constitierunt, quorū vnus in crimen vocabatur, quod segetem combustisset, alii duo quod se in cęde faciendã socios exhibuissent, sed cū paucis verberibus affecti, nihil confiterentur, in carcerem adducti sunt. Audiuerat enim iudex successorem suum aduentare. Et ego, nulla de me habita quæstione, cum illis discessi. In eadem igitur omnes custodia tenebamur. Iudex, autem, qui succedebat, è patria nostra erat, sed ego diu quis & vnde esset, ignoravi. Interim, cū magnū nobis daretur spatium quiescendi, amicitiam iniuimus. Cumq; priores mei iam essent studiosi, & reliquis ea, quę contigerant, enarrassent, in me omnes tanq̃ in hominempium intēdebant. Et fratres illius viduę, homine, qui aduersus eam testimonium dixerat, perspecto, obstupuerunt. Rogabāt autem me, vt sibi aliquid boni nuntiarem. Verū ego multis ibi diebus commoratus, eum, qui mihi in somnis apparuerat, nunq̃ vidi. In fine autem dierum rursus illum aspexi, me verbis eiusmodi compellentem: cernis hos tres? aliorum scelerū rei nunc pœnas pendent. Quod illis cum retulisset, confessi sunt duo quidem se furis conscios exitisse.

SEIPSVM REPREHENDIT,

Cum enim viciniam, inquit, ut vineam eius interuerteret, necauisset, certificati sumus, eum de rupe precipitem cecidisse, & vineam ipsius esse. Tertius autem se ira commotum e tecto quendam deturbasse, qui caesus illo interierit. Postea vidi rursus in somnis haec mihi praenuntiantem. Tu cras liberaberis, reliqui iustum iudicium subibunt. Fac igitur, ut fidelis sis, & Dei providentiam praedices. Postridie iudex sedens in tribunali, de nobis omnibus quaestionem habuit. Et cognitis, quae acta iam erant, cum & foeminas, quae aderant, interrogatis, & aequis testibus adhibitis, veritatem cognouisset, innocentes absoluit, agricolam dico, & eum, qui falso adulterii fuerat accusatus, foeminas vero iussit torqueri, ut exquireret, an aliis se se flagitiis contaminassent. Comperit igitur unam earum, odio illius, qui adulterum suum detulerat, incitata bona ipsius combussisse. Quo quidem ex incendio cum quidam propius fugeret, tanquam auctor comprehensus est. Et hic erat nobiscum, quem iudex, quaestione habita, innoxium cum reperisset, dimisit. At altera adultera, cum in eodem esset vico, ubi capti fuerant illi duo, qui in caede faciendae socii fuisse dicebantur, rem, uti gesta erat, confessam est. Qui occisus est, inquit, cum domi meae ab altero illius viduae fratre, qui meus amator erat, mecum rem habere deprehensus esset, interemptus ab illo est, & in biuium proiectus. Cōkursu autem facto cum duo viri quaedam, a quo sibi haec surreptus fuerat, persequerentur, eos alii conspicati, putantesque ideo fugere, quod homicidium perpetrassent, comprehenderunt. Iudex igitur cum nomen, & genus, & qui natus, & quales essent, explorasset, innoxios liberauit. Hi fuerunt quinque, agricola, & qui falso adulterii insimulabatur, & tres ultimi. Porro duos fratres, & flagitiosas illas mulierculas a feris iussit dilaniari. Tunc ego in medium adductus imperio iudicis, qui & si mihi benevolentia coniunctus erat, tamen scire

ET PECCA, SVA CONFI. 32

voluit, quomodo res illa ouium gesta esset, cumque ego id, quod erat, exposuissem, meque ille & voce & nomine cognouisset, familiaritas enim illi cum parentibus meis intercesserat, quaestione habita de pastore, & veritate coperta, liberavit me post dies circiter septuaginta. Ea vero, quae secuta est, nocte vidi virum dicentem mihi: Revertere in locum tuum, & age poenitentiam, & scito, unum esse oculum omnia perlustrantem, mihique graviter comminatus recessit, neque ego eum ad hunc usque diem amplius cōspexi. Anxius igitur, & multis lacrymis plenus discessi, vtrum Deo satisfecerim ignarus, quamobrem omnium precibus adiuvari me flagito. Vultus enim erat grauisissimus. Visus ego non effero, sed ob impias illas angor cogitationes. Vidit & Pharaon Angelum futura praenuntiantem, sed verba eius & prophetiam non mutavit. Di-Luc. 13: cit & Christus illis, qui in nomine suo prophetauerunt: Non novi vos, operarii iniquitatis. Me vera vidisse scio, & expertus sum, sed excruciat me mea in Deum contumelia. Qui enim asserit omnia temere casuque fieri, is diuinitatem tollit. Id cogitavi, non nego. Resipui, sed ignoro, vtrum mihi Deum placauerim. Desipso aperte locutus sum, sed nescio vtrum verba illi mea fuerint grata. De providentia scripsi, sed ignoro, an illi placuerint scripta mea. Domum vidi, & patrem familias cogitavi. Mundum aspexi, & noui prouidentiam Dei. Vidi nauem sine gubernatore mergi, & animaduerti sine Dei gubernatione inanes esse hominum labores. Vidi varias respublicas bene constitutas & intellexi Dei ordine atque praescripto cuncta consistere. Per pastorem grex viget, & per Deum omnia coalescunt. Inter triticum & spinas discernit agricola. Et Deus omnibus in terra degentibus prudentiam a dhibet & intelligentiam. Ab imperatore pedet exercitus ordo, & a Deo vera rerum omnium dispositio. Nihil in terra sine capite & origine. Quia rerum om

nium principium est Deus. Flumina è fontibus manant, & leges a diuina sapientia. Fructus fert terra, si tamen e caelo fuerit irrigata. Adeo nihil per se fieri potest. Dies suggerit lucis copiam, sed tamen indiget radiis solis. Sic & ab hominibus bona proueniunt, sed Dei gratia perficiuntur. Sol lumen continet, sed caelo indiget, in quo requiescat. Pariter & homines sancti indigent Deo, in quo consistant. Neque splendor sine igne, neque sine tenebris nox. Mutuo enim omnia indigent auxilio. Atque ita suum indicant moderato rem. Hoc eget illius ope, illud alterius. Nihil sponte sua est in rerum natura. Nemo enim seipsum potest facere. Nam si quis seipsum faceret, is esset ante quod fieret. Quomodo igitur postea factus esset? Quod enim est, ante quod fiat, non eget, vt fiat id, quod est, neque alium requirit auxilium ad eius, quod est, constitutionem. Solus igitur Deus non factus. Sponte enim & a seipso fieri secum pugnat. Neque ignorat Deus se non esse factum. Neque enim, vt nos, infantiae principium habuit. Non est ignarus essentiae suae. Neque enim eam illi quisquam tribuit. Nouit id, quod est, & superat omnem hominum cogitationem. Non inuidet, sed parcit nobis. Neque enim audire possumus principium rei, quae non est facta, quoniam ne dici quidem potest. Rei principio carentis principium intelligere non valeamus.

Exo. 20 Neque enim tantam habemus intelligendi facultatem. Terrena Deus e monte Sina locutus est, & populi contremuit multitudo. Quid igitur, si caelestia loquatur faciemus? E terra locutus est, & homines innumera biles exhorruerunt. Quid faciemus, si e caelo nos alloquatur? Oravit populus, ne Dei vocem audiret, & Deus id illi concessit, quod petebat. Deum oravit Moses, vt cum populo permaneret, & perierunt multi, quia non poterant ad naturam diuinam appropinquare. Ostendit igitur Deus fieri propter iustitiam suam, vt peccantes immedicabilè plagam acciperent. Itaque

pepercit

pepercit nobis, subduxitque se, vt viuereamus. Sic etiam arcana tegit, quae capere non valeamus. Accessit ad Aaron, & cum filios eius reos inuenisset, occidit eos. Accessit ad populum, & multos peccatores interemit. Quamobrem si diuina nobis dixerit, & non crediderimus, nos omnes interficiet. Idcirco nobis ea non dicit, quia praeuidet, nos non esse credituros. Recte igitur facit consulens nobis, ne moriamur. Non tribuit nobis tantam intelligentiam, vt liberae extinguat propositum voluntatis. Maiores non exhibet vires, ne naturam confundat. Benignitatem non exhaurit, ne ab improbitate superetur. Non facit homines Angelos, ne potestates peruertat. Non facit Angelos cherubin, ne ministeria perturbet. Tantum cuique largitus est, quantum natura quaelibet creata capiebat. Naturas constituit, & reperit eas misericordiam, utpote mutabiles, indigere. Eis seipsum sic impertiuit, vt subsisterent, quod amplius erat, condidit, habita imbecillitatis earum ratione. Congruentem item dedit intelligendi facultatem, ne superbiam causam praerberet. Quae admodum qui pueros ad malum exercent, ipsi magis sunt reprehendendi. Dedit, quod capere poterant, & ignouit, quod non poterant. A nemine enim, quod vires eius superet, exigit. Nolite igitur, o mortales, potentiam ipsius inculcare, quod naturam vestram nequiverit facere capaciolem. Non opifex in causa, sed ipsa natura. Aurifex habet artem, qua dirigit opus suum, eique tantum tribuit, quantum capit, & non amplius, quamuis multum illi auri superfit. Sic & Deus, quamuis omnia possit, non tamen plus tribuit, quam rei cuiusque natura patiat. At materiam ipse fecit. Ideo ipsum laudate, qui tantam varietatem constituit. Nemo aurifex, vt auri materiam adaugeat, seipsum auro adiungit. Nec Deus, cum omnia miracula excogitasset, fecit vt materia naturae suae similis esset. Magnas rebus procreandis diuitias effudit. At quod factum esset in-

SE IPSVM REPREHENDIT,

fectum, nec cogitauit, nec inuenit, nec fecit. Vultis videre facilitatem eius immensam? Caelos, & quæ in caelis sunt, verbo procreauit. Ex quo patet, eum multo plus posse, sed natura ipsa procreata plus non capit. Quanto verbis præstantiora sunt opera. Tanto sine comparatione rebus creatis Deus antecellit. Fecit igitur omnia ad cuiusque vtilitatem. Nulla coactus necessitate tot differentias inuenit, quoniam de primis experimentum dedit in secundis. Non tantæ pulchritudinis causâ necessitas extitit, alioquin opus alterius esset, non autem Dei. Necessitas enim liberam excludit voluntatem. Omnia, quæ voluit, fecit in caelis & in terra, sicut diuina scriptura testatur. Rerum ordo Dei laudem celebrat. Malum nõ est boni causa, neque ad pietatem adducit. Si malũ prius extitisset, bonum fieri non permisisset, alioqui non fuisset malum, sed bonum. Si materia cõstitisset aduersus Deũ, cum esset inanimata, cum illo pugnare non potuisset. Sin dixeris materię animam esse confusionis actionẽ, absurdum est, existimare, animam esse actionis motum, Nihil enim eorum, quod quisq; nostrum facit, anima est. Materiæ actio, inquit, ex quodam collaudante consistit. Magna stultitia sit, æternum aliquid inesse existimare in materia, quæ in continua alteratione mutationeq; versatur. Quicquid enim mutatur, caducum est. Quomodo ergo quod est mutabile, sit æternum? Nihil igitur semper fuit, nisi solus Deus, quo egent omnia. Ipse enim sponte sua fecit illa, non autem vlla adductus necessitate. Et singula fecit, quemadmodum voluit. Et voluntas eius nulli subiecta est necessitati. Ideoq; ea, quæ fecit, non sunt illi coæterna. Si enim voluntas eius necessitati coniuncta esset, coæterna illi forent ea, quæ procreauit. Et procreatio voluntati congrueret. Verũm procreatio nõ erat necessaria, nam coæterna illi fuissent, quæ sunt procreata. Et sic esset affectionum ex pers, vt vo-

ET PECCA. SVA CONFI. 34

luntas eius, atque adoratio. Iccirco non ex necessitate sibi constituit adorationem, alioqui, vt adoraretur, ea, quæ fecit, fecisset sibi coæterna. Neque enim quicq; ex eo patitur, quod a gentilibus non adoratur, neque pro adorationum varietate commouetur, neque ad indignationem impellitur, quod imperfecte a Iudæis adoratur. Neque propter hæreses perturbatur, quod sibi ex parte tantum exhibent adorationem. In omnibus enim sine perturbatione id ipse manet, qui erat anteq; omnia procrearet, ad hunc vsque diem, & deinceps in sempiternum. Rerum est omnium causâ bonitas eius. Et naturæ terminus iustitia ipsius. Sapientia vero verum ordine & varietate declaratur. Dedit igitur nobis, o mortales, vt dixi, quod capere possumus, habita virium nostrarum ratione. Cæterum, & si nihil eorum, quæ fecit, ipsum capit, genuit tamen sine principio ex substantia sua filium suum, non ex necessitate, aut causa aliqua, quemadmodum diximus, cum de verbo loqueremur, vt bonitatis eius acciperet plenitudinem, quoniam naturaliter ipsum ex substantia genuit. Omnis autem eius natura a necessitate & causâ seiuncta est, præsertim quia voluntati naturam miscuit, & vtraque cum bonitate coniunxit. Bonitas enim plenitudinem ostendit, quia genuit, a quo naturaliter caperetur. Natura autem dignitatem, quia nõ indignus, qui capit, vtpotẽ filius, non factus. Porrò voluntas necessitatem exclusit quia nõ propter aliquid genitus est, sed vt semper perfectum esset mysterium æternitatis. Et vt non dicamus voluntate necessitati subiecta naturaliter Dei filium esse genitũ. Iam Spiritus sanctus non genitus, sed processit ex substantia patris, nõ imperfectus, neque promiscuus. Neque enim alias pater est, alias filius, sed spiritus sanctus plenitudinem habens bonitatis, & in diuinitatis testimonium procedens, quoniam pater nõ vlla perturbatione, aut tempore, aut necessitate, aut mutatione, aliaue causa

Psal. 142.
Gen. 1.

SE IPSVM REPREHENDIT,

filiū genuit, sed natura ab omni remota necessitate, aliūq; consortem volens non genuit, sed produxit spiritum sanctum, non ante filium, ne dicamus necessitati voluntatem eius esse subiectā. Neque timuit hominum dubitationem, quod quodāmodo impatibilibus existens genuit, habens demonstrationem Spiritū sanctum, quia non generans secundum se ipsum produxit, sic & generans filium secundum se ipsum genuit sine perturbatione. Neque enim imminutus est procedente Spiritu sancto, vt filii generationem perturbationi cuiuspiam obnoxiam possimus suspicari. Quod autem post filium dicimus Spiritum sanctū. Id nō tempus, sed personam significat. Spiritus enim & verbi eadem est æternitas. Nā & nos in verbo pronuntiando spiritum nostrum mouemus, & cum verbo spiritum producimus. Pater igitur nec tēpore indiguit in verbi generatione, nec vllō temporis spatio post verbum produxit Spiritum sanctū. Quamobrē & Sanctæ Trinitati diuinitas est coæterna. Pater, & filius, & Spiritus sanctus tres quidem personæ sunt, sed vna substantia, atque vna diuinitas. Quapropter & Deus vnus est sancta consubstantialisq; trinitas. Et quod sit verbum in spiritu, dicit de nobis Dauid, quia spiritus est in ore nostro. nō quod similis sit cōpositio in ipsa diuinitate, sed vt exemplo, quæ dicta sunt, intelligantur. Quantum igitur capimus, intelligimus de Deo. & quantum ferre possumus, tantum ab eo accipimus. Quod si plus audiuerimus, non credemus. Et si plura acceperimus, extollemur. Meritō igitur plura non dicit, neque dat. Iccirco autem hæc recensui, vt etiam in ipsa cognitionis distributione diuinam eius prouidentiam declararem. Dicit enim & ipse Christus: Si terrena dixi vobis & non creditis, quomodo si vobis cœlestia dixerō, credetis? Ego vero sermonem ita conuerto: Si cœlestia capere non possumus, quomodo quæ ad diuinam naturam pertinent,

To. 3.

ET PECCA. SVA CONFL. 35

audientes, percipiemus. Si Iudæi temporaria mandata non obseruantes perierunt, quanto magis nos peribimus, si quæ de Deo audiimus, non custodimus? Quanto autem corporis morte animæ formidabilior? Quanto, inquit Apostolus, putatis deteriora mereri supplicia, qui conculcauerit filium Dei? Hæc omnia, quæ dicta sunt, fratres, scripsi propter me. Vereor, ne deterior illa morte afficiar. De cognitione enim disserui, vt me in Dei cognitione peccasse demonstrarem. Potentes, inquit ille in libro sapientiæ, Sap. 6. potenter tormenta patientur. Cognitionis enim virtus ac donum diuinæ gratiæ. Et ego post Christi cognitionē in cogitationibus de fortuna & casu verfactus sum. Ti meo igitur, ne mea, sicut Esau pœnitentiā repudietur. Scio Esau in malitia permanisse, & ideo fuisse reiectum. Sed vereor, ne mea pœnitentiā peccato similis iudicetur. Audiuitis infinitam esse diuinæ potentie magnitudinem? Illuc vsque dicendo prouectus sum, vt quibus ego miseris detinear, cognoscatis. Audiuitis diuinæ pelagus sapientiæ? Cur igitur pro me apud Deum fontes non effunditis lacrymarum? Audiuitis immensam diuinæ iustitiæ vim? Cur ergo viscera vestra pro me non ostenditis? Scio Deum multis, qui pœnitentiam egerunt, ignouisse, sed maior eorū pars peccauerat per ignorantiam. Eum multis veniam dedisse non ignoro, sed multos habebāt adiutores. Quæ Nu. 16. de Chore & Dathan scripta sunt, lego, & per horresco, quoniā illis Deus propter Mosē iratus est. Quæ Nu. 12. Mariæ Mosi sorori contigerint, considero, propter verbum enim, quod aduersus illum dixerat, eam lepra totam operuit. Si tanta propter virum sanctum exarsit indignatio, quid fiet propter Deum immortalem? Si Cain ob fraternam cædem tam diuturno supplicio afficitur, quid illis fiet, qui Deum offendunt. Concurrite, fratres, & mihi veniam impetrate. Vt vobis quoque Sancti, liquid peccatis, opitulentur. Qui

SEIPSVM REPREHENDIT,

enim casu fortunaq; putat cuncta contingere, is essentiam negat diuinitatis. In ea ego sententia fui, Non mentior. Resipui & egi poenitentiam, sed nescio, vtrum mihi Deus placatus sit. Precor & Sanctos, vt intercedant pro me, sed ignoro, an eorum preces suscipiantur.

Ca. 14. Lego enim apud Ezechielem, neque Noe, neque Iob, neque Danielelem, si orauerint, exoraturus. Obsecro prophetas omnes, sed metuo, ne reiciat, quem admodum impius Israel. Sic enim loquitur Deus ad Hieremiam: Noli orare pro populo isto. Quid igitur? Dominis placabo Dominum? At vereor, ne mihi idem, quod

Esa. 58. pharisæis dicat, me vtilitatis meæ causa id efficere. Si

Pl. 140. ieiuno, hoc non est, inquit fortasse, ieiunium, quod elegi. Si pauperum miserebor, oleum, forsitan dicet, peccatoris non impinguet caput meum. Si sacerdotes eius amplectar, forte dicet mihi: Quia Nazareis meis vinum præbuisi, detestabilis eris. At offeram illi murna. Timeo, ne mihi dicat: Si obtuleris Similaginē, sacrificium tuum inuisum est mihi. Quid? quod & in Ecclesiis sedere vereor, ne me item eiiciat, aulam, inquitens, meam calcare ne audeas. Vndique igitur premor, fratres, & ad cōscientiam meam redeo. Si impiè rursus egero, vix mihi. Si arrogans fuero, vereor, ne me caligine opprimat. Et Nabuchodonosor, cum poenitentiam egisset, susceptus est. Sed eum defendit tum ignorantia, tum principatus. Hac ego careo defensione. Etiam iam gratiæ particeps, eram in Christi disciplina a patribus institutus. Illi, a quibus secundum carnem generis fueram, timorem Domini mihi tradiderant. Vicinos videram pietatis studiosos. Multos audieram pro Christo cruciatos, mortēq; perpeffos. Parentes mei in iudicio Christum professi fuerant. Martyribus sanguine cōiunctus sum. Nullam habeo excusationem. Si cōmune carnis genus dixerō, nihil ab illis differam, quos beatus Iob cōmemorauit. Maiores mei peregrini, opera & manu victum quærita-

AC PECCA. SVA CONFI. 36

runt, aui fuerunt agricolæ, parentes non admodum abiecti ciues. Quo igitur nomine me Nabuchodonosor similem existimabo? Quæ in pueritia gesserim piget commemorare, ne vilem me vobis abiectumq; constituam. Cùm adhuc essem iuuenis, me christianum professus sum. A tramen paucis illis annis contumeliosus, percussor, seditiosusq; fui, & cum vicinis litigiosus, atque inuidus, in hospites inhumanus, in amicos durus, acerbus in pauperes, immodestus, malis vacans cogitationibus, ac voluptatibus vel præter tempus. Quæ tamen omnia scio mihi fuisse condonata. Sed quid postea gessi? quid post veritatis cognitionem commisi? Auxilio vestro, amici, vehementer indigeo. Succurrite mihi. Me vel tanq̄ mortuum despecte, vel tanq̄ spirantem adhuc, sed semimortuum commiseramini. Super me veluti super captiuum effundite misericordiam vestram. Mihi tanq̄ putridis vulneribus scateni subuenite. Plenus enim plagarum ego sum. Iudæos ego supero. Illis non erat locus ad vincula. Mihi vero & anima ipsa corrupta est. Illi a capite vsque ad pedes miseris premebantur. Mihi viscera quoque computruerunt. Vltro aduersus Deum ego contumeliam cogitavi, solum Diabolum, qui meum meam excæcauit, socium habeo. Timeo, fratres mei, ne sicut illi, sic etiam mihi adsit impoententia. Vnam hanc habeo excusationem, quod ille mihi suggererit tentationem, Verum hæc excusatio Adæ nihil posuit, nihil profuit Euxæ, nihil Esau. Vt intelligamus, eos Diabolum habere similes, quos Paulus vasa iræ Rom. 9. appellat, qui sunt ex parte eius. Vereor, ne me quoque vnū ex illis Deus esse permittat. Eos propter contemptum tradidit in passiones ignominie. Itaque metuo, ne in me quoque eandem ferat sententiam. Sed & nunc item multum in sordidis versor cogitationibus, in inuidia, in malevolentia, in iracundia, in arrogantia, in gula, in malicia, in odio paupertatis, in ege-

SEIPSVM REPREHENDIT,

tium persecutione. Cum ipse nihil sim, me tamen ali-
quid esse arbitror. Cum tot vitis labore, tamen au-
cupor nomen sanctitatis. Cum tot sim peccatis obno-
xius, tamen volo me iustum existimari. Mentior, &
mendaces redarguo. Animo sordidus, libidinosus in-
sector. Pauperes lædo, & fui es reprehendo. Contume-
liosus damno, cum eidem affinis sim vitio. Splendide
incedo, cum totus sim impurissimus. Primum in Ec-
clesia locum teneo, cum ne postremo quidem sim di-
gnus. Honorem appeto, cum ignominiam merear. Sa-
lutationes capto, cum ab omnibus sim conspuendus.
Homines video seculares, & glorior. Monachos aspi-
cio, & efferor insolentia, Mulieribus videri cupio gra-
tiosus, diuitibus pius, hospitibus grauis, domesticis
cogitabundus & prudens, propinquis honoratus, &
prudenter perfectus. Inter homines pios versor vt
sapientior. Simpliciores vt pecudes conteno. Siquis
me afficit contumelia, vlciscor. Siquis me arguit, illi
succenseo. Siquis quid repetit, in iudicio me defendo.
Vera dicentibus vt inimicis indignor. Admonetibus
irascor. Non aduantes odio prosequor. Fratrem cala-
mitatibus oppressum non agoosco. Ad foelicem accu-
ro. Aegrotantes auerfor. Si æger ipse sim, ab omnibus
inuiti volo. Maiores despicio. Absentibus detraho,
presentibus adulo. Honorare, qui honori sunt digni,
refuso, & indignus ipse honores exigo. Prætereo ani-
mi mei cogitationes, de lege, de prophetis, de euange-
lio, de Apostolis, de Ecclesiæ doctoribus, de conciona-
toribus, de sacerdotibus, de lectoribus, de dispensato-
ribus, de Episcopis. Omitto quas quotidie nouas curas
inuenio, vanitatis mee sollicitudines, desidiã in
orationibus, constantiam in vaniloquiis. Si quis de
nugis loquitur, oblector. Sin de temperantia, mæreo.
Diuinam legentes scripturam fugio, de quæstionibus
concertantes libenter audio. Omitto fictas assentatio-
nes, artificiosos in ecclesiis gressus, ex industria con-

ET PECCA. SVA CONFI. 37

quisitas in incessu tarditates, futiles in congressibus
sermões, nimiam in paradisi epulis diligentiam, ma-
la in locis sacris colloquia, inertiam in precando, in
psallendo negligentiam, studium in decipiendo, artẽ
in lucrando, simularas cum piis mulierculis familia-
ritates, frequentes compellationes, inopum contem-
prum, diuitum obseruantiam, inexplebilem accipien-
dorum munerum cupiditatem, cum alienis peccatis
coniunctionem, inutilia cõsilia, spe maioris lucri adu-
lationes, contentiones, supplicationes, stultas comme-
morationes, rixas perniciosas, inutiles pugnas, ine-
ptas cõsuetudines. Hæc est vita mea, fratres, hæc sunt
insitmitates meæ. Si aduersus tantam peccatorum mul-
titudinem mihi potestis opitulari, mei, quæso, misere-
mini. Si vobis adsunt vires, quibus tantam malarum
cogitationum phalangem possitis profligare, obsecro
vos, ne me deferatis. At nõ erat, dicit aliquis, tam an-
xiè de cogitationibus differendum. Quorsum de for-
tuna & casu sermonem instituenti tam lõga de rebus
istis oratio? Ex diuina scriptura, fratres, habeo demon-
strationes sacrificabat Iob pro filiis suis, n e forte, in-
Iob. 1.
quiens, mali quippiam cogitauerint in cordibus suis.
Si cogitationum non est habenda ratio diligenter, cur
holocaustum pro peccatis cogitationis offerebat? Dána Nu. 16.
ti fuerunt & illi, qui in cõgregatione Chore male co-
gitabant, & male cogitantes combusti sunt. Iam cum Matth.
audimus illud; Veftri autẽ & capilli capitis numerati
sunt: intelligamus, capillos capitis esse cogitatio-
10.
nes, caput autem mentem, in qua vis est cogitandi. Ex
consensu Dominus iudicat adulterium, & ex mulie-
ris cupiditate factum metitur, & cædem ex iracundia,
& odium existimat homicidium, Omnis, inquit, Matt. 5.
qui temere irascitur fratri suo, reus erit iudicio, &
1. Io. 3.
qui odit fratrem suum, homicida est. De cogitationũ
exploratione testat & Paulus, illuminabit, inquit, 1. Co. 4.
Dominus, abscondita tenebrarũ, & manifestabit con-

SE IPSVM REPREHENDIT,

- Rom. 2. filia cordiū. Et rursūm, accusantibus cogitationibus, aut etiam defendentibus in illa hora. Ne dixeris igitur mihi nihil esse cogitationes, quando consensus earum pro factis existimantur. Neque tamen primus cogitationis impetus iudicatur, sed cūm animus sic indulget cogitationi, vt ex ea percipiat voluptatem. Nō omnia, quæ in terra spargit agricola, semina coalescunt. Neque omnia mentis cogitata inherēt in voluntate. Eorum, quæ terra suscipit, fructū exigit agricola. Sic omnium, quæ voluntas approbat, Deus rationem repetit. Pater meus, seruator ait, agricola est.
- Io. 15. Et Paulus, Dei, inquit, agricultura estis. Nolite igitur mea sollicitudine remouere, sed contra potius, vos quoque pro me solliciti estote. Idem Paulus alio in loco, viuus est, inquit, sermo Dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, & pertingens vsque ad diuisionem animæ ac spiritus, compagum quoque ac medullarum, & discretor cogitationum & intentio num cordis. Si discernit cogitationes, cur mihi reo non opitulamini. Vultis animam & spiritum cognoscere? Id ex agricultura rursūm intelligeris. Norunt agricolæ naturas agrorum, & pro cuiusque terræ ratione semina iaciunt. Peritia enim sua cognoscunt quid cuique solo conueniat. Sic & Deus noster discernit inter naturales & voluntarias cogitationes. per animam enim naturales, per spiritum voluntarias significat. Omnia vanitas, inquit Ecclesiastes, & afflictio spiritus. In vanitate naturam constituit, in afflictione actiones naturæ repugnantēs. Ideo vanitas, inquit, transibit. Quæ autem quisque egerit in iudiciū adducet Deus. Ex natura homines Paulus item appellat animales, naturæ vero aduersantes, carnales. Nam qui spirituales sunt, naturam quoque ipsam ad spiritum accommodant. Nouit enim agricola Deus naturam omnium, & proposito, & facultatem, verbumque suum pro cuiusque viribus serit, actionisque; fru-

ET PECCA. SVA CONFI. 38

ctum exigit. Consensus ipsi profecto, fratres mei, pro factis iudicantur. Actionis enim vis & caput in ipso consensu & proposito situm est. Iccirco Dominus mā Mat. 15 his cogitationibus dixit hominem coinquinari. Anima enim est, quæ agit in corpore. Possum hoc vobis ex lege depromptis exemplis comprobare. Vt si immundus tetigerit, quod mūdum est, illud coinquinat. At libido, & inuidia, & iniustitia sunt immunda. Si quid igitur malifacias, alios coinquinas exemplo tuo. Sin animo & cogitatione tantum malo consensum præbeas, tu solus inquinaris, & de te solo rationem reddes. Quod si aliis eris offendiculo, reus eris omnium, qui te imitabuntur. Quid gentium leges, nōne facientes consentientesque; puniunt? Consensus enim auxilium iudicatur. Lex autem etiam in rebus & la Leu. 13: pidibus aliud proponit exemplū, si sacerdos, inquires, ingressus fuerit, & viderit lepram domus, omnia, quæ in ipsa sunt, erunt immunda. Per sacerdotē, mea quidem sententia, lex cognitioque; intelligitur. Si quis igitur, anteq̄ legis cognitio ad se peruenerit, peccator existit, pro aliis rationem non reddit, quoniam peccauit imprudens, ipse tamen turpiter immundus est. Datur & alia interpretatio, quam quidem ego in medium afferam, vt me multis esse peccatis obnoxium intelligatis. Sunt quidam nondum inquinati, & tamen propter societatem immundi, ii rimirū qui per ignorantiam consensum addibent. Quod si celeriter recesserint, ne consensus quidem reddent rationem, quandoquidem nec leges ac iura testes prætereuntes condemnant, sed eos duntaxat, qui voluntatē, & dedita opera interfunt. Quos igitur lex ac magistra nostra cūm inique agentibus sponte versantes consentientesque; deprehenderit, eos condemnat. Atque his quidem legibus & Apostolus vsus est; Digni sunt, Rom. 1. inquires, morte non solum, qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus. Huc ea pertinent, quæ

SEIPSVM REPREHENDIT,

orationis initio commemorauimus. Etenim qui testes malorum spectatores tantum exciterant, propterea quod morte nihil dignum admiserant, fuerunt absolui, licet omnia cruciatum genera pertulerint. Nemo vestrum me consoletur, dicens, nihil referre consensum qui cogitationibus adhibetur, sed potius cognita veritate vicem meam doleat. Etenim hoc ipsum, quod loquor, non emendans vitam meam, mihi vertitur crimini. Nam, ut scriptura testatur, scienti facere bonum, & non facienti peccatum est illi. Et qui admonitus non erubescit, grauius plectitur, quoniam ad iracundiam prouocat præceptorem. Ego quidem accuso me ipsum, sed in peccatis permaneo. Peccata mea confiteor, sed peccare non desino. Id unum ad me excusandum arripio, quod videns non video. Quippe qui penitentiam agens ad peccata redeo. Neque enim in iis quæ facio, considerate me gero. Poenitentiam meam accuso, quod sim tanquam seruus peccati, & malum inuitus faciam. Ac veluti peccato militans subiectus, & quantum nequeam, vestigal pendo propter consuetudinem, quæ cogitationi meæ dominatur. Stipendia carnis accipio, dum cupiditatibus incumbo. Quid a me corruptio quærat, non ignoro, & mandatis eius obtempero. A laboribus abhorreo, & aduersus imperantes tanquam carnis deinctus canis insurgo. Peccatum odi, sed indulgeo cupiditati. Iniquitatem fugio, sed inuitus superior a voluptate. Peccati seruituti naturam subieci, inde necessitas proficiscitur. Quæ per consuetudinem amplexus sum, ea in me cupiditates accendunt. Carni mentem sic obstrinxi, ut ab ea nolit separari, Mutare propositum studeo, sed inueterata repugnat institutio. Ab ære alieno liberare animam cupio, sed eius impedit magnitudo. Improbus scenator est Diabolus. Non repetit debitum. Promptè mutuat, nec vult vnquam exigere. Nullum aliud scenus postulat præter seruitutem. Abundè fug

Iac. 4.

ET PECCA. SVA CONF. 39

gerit ea, quibus cupiditates nostræ augeantur. Hoc ille lucrum attendit. Volo ego reddere, quæ debeo, at ipse alia subministrat. Sin cogo, ut accipiat, maiora suppeditat, ut ex iis, quæ eius sunt, ea depromere videat. Cum vetera spero me debita perfoluisse, nouis me cupiditatum chirographis obstringit. Nouit me debiti continuatione adduci, ut libens peccator existam, & nouas iniicit cupiditates. Operam dat, ut veterum cupiditatum obliuiscar, ne illas confitear, suadetque, ut ad nouas tanquam minime nocituras accedam. Nouis igitur me cupiditatibus insinuo, & temere traudo veteres obliuioni. O improbum Draconis nominatum, qui seruiens imperat. O fallacem cupiditatum licentiam, quæ adulando redigit homines in seruitutem. O miseram peccati consuetudinem, quæ in naturam conuertitur. Hæc arras dedit, ut mentem emeret. Carni indulgit, ut animam subiiceret. Adolescentiam meam oppressit, ut mens, quid ageretur, ignoraret. Imperfectum sibi sensum coniunxit, ut eo tanquam catena ferrea perfectam intelligentiam retineret. Volentem aufugere vinculo cohibet. Et a carne deficiente cupientem ut stultam reprehendit. Peccato fores occludit, ne supplex ad Deum confugiat, carnemque liberet. Iure iurando confirmat non esse malum, carni indulgere, neque de re tam exigua rationem exactum iri. confusum multarum cogitationum: acerrum proponit, negatque fieri posse, ut earum cognitio habeatur. Earum ostendit subtilitatem, easque sub examen minime venturas, sed obliuione delendas affirmat. Si iudicium futurum proposuero, ego, inquit, culpam præstabo. Si dixerò peccatum esse, ego, inquit, defendam. Si poenam mihi imminente ostendero, quomodo, inquit tibi, si ego subieci. At ego, inquam, quod paruerim, condemnabor, nequaquam, inquit, quoniam ego te coegi. Quomodo potes iudicari, cum proposito non pecces, sed me impellentes? Omittite igitur sollicitudi-

SEIPSVM REPREHENDIT,

nem. His me rationibus capit. His me rationibus il-
ligat. His me vendit, atque emit. His me fallit, ac de-
cipit. His mihi adulatur, meq; suæ subiicit seruituti.
Rom. 7. Mei similem peccatorem Paulus carnalem appellat.
Mores inter naturam atque peccatū sunt mediū. Per-
turbationes fouent peccatū, & naturam affligunt,
animam opprimunt, & mentem redigunt in seruitu-
tem. Carnis operā peccatūm vtitur ad animā ac men-
tem superandam. Iussū enim eius vt ministra sedula
perficit. Si verberare vult animam, id per carnem exe-
quitur. Caro enim est veluti animæ catena quædam,
qua illam tanq̄ ouem ad cædem trahit. Hac sublimē
volucrē humi deprimit. Hac gigātis pedes manusq̄ue
viuctas concidit. Nec fugere valeo, nec mihi ipse opi-
tulari. Sum enim veluti mortuus viuēs, & cæcus aspi-
ciens. Factus sum veluti canis, quanuis sim homo: &
cūm ratione sim præditus, vt iumentum effectus sum.
Miseremini igitur mei, o amici mei. Me humi iacen-
tem excitate, quicumque naturam corporis natura
spiritus temperastis. Nolite in terra commorari, qui
peccatūm, vt vulpem estis persecuti, & cupiditates
tanq̄ feras bestias superastis. Festinate, quæso, anteq̄
sententiā pronuntietur, anteq̄ moriar, ne vna cū stul-
tis virginibus excludar, anteq̄ reuertar in terram, vbi
nō licet mortalium vitam intueri, nec de iustitia aut
iniustitia disputare. Vbi non est corpus, per quod vita
aut mors ad animam accedat. Vbi nō est caro, per
quam inimicus q̄b eius infirmitate victus confunda-
tur. A miserabili cupiditate affectione Domino adiu-
uante cupio liberari. Si mei misertus fuerit, parere
illi certum est. Si mecum egerit secundum multitudi-
nem misericordię suæ, a peccato me liberabit. Et si in
me benignitatem suam effuderit, saluus ero. Scio ni-
hil ei esse difficile. Non despero de salute mea. Miseri-
cordię ipsius magnitudo superat multitudinem meo-
rum peccatorum. Eum, cūm factus est homo, misertū

ET PECCA. SVA CONFI. 40

esse omnium non ignoro, mihiq̄ue in baptisate pec-
cata fateor condonasse, huius enim gratiæ ipse quo-
que particeps factus sum. Cæterum eorum, quæ post
baptisima commisi, ego medicina. Quod cūm ita sit,
tamen is, qui suscitatur mortuos, curare me potest. Cæ-
cus natus sum, sed ipse cæcum a natiuitate illumina-
uit. Ouis sum a leone deuorata, sed ipse ex ore serpen-
tis Adā liberauit. Canis propter peccata sum factus,
sed curabor, & ad illius Syrophenisæ similitudinē
filius efficiar. Vt leprosus reiectus sum, sed, si volue-
rit, mundabor. Post veritatis cognitionem peccasse
me planē noui, sed sanctum habeo David pro me sup-
plicantem. Ille Dei auxilio respuit, & ego eodē adiu-
uante respiscam. Magnis me peccatis obstrinxi, non
nego, sed maior tamen est clementia Dei. Qui publi-
canum prouexit ad apostolicā dignitatem, mei quo-
que, quanuis magnus peccator sim, miserabitur. Quī
suam in Zachæum benignitatem ostendit, eandem in
me, licet indignus sim, declarabit. Lupus erat Paulus,
qui Christi gregem persequebatur, sed deposita cru-
delitate factus est ovis. Qui tanq̄ fera oues dissipab-
at, idem bonus regendis illis pastor præpositus est.
Quod si per ignorantiam ille, ego autem prudēs pec-
caui. Maiorem ipse gratiam acceperit, ego veniā tan-
tum impetrem peccatorum. Hic, fratres, hareo, hic
opem vestrā imploro. Neque enim iudicium dunta-
xat reformido, sed dedecus & ignominia extimesco.
Eos, qui me nunc obseruant & colunt, valde vereor,
timens, ne in eorum conspectu confundar propter oc-
cultā peccata mea. Vereor eos, qui me genuerunt, ne
olim in æterna degentes vita cōdemnent me, qui ea,
quæ supra vitam hanc sunt, professus fuerim. Si vobis
rursūm molestus videor, fratres, ignoscite, & necessi-
tati culpam ascribite. Illam volo viduā imitari, quæ
importunitate sua, quod voluit, impetrauit. Impuden-
tem item a micum illum imirabor, & vobis molestus

SEIPSVM REPREHENDIT

ero, vt è lecto surgentes, pro me Deum exoretis. Ille panis solatium flagitabat, ego salutis auxilium. Ille carnis cibum, ego animæ medicinam. Si vultis affe-
 quar, quod ipse cupio. Facile enim mihi benignū Do-
 minum cōciliabitis. Pro me, queso, supplicate, & pre-
 ces vestræ Deum mihi profecto propitium reddent.
 Cupit ille misericordiam impartiri, sed studii ac pie-
 tatis vestræ fructum querit. Ad ignoscendum est pa-
 ratissimus, sed expectat, vt vos benignitatis suæ parti-
 cipes sitis. Miserendo vult docere, & ignoscendo socios
 querit. Omnibus in rebus bonitas ipsius perspicua
 est. Qui deslet peccata sua, & cunctq; ne proximo pa-
 riat offendiculum, neve alios ad peccandum incitet,
 is facile veniam impetrat. Vniuscuiusque conscien-
 tiam Deus intuetur, peccatorumq; nouit & numerū
 & magnitudinem. Esau penitentię locum non inue-
 nit, quia non inuitus, sed sponte, non ignorantia, sed
 prudens peccauit: parentes contempsit, nec Deum ve-
 ritus est. Iudas item penitentię locum non inuenit,
 quia cum Domino versans peccauit, & Deo contem-
 pto iustum perdidit. Multum igitur interest inter pec-
 cata, quę scienter fiunt, vtrum ea quis sensu, an cogi-
 tatione cōmittat, quanuis vtrouique consensum adhi-
 beat. Et grauius aliquando cogitatione vnus, q̄ ope-
 re alius peccat, cum hic penitentię locum inueniat,
 ille minime. Exemplis sunt ea, quę dicimus confir-
 manda, ne commentitia & inania videantur. Chan vi-
 sis pudendis patris sui damnatus est. Dauid autem,
 qui reipsa peccatū expleuit, absolutus. Qui Chore,
 Dathan, & Abiron conserant, cum nihil omnino
 dixissent, aut fecissent, a terra deuorati sunt, & viui in
 infernum descenderunt. Idem ferè vtrique contigit
 Quinquagenario cum quinquagenis eorum militi-
 bus, qui ad accersendum Heliam accesserant. At totā
 synagogam, quę conflatum vitulum adorauerat, post
 disciplinam Dominus liberauit. Et Saul contra præ-
 ceptum

Gen. 9.

2. Reg.

12.

Nu. 16.

4. Re. 1.

Exo. 32

1. Reg.

13.

ET PECCA. SVA CONFI. 41

ceptam Domini obtulit holocaustū, ac reiectus est.
 Manassés autem, qui Idololatriæ peccatū admiserat, 2. Par.
 posteaq; pœnituit, gratiam inuenit. Peccauit Achab
 consuetudine, & susceptus est. Peccauit Achitophel
 consilio tantum, & in peccato mortuus est. Suppetūt
 alia item exempla, quæ his poteritis adiungere. Ru-
 ben se patrem offendere non ignorabat, & cum esset
 reiectus, post mortem eius, a peccato liberatus est. Si-
 meon, & leui grauius & scienter peccauerunt, dam-
 natiq; ad tempus, denique veniā impetrarunt. Aaron
 etiam ipse constatę vitulæ sacrificauit, & tamen ab ea
 macula ablutus est. Ophni & Phinices in despectione
 permanentes perierunt. Iā in Euangelio Petrus periu-
 rio se obstringit, & Christum abnegat, & tamen resi-
 piscens veniam impetrat. Elymas aduersatur prædi-
 cationi, & ad tempus cæcitate affectus liberatur. Ana-
 nias & Saphira sacerdotibus similes, quippe qui nul-
 lū ipsi quoque defensionis locū inueniunt, quoniam
 in occulta quadam despectione versabantur. Qui Sa-
 tanæ traditus fuit a Paulo, Rubem similis est, quia cas-
 tīgatus veniam obtinuit. Illud tamen interest, quod
 vnus viuentē, alter defuncto peccauit patre. Iecirō
 Rubem maiori pœnæ subiicitur. Et Iudas proditor
 Esau similis fuit, quoniam vt hic primogenita, sic ille
 gratiam vendidit. Quamobrem verique reiectus est.
 Sciebat Iudas id quod agebat, quia gratiæ habebat
 experimentum. Itaque Dominus ad eum, osculo, in-
 quit, filium hominis tradis. Et quanuis diuinitatem
 cognouisset, tamen ab auaritia victus est. Et Esau
 quāuis admonitus, tamen parentes irritauit. Magna
 est differentia, fratres, in ipsa peccati cognitione, ma-
 gnum discrimen. Actionem considera, & differentiā
 intelliges, consensum respice, & iustitiæ discas graui-
 tatem. Tempus actionis expendē, & pœnam planē ius-
 tam esse dices. Nos persona ne fallat, quanuis ea, quę
 sunt, non videantur. Ex me discite, q̄ rectē Pharisei
 23.

Exo. 32

1. Re. 2.

Act. 13.

Act. 7.

Luc. 22.

F

SEI PSVM REPREHENDIT,

reprehenſi fuerint, cum eos Chriſtus ſepulchris dixit eſſe ſimiles dealbatis. Quod illi cum eſſe verū negare nō poſſent, ab inſidiis ſe cōuerterunt. Mihi quoque ſepiſſime eiſmodi cōringit triſtitia. Cum enim arguor a cōſcientia, doleo & ægre ſeo. Acerbus enim apud eos, qui latere ſudent, eſt ſtimulus veritatis. Et homines ambitioſi moleſte ferunt, cum reprehenduntur. Aperite ſepulchrum meū, & vermes apparebunt. Tollite ſiſtionis operculum, & quid intus ſit, facile perſpicietis. Videbitis actionis meæ virtutem. Phariſaicam ſimilitudinem agnoſcetis. Hac vna re ab illis differo, quod ego, quid ſim, fateor. Quamobrem orationibus veſtris me procul a poena, quam mereor, abſuturum ſpero. Magni enim intereſt, vt in tempore iniquitatem conſiteare, & cōſitendo principis iracundiam vites. Non parui momenti eſt, vt iudicem tibi, culpam non negando, beneuolum ac propitium reddas. Phariſæi nanque in pertinacia ſua permanentes cum Hieruſalem capti ſunt. Et ſimulatam iuſtitiam iactitantes peccatoribus conſitentibus deteriores extiterunt. Itaque ab initio Chriſtus dicebat eos in ſtollis ambulare. Quin etiam per Sophoniam prædixerat ſe venturum & reprehenſurum illos, viſitabo, inquit, eos, qui veſte induti ſunt peregrina. Semper ab illo reprehendebantur, quod iuſtitiam ſimularent. Si aliena veſtimenta geſtabant, quorum erant illa veſtimenta? Ego quidem dicerem Prophetarum, quoniā in illis populus erudiebatur. Ouium enim & caprarum pellibus, vt Paulus ait, induebantur in ſolitudine nimirum. Nam in ciuitatibus habitum mutabant. Neque enim ſcire volebant homines, quid ipſi facerent. Peregrinus igitur erat habitus Phariſæorum, qui, cum eſſent inſipientes, ſapientium præceptorum more veſtiebantur. Pellicæ quidem veſtes erant illis ad comparationem. Nam populo volebant eſſe conſpici. Pelliceas autem habebant vt ad exercitationem

Mat. 12.
Soph. 1.

Heb. 11.

ET PECCA. SVA CONF. 42

accommodatas. Temperantia enim calore indiget. Et habitus erat congruens, tum domi, tum etiam foris. Temperantiæ enim inopia prodeſt. Intelligentiæ porro per meditationem, & prudentiæ per temperantiæ proficit & augetur. Vtraque tam ſapientibus quæ prophetis erat neceſſaria. Illis quia docebant, his quia reprehendebant. Quapropter & habitu egebant vtrique. At Phariſæi neutram vitæ rationem ſeruabant, quia nec ſapientes erant, nec prophete. Quocirca Dominus eos merito reprehendebat, quod auaritiæ non veritati vacarent. Ego autem vobis, fratres, meipſum indico ac reprehendo, ne repente, cum Dominus cauſam meam cognouerit, rideatis. Opus enim cuiuſque, vt inquit Apoſtolus, ignis probabit. Quod ſi nouit opus explorare, quanto magis habitum diiudicabit. Siquis enim iuſtorum habitum induit tanquam iuſtus, non reicietur. At ſiquis indignus illum aſſumpſerit, ſpoliabitur. Hic eſt ille, de quo in Euangelio ſcriptum eſt: Diuidet eum. Habitus enim ſignificat dignitatē. Epiſcopus enim, & preſbyter, & Diaconus, ac reliqui vt dignitate, ſic etiam habitu diſtinguuntur. Qui reperientur indigni, ſpoliabuntur. Non de operibus dictum eſt illud: Diuidet: Nam ignis opera mala ſimul cum auctoris eorum comburet: ſed de nomine, & habitu, ac dignitate. Gloriam enim & honorem amittent, & ignominiam induent ac conſuſionem. Veſtimenta decus aut turpitudinem indicant. Id quod etiam in hoc mundo intelligi poteſt. Alio enim habitu induti ſunt capite damnati, qui trahuntur ad ſupplicium, & alio, qui in aliqua ſunt dignitate conſtituti. Ex terrenis celeſtia cognoscamus, & ex talentis illis, quæ Chriſti miniſtris ſunt diſtributa, tum dedecora intelligamus, tum dignitates. Non omnibus talenta diſtribuit Deus, ſed ſeruis ſuis. Itaque & Monachi vt mihi quidem videtur, talentum acceperunt. Quamobrem & habitu ab iis, qui in mundo viuunt, diſtincti ſunt,

1. Co. 3.

SE IPSVM REPREHENDIT,

Quo quidem habitu modestiam & propositum suū præferunt. Quocirca de habitu etiam iudicium fit. Quandoquidem habitus professionis vim indicat. Quare qui aliud, quā professus est, facit, alienum habitum sumit. Cuius autem est hic habitus, nisi eorum qui faciunt illum alienum? Siquidē de sermone etiā otioso iudicamur. Equis est sermo otiosus? Professio fidei, quæ caret operibus. Credit enim, & Christum proficitur, sed otiosa atque iners est, cum ea minimè faciat, quæ a Christo præcepta sunt. Est alius itē otiosus sermo cum quis confitetur, & non emendatur. cū dicit se pœnitere, & peccare non desinit. Et detrahentis otiosus est sermo, quoniam eum, cui detrahit, præsentē cum videt, obmutescit. Et qui timidè reprehendit ac corrigit, otiose loquitur, quoniā eius sermo nō habet robur aut firmitatem. Et qui mendacia fingit, eodem laborat vitio, quippe qui profert ea, quæ nec facta, nec visa sunt. His autem criminibus sumus obstricti. neque enim temere a me instituta hæc est indagatio. Aperio vobis, fratres, ægritudinem meam, vt curandis vulneribus meis orationis vestræ medicamentum adhibeatis. Studeo vobis actiones meas singulas aperire. Nam si verum cœlauero, mihi ipse afferā detrimentum. Multi præ pudore tacendo morbum insanabilem efficiunt, quem postea pœnitent medico non offendisse. Ego vero nisi me peccata mea propter multitudinem enūgerint, eorum turpitudinē non abscondam. Satius enim est, opem petendo viuere, quā præ recundia tacendo fame confici. Et magis expedit, dolorem ferendo a morbo liberari, quā quiescendo talem morbum efficere, vt nullam recipiat curationem. Latentem igitur in me locum quandam habet otiosus sermo. Quia ita? quia nō id ago, quod habitu profiteor. Quia post boni cognitionem, in malo persisto. Quia quæ bona sunt, doceo, & opere non perficio. Multa, fratres, ad vos & ad alios complures conscripti, quæ

ET PECCA. SVA CONFI. 43

quidem scribens sententiam in me ipse ruli. Et cum male agerem, animaduertebam, & perseuerabam. Iudicabam monachos, cum ipse monachi tantum habitum circumferrem. Ea mihi tantis in malis sola reliqua est consolatio, Quod nemini offendiculum aut scandalum peperit. Malum commissi, sed huius nulli testes sunt homines. Alios scriptis reprehendi, sed mordax acerbusque non fui. Iustitiam violauit ad misericordiam inclinans, sed id in me non præstiti. Fratribus cibos malè distribui, non tamen eos propinquis meis dedi. Ventrem impleri, non tamen epulis sumptuosis. Ieiunium solui, non tamen contempti. Temperantiam studium accuratè laudauit, sed ad inopiam aliquando illud ipse remisit. Mendacium dixi, inuitus tamen & imprudens. Preces & orationem neglexi, non tamen per contemptum & impietatem. Ad decantandos psalmos piger accessi, non tamen secularium distractus familiaritate. Operi manuum non incubui, nec tamen cuiusque grauis fui. Multis locis a veritate discessi, nec tamen omnino quenquam offendi. Obsecro igitur, vt mihi in terra iacenti manū porrigatis. Surgere enim cupio, sed non possum. Quoniam me peccatorum onus affligit. Surgere studeo, sed mala humi me detinet consuetudo. Oculos equidem aperio, sed magna in caligine & tenebris incedo. Manū moueo, sed veluti paralyticus. Tranquillus videor, & tamen mœreo. Bonum animi propositum habeo, sed vi quadam impediior. Amicos & hospites diligo, sed nō vt debeo. Pietatis sum cultor, sed tepidus. Diligentibus me beneque mœretibus in amore officiisque; respondeo. Inimicos meque; afflicentes iniuria si minus vlciscor, non tamen amore ac beneficii prosequor. Iis, qui me oderunt, infensus sum, sed tamen insidias non stрую. Peccandi causas si minus quero, non tamen diligenter fugio atque declino. Gloriam & si non aucupor, non tamen contēno. In omnibus denique actio-

nibus meis supinus sum quidam ac negligens. Proinde tanquam paralyticus ac nervorum dissolutione laborans opem & auxilium & misericordiam imploro. Cum enim æger sim, ego medicina, quã tamen haud diligenter inquirō. Morbum utcumque meum intelligo, & curantis manũ desidero, sed reformido. Quamobrem, fratres charissimi, cum quibus in malis verfer, perspiciatis opitulamini. Quod si studiose celeriterque feceritis, de Dei benignitate minime despero. Liberavit olim & Moses Mariam sororem a lepra. Et David Ionatam a iudicio Dei propter affectionem. Et Elias viduam filium a morte. Et a fame viduam Eliæus, & Sunamitidem a luctu. Quid in Evangelio? quam multi precibus aliorum fuerunt a variis calamitatibus liberati? Nam de salvatore quid attinet dicere, cui ea, quæ videntur fieri non posse, sunt facilia? Animas enim eorum, qui aliis consolationem afferebant, sed propter transgressionem se liberare non poterant, ipse liberavit. Hæc, quæ audiistis, partim a vobis fieri possunt, partim nequeunt. Quod igitur potestis, id nobis, quemadmodum illi præstate. Atque illud etiam, quod a vobis fieri non potest, concedetur, & donabitur a Deo, qui infinita pelagus est misericordiae, si mihi precibus vestris conciliabitur, propitiusque reddetur. Quo enim ipse hominibus antecellit, eo vos digni efficiamini. Nam omnem mortalium humanitatem clementia sua facile superabit. Sanctorum enim est, pro peccatoribus intercedere: Dei vero, misericordiam impertiri, & oves, quæ aberrando perierat, ad ovile suum reducere in Christo Iesu Domino nostro, per quem, & cum quo, patri gloria & imperium cum sancto Spiritu, nunc, & semper, & in secula seculorum. Amen.

De charitate.

SI tibi ea potestas concessa sit, frater charissime,

ut linguis omnibus loquaris, & spiritus scias distinguere, & omnes ægritudines curare, caue, ne charitatis fructibus spolieris, & his muneribus elatus definas Dei misericordiam implorare: Cumque magnus ille Rex iustos a peccatoribus separabit, ad sinistram constitutus audias verba illa maxime formidanda: Discedite a me maledicti in ignem æternum. Scriptum Mat. 25. enim est: Non omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cœlorum, sed qui fecerit voluntatem patris mei, qui in cœlis est. Multi enim dicent mihi in illa die: Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophetavimus, & in nomine tuo Dæmonia eiecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? Et tunc confitebor illis: Nunquam novi vos: Discedite a me omnes qui operamini iniquitatem. Quid ita? Quia charitatem non sunt amplexi nam, ut scriptum est, qui fratrem suum, quem videt, non diligit, Deum, quem non vidit, quomodo potest diligere? Seruus ille, inquit, qui novit voluntatem Domini sui, & non fecit, vapulabit multis. Qui autem non novit, & non fecit digna plagis, vapulabit paucis. Quamobrem & adhuc excellentiorem viam, inquit Apostolus, vobis demonstro: Si linguis hominum loquar, & Angelorum, charitatem autem non habuero, factus sum velut es sonans, aut cymbalum tinniens: Et si habuero prophetiam, & nouerim mysteria omnia, & omnem scientiam, & si habuero omnem fidem ita, ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum. Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & si tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Caritas patiens est, benigna est. Caritas non amulatur, non agit perperam, non inflatur, non est ambitiosa, non querit, quæ sua non sunt, non irritatur, non cogitat malum, non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet.

finet. Charitas nunq̄ excidit. Ecce, vim charitatis, dilectissime, audiuiſti. Hanc tu in omnibus operibus tuis, vt obtineas, ſtude, vt cœleſti gratia duce laudem apud Deum aſſequare. Obſecro autē vos, fratres chariſſimi, vt me ſeruum inutilem ꝑrecibus veſtris Domino commendetis, ne verba ſermonesq̄; mei contra me ſint in aduentu Domini noſtri Ieſu Chriſti. Nihil enim mihi conſcius ſum. Sed terribilis quædam me mouet expectatio iudicii, & ignis æmulatio, quæ conſumptura, eſt aduerſarios. Deus autem per miſericordiam ſuam mihi quoque licet indigno vobis cum & cum reliquis electis ſuis in regnum ſuum ingredi permittat. Et Dominus Ieſus diffundat charitatem ſuam in cordibus noſtris, cui gloria, & imperium in ſecula ſeculorum. Amen.

Heb. 10

De vita ſpiritali conſilium, ad Amocum, qui paulo ante ſe uitæ monaſticæ addixerat.

LAVDO fidem & ſtudium tuum, quæ ab homine peccatore cupias aliquid audire, quod tuo viuendi inſtituto prodeſſe queat. Idq̄; non ſemel, aut bis, ſed ſæpe flagitaeris, quod animi, virtutis amore ardentis iudicium eſt. Me vero deterret operum diſſimilitudo, quorum fœtor eſt intolerabilis. Rurſum, vt obſequar tibi, illud me cogit, quod te auidiſſimum video audiendi ea, quæ pertinent ad timorē Dei. Qui enim vitam diligunt ſpiritalē, iis, quæ ad virtutem excellendam ſpectant, audiendis oblectantur. Qui autem ad ſeculi vitam propenſi ſunt, ſermones ſpiritaes audivere cōtemnunt, & eos, qui de illis loquuntur, interpellant. At de vitiis ac voluptatibus audientes verba, nulla vnq̄ afficiuntur ſatiētia, quæ in etiā cibo & ſomno priuari ſe malunt, quàm eiufmodi nugis ſinem imponere.

• Tu verò inutilibus ſermonibus contēptis, in ſpi-

ritalibus inſiſte, vt te Dei memoria nunq̄ deſerat. malus enim ac bonus odor ſimul eſſe non poſſunt.

3 Siue in itinere, ſiue in navigatione, ſiue in cellula tua, ſiue in iuniorum, ſiue in ſeniorum congreſſu fueris, ſummiffē te ſemper atque humiliter gere. Prudenter & cōſideratē labores ſuſcipe, vt nulla ex actione tua detrimentum accipias.

4 Sic tibi victus ſimplex ac neceſſarius, ne mēs tua crapula, & ebrietate, & curis vitæ torpeſcat, atque hebes fiat. Qui eiufmodi cupiditatibus ſeruiunt, ii nec libidinem, neque adulterium fugiunt, neque ea, quæ a gentibus Deum ignorantibus ſiunt, auerſantur, ſed porcis, qui in luto volutantur, ſimiles, ſine timore in omnia flagitia præcipites ruunt, nec legis, nec prophetarum memores, nec Domini ipſius, qui vt peccatum deſtrueret, factus eſt homo. Sub pietatis igitur ſpecie ſibi placentes, mente capti ſunt, & obcæcati, & vitiis ſeſe omnibus inuoluunt, quia Dei timorem neglexerunt. Quamobrem carnis eſu, & vini potu ne delectare, vt mens tua ad munera ſpiritalia ſuſcipienda ſit idonea.

5 Si cum fratre de cogitationibus colloquaris, & lingua tua ab eo deflexerit, quod rectum eſt, propterea quod anima tua capta ſit a cogitationibus voluptatis, caue, ne ioca & facetias, atque vrbānitatem immiſceas, vt ſenſum tuum contegas, ne a proximo reprehendaris, ex quo fiat, vt neque illi ſatisfacias, & te peſtifero tradas Dæmoni. Precatione & ſilētio potius vttere, & ad te Spiritus ſancti gratia reuertetur, nec mentis infania laborabis.

6 Si nouitii actyronis cura tibi commiſſa ſit, iſq̄; bonum & ſuaue Chriſti iugum excuſſerit, ita vicem illius dole, ne nimia doloris ac ſollicitudinis magnitudine oppreſſus, creatorem tuum offendas, ſimulq̄; pereas. Neque enim ſi ſcapha decidat, nauis etiam eſt negligenda.

7 Ad Domini voluntatem referantur adiones tue, & liqueis Diaboli non implicaberis. Eius enim mos est, malum sub specie boni machinari.

8 Si mansionis præfectum pro fratre, qui eiectus est, depreceris, noli precibus tuis patrem cogere, sed ita mone, vt rem diuinæ cōmittas voluntati. Quin scis enim, an ille ex animo respuerit? an ingressu suo reliquos sit fratres perturbaturus? Quauis exigua scintilla in arca incidēs, facile totius anni labores exurit.

9 Necessē est, vt quisque proximum ferat, quantum ratio postulat. Beatus autem, qui spe in Deum adductus fert proximum suum. Væ illi, qui fertur, & non intelligit.

10 Qui in solitudine vitam degit, a tribus impugnationibus liber est, quæ nimirum ab oculis, & auribus, & lingua proficiuntur. Qui autem in fratrum cœtu & contubernio conuiescit a tribus item est sollicitudinibus liber, nempe ab emptione, venditione, & latronum incurfu.

11 Si contigerit, vt cum iis, qui adolescentia & pulchritudine florent, verba facias, oculos tuos custodi, ne cupiditas turbet animum tuum, & sermones studii, & affectionis plenos incipias in longum ducere, summisq; labiis de modestia ac tēperantia loquens, mentem tuam libidine contamines. Cum igitur in eiusmodi congressum incidaris, verbis paucissimis sermonem absolue, ac silentio vttere. In multiloquio enim, vt scriptum est, non deerit peccatum. Et consuetudines ac familiaritates huiusmodi non mediocre afferunt animæ detrimētum. Quamobrem eas præcide, semper sollicitus, ne te in errorem aut peccatum aliquid alliciant.

12 Eo quisque plus proficit, quo voluntatem suam magis deicit atque submittit. Quanto autem quis in voluntate sua perstat obstinatius, tanto maius sibi dedecus & ignominiam parit. Noli igitur propriæ vo-

luntati deseruire, sed pare potius voluntati Dei.

13 Siquis monachus per negligentiam a proprio statu defecerit, impudentiam illi subiicit inimicus, ne si tristior modestiorq; fuerit, patrum prudentia communitus resipiscat, ac redeat ad bonam frugem.

14 In Christo subiici ne recuses. Inde enim fructus stabilis ac tutus proficietur.

15 Si quis Diaboli fraude deceptus a recte instituta viuendi ratione deflexerit, neque vilo ramento odio aut inuidia exarserit aduersus illos, qui in bono proposito perseuerant, non sinet eum Deus in errore versari, sed ei manum porriget, vt excitetur, quod non abiecerit charitatem. Qui autem sibi ipse videtur stare, si arrogancia tumidus alios despiciere atque odio prosequi perrexerit, magno in periculo versabitur. Odiū enim oculis eius tenebras offundet, vt vbi consistat, videre non possit.

16 Si in domo Dei ad spiritale sacrificium confiteris, alacri animo psalmis canendis incumbito. Nam si tu silueris, silebo & ego, silebit & proximus, atque ita cantus necessario dissoluetur. Quamobrem haud ita fiat. Qui enim Principem aut Regem in theatro faustis acclamationibus excipiunt, si quem in proprio quo silentem aspexerint, eum ipsi clamoribus distumpantur, eum vt illo indignum loco deturbant. Oportet igitur, vt nos item animo minime remisso aut negligenti supplicationibus decantandis incumbamus.

17 Væ hominibus iniustis, væ impudentibus, væ delicias & voluptates sectantibus, væ superbis. In ipso enim mortis articulo, & angustiis inferni, suo periculo discant, Dei timore nihil esse præstantius.

18 Bonorum familiaritatem dilige, malorum fuge. Neque enim venefici, aut latrones, aut fures nati sunt tales, sed euaserunt, cum illis versantes, quorum corrupta mens erat a Satana, Deus enim fecit omnia

19 Noli balneis, aut esu carniū delectari, ne in gra-
uia peccandi pericula incurras.

20 Virtutes & rectam fidem amplectere. quis enim
virum, qui vitam suam feci instituit, beatum non arbi-
tretur? Cū ē cellula tua negotiū cuiuspiam, aut con-
ueniendi alicuius gratia discedis, oculos tuos muni,
& animum piis cogitationibus institue, sic illum al-
loquens: Egressus es non tanq̄ pictor, vt hominū for-
mas effingas atque exprimas. Diligenter attende tibi.
Quomodo enim, si rebus, quæ sensibus subiectæ
sunt, fueris occupatus, iis, quæ non videntur, vacare
poteris, atque in Dei recordatione tere oblectare &
conquiescere?

21 Desine aliena mala curiosè peruestigare, ne pia-
mens tua merito corrumpatur.

22 Silentium cole, a multis enim te sordidus libera-
bit. Peccatorum supplicia assidue meditare, & operā
da, ne eisdem tu quoque paulo post afficiaris.

23 Nonne domum aliquando in luctu & squalore
versantem ingressus es, & ex illa conspectu eius mœ-
rore, q̄ primum exire concupisti? ex caducis & breui-
bus conice sempiterna. Scriptū est enim: Da sapien-
ti occasionem, & sapientior fiet.

24 Si ad te de migratione cogitantem accesserit quis
piam, & vicem tuā commiseratus, migrationis propo-
situm collaudarit, caue, ne temere eius consiliū pro-
bes. Sin aliquis te cœperit reprehendere, & in propo-
sito vt maneas cohortari, huius commonitionem po-
tius audi. Qui enim liberè fratres arguunt, eorum sa-
luti magis consulunt.

25 Quot desperationis cogitationes eos potissimū
inuadant, qui degunt in solitudine, etsi paucos arbi-
tror ignorare, tamen confirmandi tui gratia nonnul-
las persequar.

26 Cū animus permittit, sensus a rebus caducis
occupari, tanq̄ desertor ac transfuga a præclara illa

bonorum futurorum contēplatione, ac studio, speq̄;
deficiens, in rerum inanium cogitatione defigitur,
atque illis perfrui concupiscit, inuidiæq̄; ac malitiæ
seruus constituitur.

27 Hei mihi, quid faciam infelix? Magna est imbeci-
llitas mea. Solitudo, & paupertas, & languor occu-
pant me. Opus facere non valeo, quærere erubescō.
Commodis & fortunis domesticis exutus sum. Quī
rebus secundis frui poteram, in aduersas me sponte
conieci. Ludibrio ac contempui sum iis, qui me bea-
tum existimabant. Mœror ex calamitate me compre-
hendit. Nemo adest adiutor, nemo cōsolator. In igno-
minia & sordibus relictus sum. Ille ad sacerdotium,
alius ad dignitatem prouectus est. Ego hic contēptus,
inglorius, abiectusq̄; maneo. Nemo me inopiā & egri-
tudine laborantem miseratur. Ille diuitiis abundat.
Ille discipulorum caterua stipatus incedit. Quamo-
brem cum viris gloria diuitiisq̄; præstantibus versan-
tur, & viuunt. Ego verò in sordibus versor, & victu
etiam indigeo quotidiano. Illi splendidis sunt vesti-
mentis ornati. Mihi desunt etiam indumenta neces-
saria. Quid? quòd illi cū vitæ dies iucundè traduxe-
rint, aromatibus condiuntur, & splendido funere ela-
ti præclaris in tumulis sepeliuntur, in quibus Epita-
phia insculpta nomen eorum æternum conseruant?
Mihi vero cū ad vitæ finem peruenero, forte ne se-
pulturæ; quidè honor continget, sed ipsa cellula pro-
pter inuisentium inopiā mihi sepulchrum fiet. Cor
meum dolet, & quid faciam? Defecerunt oculi mei,
Dum assiduo obtutu fores aspiciunt, & nemo pulsat.
Mœrore conficior, & nemo cōsolatur. Summa excru-
cior sollicitudine, & nemo miseretur.

28 Hei mihi, quia deficiunt in dolore dies mei. O ho-
mo, sic animam tuam alloquere: Quare tristes es ani-
ma mea, & quare conturbas me? Spera in Deo, & ipse
pauas tuas, diriget cogitationes. Iis, quæ terrena

sunt, incumbendo, eiusmodi te laqueis implicuisti. Nullus homo, mihi crede, qui in statu suo, seu clarus, seu obscurus ille sit, ex Dei voluntate se geret, reicietur. Quisquis autem caduca sectatur, iustorum se spoliatur consolatione.

Io. 12.

29 Quamobrem si gaudio illo perfrui concupiscis, malis cogitationibus, quæ nos a Deo seungunt, aditum ne patefeceris. Nō mentitur enim ille, qui dixit: Qui amat animam suam, perdet eam, Et qui perditur animam suam propter me, inueniet illam. Quapropter, & Apostolus, Mortui enim estis, inquit, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Cum igitur apparuerit vita vestra, tunc & vos apparebitis in gloria.

Col 3.

30 Cur igitur res istas caducas, quæ fluminis instar aufugiunt admiraris? Quid proderit splendida funeris pompa? Quid ornamenta sepulchri, & vanæ laudationes homini proderunt impio, qui nullam quietem inueniet?

31 Quid illi profuunt aurea laquearia? quid lectuli eburnei? Quid stragula vestis, & pretiosa supellex, cuius animus in corpore ipso tanquam in terro carcere a feris cupiditatibus laniatur, & a Dracone couellitur? Quid hinc emigranti animæ proderit cura multorum, qui circa corpus in funere ornando occupabuntur? nisi in celebri illo cœtu, & in Ecclesia magna laus a Deo contingat? Noli igitur caduca & fugacia hæc, quæ veluti cera liquefcunt, admirari. At illi cum viris principibus familiariter viuunt. Tu vero per orationem cum Rege omnium Deo versaris. Tu vnigeniti filii Dei corpore vesceris, & eius sanguinem bibis. Gaude & lætare, te dignum effectum esse, qui templum sis Dei. Ne despondeas animum, quod in hac vita sis inglorius & abiectus, quod morbo, aut senectute, aut inopia labores. Qui enim cœli volucres pascit, tui minime obliuiscetur. Si cæcitate times, cogita, eam

uiris etiam iustis accidisse. Quemadmodum legimus de Isaac, qui cum Iacob ab ipso vellet benedictionem accipere, accede, inquit, filii, ut tangam te, & probem, vtrum sis filius meus Esau, an nō. Mentis autem oculis homines sancti cernunt acutissimè, sunt enim ab omni malitia integri & puri. Hos oculos tu ite a malitia integros serua, & de corporis morbo noli esse sollicitus. Deo enim cura est de nobis. Si tibi deesse doles victui necessaria, considera Herodem diuitiarum & voluptatum copiis abundasse, præcursorem autem ut hominem nequam & sordidum in carcere fuisse detentum. Verax enim est ille, qui dixit: Vos afflictio nem in mundo sustinebitis. Mundus gaudebit, vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium.

Gen. 27

Io. 16.

32 At ego, inquit, in miseria & obscuritate vitam transigens, nullam post mortem memoriam mei relinquam. Morbus hic est animi summa dementia, & inanis gloriæ cupiditate laborantis. Quam multos putas obscuros adhuc in orbe viuere, qui pro Salvatore nostro Deo persecutiones pertulerunt? Illi ergo, qui vitam in montibus, in speluncis, & in cauernis terræ traduxerunt, quorum memoria ab hominibus non celebratur, perierunt? Minime vero. Nam eorum nomina in cœlo descripta sunt. Cœlestia igitur, non autem terrena meditare. Iustorum enim conuersatio in cœlis est. Quare labores ærumnasque, ne fugito. Atqui nos item, qui relinquimur & residui sumus, eos, qui in laboribus, & angustiis, & necessitatibus Domino placuerunt, beatos arbitramur. Quamobrem si iustorum cohæres esse vis, noli humilitatem despiciere, noli in rebus asperis & aduersis patientiam abicere, ut vitam, & lætitiā, & gloriam æternam consequare. Neque enim, ut inquit Apostolus, dignæ sunt passionēs huius temporis, quæ cum illa gloria cōparentur, quæ reuelabitur in nobis. Quod si nulla in te decipi,

Rom. 8.

aut labi vis, crede, te nihil agere aut cogitare, quod Deum lateat. Porro quod omnia sint Deo comperta & cognita, ex historia Elisei facile potest intelligi.

4. Reg. 6. Cùm enim bellum esset inter Regem Israel & Regē Syriæ, Rex autem Syriæ consiliū iniret cum seruis suis, dicens: In loco illo, & illo ponamus insidias: mihi sit Eliseus ad Regem Israel, dicens: Caue, ne trāseas in locum illum, quia ibi Syrii in insidiis sunt. Misit itaque Rex Israel ad locum, quē dixerat ei vir Dei, & præoccupauit eum, & obseruauit se ibi non semel, neque bis. Conturbatumq; est cor Regis Syriæ pro hac re, & conuocatis seruis suis, ait: Quare non indicatis mihi, quis proditor mei sit apud Regem Israel? Dixitque vnus seruatorum eius: Nequaquā, Domine mi Rex, sed Eliseus propheta, qui est in Israel, indicat Regi Israel omnia verba, quæcūque locutus fueris in conclauis tuo. Si nihil eorum, quæ clā gerebantur, latebat Prophetam, quomodo rerum omnium creato rem latere quicquam poterit? Itcirco nobis præceptum est, vt abditis in locis precibus incumbamus.

Matt. 6. Tu autem, inquit Dominus, ac Saluator noster, cū oraueris, intra in cubiculum tuum, & clauso ostio patrem tuum ora in abscondito, & pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi in manifesto. Abiciamus igitur omnem malitiæ cogitationem, ne diffuamus. Nudus enim est infernus coram illo, & nullū est operimentum perditioni. Ne timeas igitur, neque dubites. Siue enim velimus, siue nolimus, in oculis Domini versamur. In rebus aduersis & asperis latere. Variis enim ex floribus coronæ texuntur. Et per multas tribulationes ingrediuntur iusti in gaudium Domini. Hos debemus & nos semper imitari.

33. Animarum curam ne concupiscas. Cū enim ad eum gradum nondum peruenieris, vt omnibus imperes animi perturbationibus, & te ipsum, & eos, qui te sequerentur, læderes. Quod si inuitus ad eiusmodi munus

munus pertraheris, summam in eo administrando adhibe diligentiam, non vt ea, quæ tibi placent, efficias, sed vt ei pareas, qui tibi ouium ratione pradarum curam & gubernationem commisit. Sic enim loquitur per Ezechielem prophetam: Vae pastoribus Israel, qui pascebat semetipfos. Nonne greges a pastoribus pasceuntur? Lac comedebatis, & lanis operiebamini, & quod crassum erat, occidebatis, gregem autē meum non pascebatis. Quod infirmum fuit, nō consolidastis, & quod ægrotum nō sanastis. Et quod confectum est, non reduxistis, Et quod perierat, nō quaesistis, sed cum austeritate imperabatis eis, & cum potentia. Et dispersæ sunt oves meæ, eo, quod non esset pastor: & factæ sunt in deuorationem omnium bestiarum agri, & dispersæ sunt. Errauerunt greges mei in cūctis montibus, & in vniuerso colle excelso, & super omnem faciem terræ dispersi sunt greges mei, & non erat qui requireret. Nō erat, inquam, qui requireret. Propterea, pastores, audite verbū Domini. Viuo ego, dicit Dominus Deus, quia pro eo, quod facti sunt greges mei in rapinam, & oves meæ in deuorationē omnium bestiarum agri, eo quod nō esset pastor. Neque enim quaesierunt pastores gregem meū, sed pascebant pastores semetipfos, & greges meos non pascebant, propterea, pastores, audite verbum Domini: Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum de manu eorum, & cessare eos faciam, vt vltra non pascant gregem meū, nec pascant amplius pastores semetipfos. Et liberabo gregem meū de ore eorum, & non erit vltra eis in escam.

34. Hoc ex loco facile potest intelligi, quantum illi periculum imminet, qui superbè & negligenter subiectos regit. Quamobrem, qui aliis præest, & peritissimus esse debet, & omni studio salutis subditorū consulere, & singulorum incessum, & gestus, & habitum considerare, & corrigendo quæ minus decora & con-

uenientia videbuntur, ad optimū ea statum, formāq; redigere. Magistri enim nō solum elementorum figuras discipulis ostendunt, sed minima etiam puncta distinctionesq; docent. Ira præfecto, nihil quanuis minimum, quod ad salutem spectet est omittendū, quin fratribus indicet. Doceat etiam, quæ sint parata supplicia negligentibus, vt eo tanq; muro culpam ab innocentibus arceat q̄ longissime. Lupi enim cūm studium & vigilantiam pastoris animaduertunt, ab ouis gregibus aufugiūt. Nihil æque iunior animos ad salutem & labores accendit, ac si doctorem viderint opere & exemplo ad virtutem cohortari. Me ipsum intuemini, atque ita facite.

35 Nos verò, qui discimus, & aliorum imperio subiecti sumus, ad parendum prompti esse debemus, & ab omni contumacia alieni, coram Deo, atque hominibus semper modestiam & humilitatē amplectentes. Quod si nobis præfectus & magister contigerit, qui virtutem verbis tradat, factis autem negligat, caueamus, ne ex ea re Diabolus ad evertendam animā nostram rapiat occasionem, sed verborum illius memores simus, qui, super cathedram, inquit, Moyſi sederunt scribæ & Pharisei. Omnia ergo, quæcūque dixerint vobis, seruate & facite, secundum opera verò eorum nolite facere, dicunt enim & non faciunt.

36 Caue, ne proximo tuo scandalum vnq; aut offendiculum parias, minas illius verius, qui sic loquitur per Prophetam: Vt qui potum dat amico suo, mittēs fel suum, & inebrians, vt aspiciat nuditatem eius. Et rursus hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego iudico inter pecus & pecus, arietem & hircum. Nonne satis erat vobis pascua bona depasci. Insuper & reliquias pascuarum vestrarum conculcabis pedibus vestris, & cūm purissimam aquam bibereris, reliquam pedibus vestris turbabatis, Et oves meæ iis, quæ conculcata pedibus vestris fuerant, pascebantur. Et quæ pedes

vestri turbauerant, hæc bibebant. Propterea hæc dicit Dominus Deus ad vos. Ecce ego ipse iudicabo inter pecus pingue & macilentum. Pro eo quod lateribus & humeris impingebatis, & cornibus vestris ventilabatis omnia infirma pecora, donec dispergerentur foras, saluabo grege meum, & non erit vltra in rapinam, & iudicabo inter pecus & pecus. Nimum igitur nobis ne placeamus. Ex amore enim sui ipsius, tanq; stolones quidam, vitia pullulant. Sed amorem proprium expellit charitas, quæ pariter diligit omnes atque complectitur. Magna enim ac pretiosa res charitas est. Ab hac tu ne excidas, diligenter caue. Propriis parcamus membris, proximo nostro virtutis exemplar nos proponentes in fide, in charitate, in patientia, in castitate, in subiectione, in humilitate, in timore Dei. Ne permittamus a pelsimis nos abstrahi voluntatibus, sed labores spiritus amplectamur. Delicia enim & animi remissiones optimæ viuendi rationi sunt aduersariæ.

37 Per viā angustā atque asperā incedamus, cordis contritionem diligentes, vt mortis memoria semper nobiscū maneat, & a damnatione liberi simus. Vt, inq; vobis, qui ridetis, quia lugebitis & flebitis. Beati Luc. 6. qui lugent, quia consolabuntur. Inclinemus nos, & Matt. 5. oculos in sepulchra deiiciamus, & naturā nostrā mysteria cognoscemus. Confusus ac permixtos ex cadaueribus ossium acervos, & caluaria carnis exuta intuebimur. Hæc perspicientes nos ipsos in illis tanq; in speculo contemplabimur. Vbi iuuentutis flos, & pulchritudo? Vbi decorus ille genarum color? His cogitationibus carnis cupiditates repellamus, ne in resurrectionis & iudicii die confusi erubescamus. Infirmitatis meæ, quæso, memor esto in orationibus tuis, reipsum minimè negligens, vt mei, qui vermis putredodq; sum, recorderetur Dominus Deus, meq; a suppliciis, quæ peccatoribus debentur, ereptum paradisi de-

licius dignum efficiat. Quoniam ipſus eſt benignitas ac bonitas, & miſericordiæ eius ſuper omnia opera illius. Amen.

38 Frater quid em narrabat hanc rem, quam ab al-
ro fratre audiuiſſe ſe aiebat. Homo quidam erat in
quadam ciuitate, qui mercenarium quendam apud ſe
habebat, cui ſua credebat omnia. Huic ſolitariae vitæ
complectendæ cupiditas inceſſit. A quo quidem pro-
poſito iuuenem frugi & rebus ſuis vtilem vt deterre-
ret, herus nihil propè reliquit intentatum. Sed fru-
ſtra laborè ſuſcepit. Iuuenis enim mundo renuntians
ad Fratres ſe conſulit. Verùm paucis poſt annis ad
mundum redire tentauit, reliſtaq; cellula ad herum
ſuum reuerſus eſt. Hic iuuenem ſemel atque iterum
libenter ſuſcepit. Tertio frater, depoſita ſimulationis
perſona, cum animi ſui ægritudinem homini detexiſ-
ſet, vitæ, inquiens, ſolitariae iugum amplius ferre nõ
poſſum. Quamobrem obſecro te, Domine, vt me reci-
pias, eodemq; habeas numero, quo olim habebas. Spe-
ro enim me rectius etiã, q̃ antea rationibus tuis con-
ſulturum. Ex te nanque acceperam, velle te mihi ſoro-
rem etiam tuam vxorem dare. Cui ille reſpondit: ſi
Deo, quæ promiſeras non præſtitisti, quomodo te
mihi præſtiturum ſperem? Quibus verbis tanq̃ ver-
beribus iuuenis caſtigatus ad cellulam ſuam ſeſe rece-
pit. In laboribus igitur perferendis ne deſatigemur.
Scriptum enim eſt: Qui ſeminat in lacrymis in exul-
tatione metent.

Pf. 125.

39 Ad obſeruanda mandata Dei conſtantiam adhi-
be: diligentiam autem ad inimici conſilia fugienda.
40 A pernicioſis congreſſibus & familiaritatibus ſa-
pienter abſtine, vt homo interior bene conqueſcat.
41 Caue propoſito fraudulentus exiſtas & acerbus,
ne cum tibi videberis firmus ac ſtabilis corruas &
decipiaris.
42 Manſuetudinem ac lenitatem amplectere, ne ſine

vino ebrius ſias, dum arrogantia atque iracundia ple-
nus intumefcis.

43 Ne ſis voluptarius & contemptor, ne propter te
Deus vituperetur.

44 Noli cum ſcurris & hiſtrionibus verſari, ne rec-
tus animi tui ſenſus corrumpatur, ſermones enim
iſorum ſunt valde fallaces. Ea nanque fieri a ſe ſibus
ſingunt, quæ ſunt iuuenum propria. Iuuenes verò ad
vitia & flagitia pertrahunt.

45 Conſilia fuge hominum improborum, qui ſe tum
ventris, tum eorum, quæ ſub ventre ſunt, cupiditati-
bus addixerunt.

46 Diligere non poteſt meretrix hominem a libidi-
nibus abhorrentem, nec ſur eum, qui ab inferenda ini-
iuria eſt alienus. Similibus ac paribus quiſque dele-
ctatur.

47 Voluptatem noli dulcem exiſtimare, ne doloris,
qui ex ea proficiſcitur, haurias amaritudinem.

48 Expecta quotidie vitæ ſinem, & ad iter illud te pa-
ra. Qua enim hora minime putas, mandatum affer-
tur. Væ autem illis, quos tunc imprudentes opprimer
& imparatos. Cordis compunctio eſt curandis homi-
num animis medicina.

49 Qui luctum amplectitur, haud facile peccabit, &
qui cordis vacat compunctio, non cogitat malum.
Ex compunctione naſcitur ſletus, in ſletu autem a ma-
lis temperamus.

50 Quære, qua ratione ſuperes voluptates, & a re-
bus abſtine ſuperuacaneis atque inutilibus. Hoc ex-
pedit ſtudio, quod proſiteris.

51 Libidinis vitium expelles, ſi orationi aſſidue in-
cumbes & ſobrietati. Si mentem a malis cogitationi-
bus cohibebis. Si nullum proferes verbum vanum, &
non neceſſarium, conſiderabisq; nos ab eo iudice iudi-
candos, qui nullo pacto decipi, aut falli poteſt. Si ad
Dei tẽplum accedes frequenter. Si morrẽ denique, &

extremum iudicii diem assidue cogitabis. Hæc enim gestientem intus reprimunt cupiditatem, animumq; tranquillum & quietum reddunt.

52 Operam da, vt quem tibi locum vel ipse elegeris, vel Deus dederit, in eo maneat æquo animo. Neque enim in loci mutatione aut longinquitate, sed in moderatione mentis, & animi studio situm est, vt ægritudines nostras curemus. Patientia nobis est necessaria, vt Dei voluntati obtemperantes promissiones eius assequamur. Qui vero desidia languescit, otioque distrahitur, tam procul abest a patientia, q̄ ægrotus a bona valetudine. Non in ignauia virtus, sed in ipsa cernitur patientia, quæ semper vigens fouet & corroborat mentem earum rerum contemplatione, quas speramus & expectamus. Hoc enim pabulo pinguescit animus, & vires ac robur concipit, quemadmodum corpus ciborum atque epularum copia. Ab huius muneris gratia si deciderit mens, vere inops ægraq; redditur. Animum igitur a rerum terrenarum cupiditatibus abducito, & in diuinarum meditatione cōtineto. Quod si feceris, non erit necesse, vt corpus de loco in locum transferas, & remere ac sine Præceptorum licentia peregrinationibus defatiges. Regnum enim cœlorum intra vos est.

Luc. 17.

53 Vbi cūque fueris, te nemini grauem, sed oībus irreprehensibilem præbe, vt bene in Dño proficias. Quod si contemptor euaseris, vide, ne in te actionū impiarum auctore & ducē a præstantiore contemptio refundatur.

54 De proximi progressu gratulari & gaudere perfectionis indicium est. Angi aut ob bonam alterius famā & pbitatē nature signū est pessimē & improbisimē.

55 Cū salus tua non inde pendeat, q̄ hic aut ille excidat a salute, aut q̄ a regno cœlorum excludatur multi, cur proximi proficientis gloria cruciaris? Tibi ne soli paratum est gaudium paradisi, quod aliorū salute tristis ac mœstus es? Puri amoris & sanctæ in-

stitutionis opera noli inuidia & grauissima morum acerbitate commutare. Nemo te seducat, non homo, non Diabolus, non vlla in corde tuo latitans cogitatio. Nulla enim vera virtus aut stabilis esse potest, nisi charitati coniuncta sit. Siquis enim, quod quidem difficile est, oēs scientias adipiscatur, & tantam fidem obtineat, vt, quemadmodum inquit Apostolus, mon-
 1. Cor. 13.
 tes transferat, charitatem autē non habeat, nihil illi proderit, sed a recta semita, quæ ad cœli portas ducit, abest q̄ longissime. Quocirca multis lacrymis indigemus, vt ab odio, & inuidia, & superbia, atque omni diabolica luoris macula abluamur. Afectionis enim est dæmoniæ progressū recte viuientium excruciarī. Siquidem Dæmones odio imbuti nihil æque cupiunt, q̄ omnes homines pœnitentis interire. Sancti autē
 1. Ti. 2.
 Dominum suum imitantes exoptāt omnes homines saluos fieri, & ad cognitionem veritatis venire. Nam charitate pleni æque ac seipfos proximum diligunt.
 56 Si continens es, continentia tua ne extollaris, sed cum humilitate Deum ora, vt ad finem vsque sit custos tuus. Sæpe enim fit, vt repentinus bestiarum imperus vniuersum vitæ a custode derelictæ fructum excutiat & corrumpat.

58 Si diuitiis abundas, noli superbus esse. Nondum enim es a periculis & insidiis liber. Nam propter celeres & dubias rerum vicissitudines incertus est eorum vsus. Vidi, inquit ille, seruos in equis, & principes ambulantes super terram, quasi feruos.

Ecc. 10.

58 Si membris integris & valentibus flores, noli corporis robore & viribus gloriari. Sed considera quot & quanta corpori pericula immineant. Quos enim cernimus morbis grauissimis laborare, siue membro sint aliquo mutilati, siue ab immundis spiritibus vexentur, haud ita affecti ex matris utero p̄dierunt. Sed qui heri florida vigebat ætate, hodie acerbissimis incommodis affliguntur. Quamobrē cogita fieri posse, vt

paulo post in castrum ipse quoque incidit calamitates. Cum igitur in alio morbum aut ærumnam aliquam perspiciamus, in eo nos tanquam in speculo contemplerur. Nescimus enim, quid dies crastina sit allatura. Multis profecto doloribus & calamitatibus corpora nostra sunt obnoxia. Quare propriæ conscientie conditionis & infirmitatis a superbia & crudelitate abhorreamus. Et mutua nos humanitate & commiseratione complectentes creatorem nostrum, qui nos egri tulinibus tum afficere, tum liberare potest, nobis conciliemus, propitiique reddamus. Quamvis enim exiguum ad tempus corpus nostrum firma sit valetudine, tamen quid posterior paritura sit dies, ignoramus.

59 Peccatorem ne despice, & innocentem noli ad peccandum provocare. Vtrumque enim perniciosum & execrandum. Quod si te vtrique vitalem vis exhibere, te illis bonorum operum exemplum præbe, summa lacrymarum effundens in conspectu Dei; ut & in peccatis iacentem excitet, & stantem a peccato prosterne minime permittat. Vnus enim est iudex, qui servare potest & perdere.

60 Hominum stantium & sese psalmis ad pietatem exercentium coctum noli cogitationum arrogantia inflatus perturbare. In Deum enim peccare graue est & exitiosum. Porro prophetarum spiritus Prophetis subiecti sunt. Non enim confusionis est Deus, sed pacis.

61 Cum sis adolescens, silentium & diligentiam cole. Diligentia enim te gratum conservat. Silentium autem animæ lucem tuetur, nec splendorem eius tenebris obrui sinit.

62 Semper & in omni actione comes tua sit humilitas. Quemadmodum enim corpus, seu calor, seu frigus sit, indiget vestimento, sic & anima. siue prosperis fouemur rebus, siue vrgemur aduersis, semper eget habitu humilitatis. Quam præclara atque excellens

possessio sit humilitas, facile norunt illi, qui iugum illius ferre non erubescunt. Nudus & sine calceis ingredi potius elige, quam humilitate spoliari. Nam humilitatis studiosos Deus ipse protegit atque defendit.

63 Quemadmodum vectores non semper in nauis permanent, neque viatores in eodem semper hospitio commorantur: Ita nos in hac vita non possumus perpetuo manere. Ex quo fit, ut non secus, atque illi, nos item peregrini atque hospites appellemur: Hac mentis oculo contemplantes paremus nos ad vitæ migrationem.

64 Cum videris te ad virtutum fastigium accessisse, tunc humilitatem tibi maxime necessariam arbitrase, ut fundamentis integris ac firmis, quod super structum est ædificium non corruat, sed tuto consistat.

65 Qui proximo suo foueam parat, incidet in eam: Pro. 26. Et qui præceptorum suo laqueos tendit, scelestus atque impius est, eodemque dignus supplicio, quo is, qui bene de se meritum ac magistrum suum in manus prodidit iniquorum.

66 Mundo deditum atque addictum hominem non coma aut vestimenta reddunt, sed mali mores, & propensio ad præuias mundi cupiditates. His enim animus inquinatur.

67 Monachum facit non habitus, aut tonsura, sed celeste desiderium, & diuina conuersatio. His enim optima vita declaratur.

68 Ante tentationem, ne te magnum esse aliquid putet. Tentatio enim eos etiam sepe deicit ac prosterne, qui sibi videbantur stare.

69 Ante tentationem quanta virtute sis præditus scire non potes. Quamobrem præmuniendus est animus, & aduersus tentationis impetum vigilandum.

70 Ut in fornace aurum & argentum ignis explorat, sic in tentatione probantur mortalium animæ.

71 Auxilio Domini cōfisi tērationibus ne succumbamus, sed ad cōlestis vocationis bratium in Christo strenue cōtendamus, coronat enim Dominus omnes diligentes se.

72 Si membra tua contegis, ne nuda & aperta ab aliquo videantur: Caue vicissim, ne tu quoque nuditatem cuiuspiam conspicias, ne species aliqua minus honesta resideat & imprimatur in mente tua.

73 Si charitatis officio fungens oleo inungis agrotantem, oculos, & manus, ac linguam tuam obserua, ne vlla in re modestiæ terminos transgredaris. Id enim pietas requirit.

64 Membris alterius manum adhibe cum tremore, non aliter ac si res sanctas attingas. Etenim verè sanctum est templum Domini & admirabile in æquitate. Nescitis, inquit, quia templum Dei estis, & spiritus Dei habitat in vobis. Siquis autem templum Dei violauerit, disperdet illum Deus. Tēplum enim Dei sanctum est, quod est is vos. Quæ cum ita se habeant omni cura ac studio cor nostrum custodiamus.

1. Co. 3

75 Caue a nimia iuuenum cōsuetudine. Multi enim corrupti sunt, & contempti, ac stulti euaserunt.

76 Quietem & somno tantum tēporis impende, quantum cogit ipsa necessitas. Quies enim diuturna corpus emollit, & libidinis ignem facile accendit.

77 Qui in lectulis aureis, & eburneis, pretiosisq; lapidibus exornatis molliter cubant, beatos appellant eos, qui honestis & gloriosis laboribus vacant, licet nequeant illos imitari.

78 Omnes actiones tuas eo dirige, vt placeas Deo. Hæc enim nisi adierit cogitatio, inanes erunt labores tui.

79 In hoc exiguo vitæ curriculo labores amplectere, vt quietem perpetuam assequare. Labor enim abit Præmium autem erit sempiternum.

80 Si bonis abundas operibus, cur honestæ ex hac vi

ta migrationis affligit te cogitatio? Qui diuitiis onustus est, lætus in portum contendit, vt in patria cum amicis suis conquiescat.

81 Lucri causa ne tentes amicum tuum, ne incidas in peccatum, cogita illud, quod scriptum est, nolite prudentes esse apud vosmetipsos. Iniqui enim regnū Ro. 12. Dei non possidebunt.

82 Non ad accipiendum, sed ad largiendum prompta sit manus tua. Quoniam, vt ait Dominus, Iesus, beatius est dare, q̄ accipere. Act. 20.

83 Patiens esto, vt multa abundes prudentia. Eximitum enim donum est patientia. Quippe quæ iracundiam, & furorē atque arrogantiam expellit, & animæ pacem parit ac tranquillitatem.

84 Si ex militia fugacem & floris instar cadentem gloriam assecutus es, eaq; cogitatio auertit animum tuum a recto proposito, caue, ne succumbas, sed honestos labores ad finem perferto, ne Dei nomen per te vituperetur ab infidelibus, qui, Deus, inquit, ipsum seruare non potuit. Verum, vt ait Dominus, sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum, qui in coelis est. Ac terrenis quidem Regibus militantes, cum præclara pro illis aduersus hostes facinora ediderint, meritis præmiis afficiuntur, nempe gloria quadam breui & inani, & aliquo corporis commodo, quod enim maius tribuant: habent nihil. At illi, qui strenue segerunt, & fortiter pugnant aduersus immundos & improbos spiritus, cum militiæ cōlestis Angelis numerantur, & gaudium illud percipiunt, cuius non erit finis. Matt. 5.

85 Si vel in cōnobia, vel in solitudine vixeris, ea, quæ a nobis requiruntur, diligenter cura, id est, cor mundum, & spiritum contribulatum. Hæc enim qui possidet, non negligetur a Deo. Qui autem ea contemnunt, magnum adierunt periculum.

DE VITA SPIRITALI

86 Noli verborum copia, & linguæ suauitate gloria-
ri, sed vt Apostolorum Domini Discipulus simplex
orationis genus sectare. Nam externa sapientia glori-
ari christianis hominibus interdicitur est. Qui enim

1. Co. 1 gloriatur, in Domino gloriatur.

87 Splendidis vestimentis ne glorieris. Recordare
quomodo pellibus ouium Helias indutus fuerit, &

Esā. 20. sacco Esaias propheta. Vade, inquit, & solue sacco
de lumbis tuis, & calciamenta tua tolle de pedibus
tuis. Quali etiam veste Ioannes Baptista vteretur,
noli obliuisci. Proinde vestium splendore ne sis con-
spicuus, sed bonorum operum tuorum splendor lu-
ceat coram hominibus, vt Dominus ab omnibus
collaudetur.

88 Cū de fide disputas, considera, vtrū habeas ope-
ra fidei congruentia. Nam si dicēdi tantū & audien-
di studiosus es, illud in te iacietur, quod scriptum est:

Iac. 2. Vis scire, o homo inanis, quoniam fides sine operibus
mortua est? Prefectō enim mortui sunt omnes, qui
Deum se nosse profitentur, factis autem negant, cū
sint, vt ait Apostolus, abominati, & increduli, & ad

Tim. 1. omne opus bonum reprobī. Tu igitur summissē de te
atque humiliter senti, ne in sublimē elatus, turpiter
decidas. Quotidie supplex ad Deum clama. Pone, Do-

Psal. 140. mine, custodiam ori meo, & ostium circumstantiæ la-
biis meis. Ne declines cor meum in verba malitiæ ad
excusandas excusationes in peccatis, cum hominibus
operantibus iniquitatem. Lingua enim eorū est mem-
brum exiguum, & magna molitur.

89 Bonorum direptiones, & tormenta, & mortis mi-
næ de constantiæ gradu multos deiecerunt. Alii verò
per hæc fortitudinis coronam sunt consecuti. Nonnulli
auaritiæ causa proditores euaserunt. Ob
inanem gloriam quidam aspernati sunt veritatem.
Multi libidinis cætro concitati nequitæ succubue-
runt. At illi mortis habentē imperiū, hoc est, Diabo-

DE VITA SPIRITALI 55

lum superant, qui Christum in se ipsis semper habet.
Nam victoria nostra Dominus est. Quamobrem si-
ue in bonis operibus proficis, arrogantia ne extolla-
ris. Siue in multis te deliquisse sentis, ne desperes de
salute tua. Beatus ille est, non qui bene cœpit, sed qui
ad finem usque sine crimine perseuerat. Itaque ne de-
mus nos inertię per totum diem, sed hora saltem un-
decima bene operemur, ut nos item efficiamur digni,
qui de manu Domini denarium accipiamus.

90 Si quem nactus eris discipulum, qui negligentia
sua religionis iugum abiiciat, noli turbari, neque tris-
titię locum prebe, ut mens tua grauius excrucietur,
ne & seipsum ledas, & ei nihil prodis. Cogita, qualis
fuerit minister Elisei prophete. Quod si ad malitiam
ingentem deuenerit, eum tibi in memoriam redige,
qui ex Apostolo proditor factus est. Quis aded stul-
tus atque impius existat, ut peccati causam precepto-
ri ascribat, ac non potius improbe discipuli uoluntati?
Libero enim preditionum arbitrio Deus hominem cō-
stituit. Itaque tum premia, tum supplicia sunt propo-
sita. Recte quidem uiuentibus honor & gloria: secus
autem poena & ignominia. Est enim peccatum ad 1. Io. 5.
mortem. Mortem autem sibi fruit, qui in malitia per-
seuerat, nec a uita prauē instituta ad optimam se con-
fert uiuendi rationem.

91 Cū a lectione rerum diuinarum te senseris ab-
horre, & spiritualia precepta cōtemnere atq; asper-
nari, animum tuum scite grauem in morbum incidisse.
Id enim est initium temeritatis, qua qui egrotant,
mortis fructum colligunt.

92 Qui fabrilem artem exercent, non puluerem, nō
fuliginem, aut fumum respuunt, nō mallei strepitum,
aut ignis ardorem execratur, sed rudem ferri massam
diligenter assidueq; tundentes uasā humanis usibus
commodā inde conficiunt. Quamobrem ne nos qui-
dem defatigemur ad uirtutem ac pietatē nos mutuo

Hier. 15
 cohortantes, pretiosum a uili separemus: dignique uocacione illa & gloria coelesti efficiamur scriptum est enim: Si pretiosum a uili separaueris, quasi os meum eris. Et beatus, qui semen habet in sion, & domesticos in Hierusalem.

93 Diuinis laticibus irriga animam tuam, ut uigens ac flores in iustitia fructum ferat. Oportet enim nos persequi animę utilitatem, quemadmodum animalia terrestria, plantas herbasque depascunt. Anima enim corroborata firmius ad ferendos labores corpus efficitur. Anima uerò a turpibus cogitationibus debilitata corpus item a malitia corrumpetur. Quamobrem beatus qui recte hic disponit ac moderatur ea, quę uisunt propria, quoniam diues ad uitam perueniet immortalē, qua utantur omnes potiamur, precibus eorum nos commendantibus, qui Domino nostro Iesu Christo placuerunt. Amen.

De exercitacione.

QVI te ad uirtutem ac pietatem exerces, attende tibi, & caue, ne dies tuos in rebus inanibus consumas, ne uerba in animo tuo foueas cogitationes, quibus uis & robur ipsius in bello, quod cum inimico geris, hebetetur. Dulcis Domini Iesu memoria, o inuenis, fixa semper inhecat in mente tua, ut exercitacionis tuę cursus palmę coronam accipiat. Tempus enim instat, & appropinquat dies, in quo qui strenue labores pertulerint, premia consequantur: Inertes autem & ignaui dediti, in dedecus & ignominiam incurrant. Dum uacat, & licet, uirtutes amplectere. In oculis tuis uersetur pudor, in auribus ueritas, uerba uis in lingua tua, egorantium uisitatio in gressibus tuis, imago Domini tui in corde tuo, in mēbris omnibus continentia, ut ab Angelis & hominibus collauderis. Nam si lignum inanimatum, propterea quod

Regis aut principis imaginem exprimat, honoratur, quanto magis honorabitur anima, quę in seipsa Deū habet in hoc seculo & in futuro? Attende igitur tibi, fili charissime, & hęc diligenter considera. Cupiditas per se mortua quedam res est, corpus autem ueluti uita. Caue igitur, ne id, quod uita est, rei mortuę uitam prebeat. Nam si ei uitam dederis, interficiet te. O rem miseram & lacrimabilem. Ut, quod mortuum est, si uitam accipit, occidat id, quod uitam prebuit. Quod cum ita sit, quomodo fiat, intellige. Cupiditas per se sine corpore mortua est. Cum autem in petus eius ad corpus accedit, statim uitam accipit. Animus enim cupiditatis dulcedine delectatur. Atque ita ex re quondam mortua ad uiuam mors proficitur. Quamobrem omni studio caue tibi a corpore mortuo in incendio cupiditatis eius. Obiice menti tuę ignem illum inextinguibilem, & uermem illum, qui non habet finem, & renem inflammatio cōfestim extinguetur. Vide, ne te facilem ac lenem cupiditates inueniant, ne mox negligentiam tuam dolor occupet assuescasque tum peccare, tum resipiscere. Ab initio potius grauis ac seuerus esto aduersus omnem cupiditatis titillationem. Et ne assuescas in bello inferior esse. Consuetudo enim est altera natura. Et lenitudinis facilitas procul abest a grauitate. Semper enim edificat, & destruit. Semper peccat, & resipiscit. Fili charissime, si per consuetudinem te facile uinci pariteris, mollities tua tibi erit ignominie sempiternę. Qui uni cuiquam cedere consuecit cupiditati, perpetuo cōscientię stimulo pungitur ac cruciatur. Est quā uis coram hominibus hilarem uultum preseruat, cōscientię tamen facibus intus uritur, ac tristis est. Ea nanque cupiditatis natura est, ut obsequentibus sibi dolorem afferat. O anima, quę in te Christum habes, attende tibi, tibi ipsa uaca. Immortalis est, anima, Christus sponsus tuus. Verum sponsum tuum dese-

EORVM CORRECTIO

ras, caue, ne ab eo derelicta diligas inimicum tuum ab omni iustitię pulchritudine remotissimum. Exiguum enim ad tempus se fugit diligere, mox autem deserit, quippe qui impurus adulter est. Cũ alicuius vires facultatesque consumpserit, ei se statim inimicum profiteretur. Proh dolor, inimicus noster cũ uiam tempusque nostrum in immunditia foedissimisque cupiditatibus suis contriuerit, tunc odii sui uirus effundens, nos derelinquit. Nec mirum. Neque enim unquam scelestus atque improbus ille nos amauit.

Eorum correctio, qui cum uitiose uiuant, honores petunt.

AG. 13. **EXCRUCIOR**, fratres mei, & contremisco, atque dolore conficior, dum illa Prophete uerba considero: Videte contemtores, & admiramini, ac disperdimini. Id autem accidit mihi propter ignorantiam meam. Omnẽ enim uiam iniquitatis ingressus sum. Et singula membra mea peccatis omnibus inimicus obstrinxit. Debebam equidem me ipsum affligere, & turpitudinem meam deplorare, deinde pro aliis esse sollicitus. Debebam prius ex oculis meis trahẽ exciudere, deinde festucas aliorum uidere. Verũ contemptus, qui uiget temporibus nostris, me angit ac stimulat. Video enim negligentiam discipline, quam ferre nequeo, sed doleo cum Propheta dicente: Vidi preuaricantes & tabescebam. Quę enim arma nobis nõ intulit a duerfariis, quas fraudes, quos dolos, quas machinas non admouit? Hei mihi, quis impendentes nobis calamitates non reformidet? Attendite, obsecro, quę dicam, qui uitam hanc sustulistis, & contremiscite. Angelorum ferentes habitum cum Diabolo militamus. Habitus est angelicus, sed uita secularis. Num inter Angelos contentio uiget ac zelus, quem admodum nunc inter monachos cernimus? Radices in ipsis egit inuidia, & zelus, & obtrectatio. Varia singulis

EORVM CORRECTIO

57
 gulis pocula miscuit hostis astutissimus. Arte uider ac dolo singulos supplantare. Hic, inquit, diligenter ieiunium obseruat, sed zelo & inuidia superatur. Ille sese a foeda libidine continuit, sed inani uictus est gloria. Alius nauiter uigilauit, sed irretitus est oblatione. Alius a detrahendi uitio liber est, sed inobediẽtia & contumacia plenus. Alius a cibis abstinet, sed in timore atque arrogantia immersus est. Alius in oratione fortis est, sed indignationi iracundięque succumbit. Alius paululum proficit, sed despicit negligẽtiores. Alios denique alio pacto malitia deuincit, & non est, qui intelligat. Ex quo contentiones & rixę inter monachos oriuntur. Hei mihi, quis non ingemiscat? quis non lugeat? Quomodo disciplinam hanc angelicam confundimus. Mundum reliquimus, sed quę mundi sunt sequimur. Possessiones reiecimus, & a contentione non desistimus. Domos deseruimus, & earũ sollicitudine quotidie contabescimus. Non adsunt diuitię, sed adeest superbia. Nuptias contempsimus, sed a stulta dilectione non discedimus. Humilitatem simulamus, sed animo honores concupiscimus. Inopiam pre nobis ferimus, sed abundantia laboramus. Ore paupertatem extollimus, sed occulto auaritię morbo detinemur. Quis igitur uicem nostram non deploret? licet enim monachorum instituta & iuniorũ prefertim uidere atque admirari. Nõdum mundo renuntiauerunt, & iam superbia tument. Nondum habitum sunt assecuti, & iam inolescunt. Nõdum disciplinam audierunt, & iam se magistros profitentur. Nõdum uestibulum aspexerunt, & iam penetralia cogitant. Nondum primum gradum ascenderunt, & uolunt super nubes. Nondum exercitationem gustarunt, & iam inani gloria sunt instructi. Nondum primam discipline uocem perceperunt, & tãquam magistri iam alios increpitant. Nõdum fratrum societati sunt ascripti, & iam sibi uindictam auctoritatem. Nondum mo

nasterii fores sunt ingressi, & iam alios corripunt; reprehendunt, atque castigant. Verum quid singula persequor? non est intelligens, non est, qui propter Deum mundo renuntiet, ut obediendo seipsum fratribus seruum exhibeat. Sed si reprehēdatur, seipsum excusat. Siquid præcipiatur, detreſcat imperiū. Quæ bona sunt, non imitantur, & quæ sunt inutilia, complectuntur. Vix tertius est dies, ex quo mundo renuntiarunt, & cum illis, qui in habitu consenuere, contendunt, nec uolunt in ordinem redigi, aut cuiquam obtemperare, sed excusationes excogitant, & ne corpus fatigent, alius alium respicit. Subiit obedientiæ iugum, & uult imperare irascitur, si admonetur. Hoc facito, frater. Nō faciam, respondet, nisi & ille ueniat. Ille scripturarū incumbit meditationi, & ego incumbere debeo. Sæpe qui domi suæ operarius fuerat, & ignorabat, quæ ipsius esset uel dextera uel sinistra, in monasterio studiosus & interpret ac doctor incedit. Frater quiescit, & ego quiescere debeo. Frater dat operam contemplationi, & ego debeo sublimia contemplari. Frater ad honorem prouectus est, cur non ego? Frater utitur patrum familiaritate, cur ego nō utar? Illi commissus est magistratus, cur non etiam mihi? Nonne ego quoque hoc, atque illo dignus sum munere? Hæc sunt egregia iuniorum opera, hæc ministrorum humilitas, hic labor, hæc studia, quibus se regni cœlestis hæreditatem adepturos sperant. Nō animaduertunt, inde animæ interitum proficisci. Non uident propterea se Dei inimicos euadere. Ex his planè constat, nos ne exiguum quidem ad tempus mundi consuetudini renuntiasse. Mundo specie duntaxat renuntiaimus, re autem ipsa, quæ mundi sunt, amplectimur. Faceſſat mendax excusatio. Habitu monachi sumus, moribus crudeles quidam & inhumani. Habitu humiles, moribus pestilentes. Habitu religiosi, moribus perniciosi. Habitu dilecti, moribus inimici. Habi-

tu chari, moribus in uisi. Habitu studiosi, moribus ignaui. Habitu sobrii, animo piratæ. Habitu pudici, corde adulteri. Habitu modesti, corde gnathones. Habitu mites, moribus arrogantes. Habitu cōsolatores, moribus cōtumeliosi. Habitu cōsiliarii, moribus detraçtores. Habitu simplices, moribus improbi. Habitu innocentes, moribus homicide. Habitu defensores, moribus proditores. Cur autē tales sumus, nisi quia mutuā inter nos charitatē perfectā non habemus? Nisi quia Dei timor in nobis nō est? Quia diuina uerba contemnimus, & arbitratu nostro ea torquemus, ac nugas existimamus? Verbo Dei cœli firmati sunt, & nos ipsum ne ut Psal. 30 fratrem quidem suscipimus. Ore ille suo terribili ac formidando locutus est, qui uult, inquit, inter uos esse primus, sit omnium ultimus & minister. Nos ue. Mat. 9. rō cūm uix habitū induerimus, insolēscimus, & uis aduersus alium extollimur, & uicissim insultamus, & apud nos ipsos omnes prudentes sumus. Omnes duces esse uolumus, omnes præſſe, omnes imperare, omnes reprehendere, omnes præcipere, omnes docere, omnes interpretari, omnes esse doctores, omnes do mini, omnes procuratores, omnes patres familias, omnes primi, omnes secundi. Cūm tamen Apostolus dicat. 1. Co. 13. Si totum corpus auditus, ubi odoratus? Si omnes primi, si omnes duces, si omnes præceptores, ubi diuinae dispositionis ordo ac differentia? Eum saltem audite, qui dicit. Nemo assumit sibi honorem, nisi uocatus a Deo. Et rursus: num omnes doctores? Itcirco principatus & potestates constituit Deus. Si enim in cœlis, ubi omnes incorrupti, & immortales, cūm spiritus sint ministrantes, noluit Deus unicum esse ordinem, sed principatus, potestates, dominationesq; constituit, & nemo a præſcripto sibi ordine recedit, sed illum seruat, cur mutuas inter nos contentiones exercemus? Angeli & Archangeli non transiliunt impera. Nos autem inuicem collidimur, unus aduersus al-

terum infurgimus, nos uicissim antecedere studemus alios cōtemnimus, atque deprimimus, vt plus aliquid posse uideamur. O mentis cæcitas, qua non paremus dicenti: In qua quisque uocatione uocatus est, in ea maneat. Cur eum non metuunt, qui dicit: cui multum commissum fuerit, ab eo multam repetetur, ut eo saltem modo ad humilitatem deducantur? Quæso, fratres, ne uitam nostram in hac uanitate traducamus. Non est bona gloriatio nostra. Ne sic abiiciamus timorem, tanquam formidandum illud iudicium non subituri. Ne sic uiuamus, tanquam haud ita seue re rationem reddituri. Caueamus, obsecro, ne proximis offendiculo & scandalo simus, neue peccatis peccata cumulemus. Ne præclarus habitus noster uituperetur, sed potius laudetur. Veniet enim, ueniet, & nõ tardabit dies illa terribilis, in qua interrogati nullam inueniemus responsonem. Quid enim poterimus respondere? Quid est, quod nobis facere potuit, & non fecit? Nonne ipsum Deum uerbum humilem uidi-mus, ut nos quoque humiliemur? Nonne sanctam eius faciem spiritus cōpersam aspeximus, vt nos item illatas nobis contumelias & iniurias perferamus? Nonne tergum ipsius flagellis castum agnouimus, vt nos præfectis nostris pareamus? Nonne os eius alapis a seruo contusum uidimus, vt nos item contemni ac despici patiamur? Quid? non audiuius ita loquẽtem? Ego autem non repugno nec contra dico, ne inobedientes, aut contumaces simus. Nonne sic eum dicentem audiuius? Ego autem a me ipso facio nihil: ne simus audaces, & arrogantes, & nostri iuris. Nonne audiuius sic adhortantem? Discite a me, quia mitis sum & humilis corde, vt nos quoque mites atque humiles simus? Nos verò nobis inuicem inuidemus. Mordemus nos inuicem, ac deuoramus. Quam igitur apud illum defensionem inueniemus? Obsecro, fratres, ne sinamus nos ita carnis perturbationibus uin-

1. Cor. 7

Luc. 12.

Mat. 11

ci, vt æternam beatitudinem amittamus. Ne propter caducum honorem gloria spoliemur sempiterna. Ne propter contentionem & zelum, & inuidiam in gehennam illam horribilem detrudamur semel saluari studes? Quid ergo in proximo iudicãdo curiosus es? Semel iugum subiisti? cur illud abiicis? Operanda, ut obedientiæ tuæ fructus appareat. Neque auctoritate mihi crede, neque magistratu, neque amplitudine, neque quòd primus, aut secundus, aut præfectus appelleris, neque quòd sis in vilo honoris aut dignitatis gradu constitutus, propterea fiet, ut in regnum cœlorum ingrediaris. Hæc enim non tribuunt remissionem peccatorum, non liberant a supplicio, nisi adsit humilitas, & obedientia, & charitas, & patientia, atque constantia. Neque enim probari, aut salutem assequi possumus, nisi omnibus in rebus Dominũ imitemur. Qui, non ueni, inquit, vt mihi ministraretur, sed vt ministrarem. Et rursum: Non ueni, vt facerem voluntatem meam, sed voluntatem eius, qui misit me parris. Et alibi: Qui se exaltat humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur. An non audistis, quos ipse beatos uocet, beati, inquit, pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum? Non audiuistis illud: Sedens aduersus fratrem tuum loquebaris? Et quomodo iubeat, in faciem arguere? Nõ audiuistis illud: Qui odit proximum suum, in tenebris est? Non audiuistis propter superbiam & inuidiam Diabolum e cœlis excidisse? Non audiuistis, quomodo Hebraei propter cõtradictionem è terra promissionis exciderint? Non audiuistis, quomodo Maria soror ipsius Moysi propter vnum conuicium lepra correpta sit? Cur igitur ad tot exempla tanquam aspides, non carnis, sed animi aures occludimus? Hæc enim audimus, sed illa sequimur. Cur non credimus dicenti: Qui manet in charitate, in Deo manet? Vigilemus igitur, o grex electe, dum tempus habemus. Respicamus, dum su-

Mat. 20

Io. 6.

Luc. 18.

Mat. 5.

Psal. 49

Nu. 12.

1. Io. 4.

FORVM CORRECTIO

mus in remissione. Ne repente veniat illa dies formidanda ac luctuosa, & tunc frustra stultitiam nostram agnoscamus. Vigilemus, ne in dedecus illud ingens coram Angelis & hominibus incurramus. A vanis contentionibus desistamus. Vos autem in primis, qui vigetis adolescentiæ pro viribus humilitatem amplectimini, ut intelligere valeatis, quanta apud patres nostros tranquillitas fuerit, quanta diligentia, quanta humilitas, quanta frugalitas, quantum rerum humanarum contemptus, & despicientia. Nunc autem magnum adest bellum. Ne contemnatis. Nolite putare, vos ad perfectionem peruenisse. Multi pro salute labores, multa subeunda certamina. Nolite putare in cingulo & veste longa consistere vitam perfectam, aut in eo salutem esse positam, quod manus habeas mundas, quod eloquens sis, quod scripturas interpretæris, quod capite incedas raso, aut comam metrias. In virtute, in bonis operibus sita est. Hęc autem dico, non ut habitui detrahā. Absit. Sed ut ostendam, habitui mores & opera debere congruere. Habitus enim sine operibus nihil est. Nolite vos otio desidieque dedere. Magno labore iuuenus est coercenda. Si verba mea vobis molestiam afferunt, me tamen non pœnitet vos admonere. Satius enim est, ut vulneribus ignis admoneatur, quam permittere, ut totum corpus computrescat. Creditisne, quia morbos vestros contegitis, propterea Deum eos latere? Quæ a nobis occulte fiunt, ea mihi describere turpe est. Si enim illa descripsero, non permanebitis, sed aufugietis. Quamobrem hortor vos, ut humilitatem, & obedientiam, & charitatem, & frugalitatem, & contemptum amplectamini. Subiicite vos muruo in dilectione, in obedientia, in ieiunio, in vigilia, in Oratione. Ne sitis fortes in contentionibus, debiles autem in Psalmis decantandis. Nolite in colloquiis esse vigiles, & tan-

FORVM CORRECTIO 60

quam serpentes aspiciere, in orationibus autem conuiuere & dormire. Ne sitis in serendis nugis tauri, in laudando autem Deo vulpes. In liti- bus inuicti, in rebus spiritalibus oscitantes. In iocis hilares, in admonitionibus tristes. In epulis per diem sani, nocte verò in orationibus egri. In congressibus arrogantes, in operibus dissoluti. Prompti ad imperandum, ad parendum pigri. In præcipiendo læti, in obtemperando mœsti. Ad iubendum acres, ad obediendum tardi. Ne manicas ad digitos, & linguam ad pectus exeramus. Ad mensam celeres, ad opus negligentis. Malis in rebus oculati, in bonis cœci. Coram mulieribus graues, & coram fratribus feri. Obsecro vos, filii Dei, ut bonam emulationem suscipiatis. Quicquid ad modestiam, ad bonam famam, ad edificationem spectat, complectimini. In primisque humilitatem, dilectionem, benignitatem, mansuetudinem, humanitatem. Inutilibus reiectis contentionibus vicissim cedite. Vigiliis, & orationibus incumbite, ut possitis vitia carnis superare. Cauete, ne rebus inanibus caducisque capti vera bona & immortalem gloriam amittatis. In eam, quæso, dum estis in carne, curam incumbite, ut ea, quæ Deo grata sunt, perficiatis. Festinemus, curramus, magna tempestas imminet, ne simus negligentis. Non est nobis colluctatio cum aduersariis, quos videamus. Inuisibiles sunt, & ideo magnum negligentibus periculum adest, & ingens vincentibus præmium. Vigilemus igitur, & aduersus astutias ipsorum nos instruamus. Si nos ad gulam prouocant, ieiunio resistamus. Si blanda nos titillant voluptate, temperantia repugnemus. Si ad iracundiam incitant, mansuetudine armemur. Si ad odium prouocant, beneuolentiam & charitatem comple-

ctamur. Si ad ambitionem, contemptum ostendamus. Si ad gloriam, abiectiōnem opponamus. Si ad superbiam, Domini humilitatem consideremus. Si ad aemulationem, Cain lapsim recordemur. Si ad inuidiam, Esau perniciem cogitemus. Si nos ad detrahendum impellunt, silentio os nostrum cohibeamus. Si eiusmodi rationibus repugnabimus, aufugient, nec consistere poterunt. Gratia autem ad vos reuertetur. Credite, fratres, me iis omnibus, a quibus, vos, vt abstineretis, admonui, obnoxium esse. Vos operam date, vt mundi puriq; sitis. Ego peccatis immerlus sum. Vos per bonam ac veram pœnitentiam vestram me quoque liberate. Credite, me eorum, quę dixi, nihil obseruasse. Spero vos ab omni reprehensione liberos fore. Ego verò damnatione sum dignus, qui dico & non facio. Salutem nostram, fratres, ne contemnamus. Neque putemus, quę dicta sunt, esse commentitia. Nihil, enim quod scripturę repugnet, aut falsum sit, pronuntiauius. Faxit misericors Deus, vt verbi sui semen suscipientes, fructum alii trigessimum, alii sexagesimum, alii centesimum, afferamus, vt nos virtutum fructibus onatos atque ornatos lætus accipiat Dominus noster Iesus Christus in regnum suum, & læticia cumulet sempiterna. Amen.

De uirginitate & castitate disputatio.

IMPROBUS Dæmon ita fratres & sorores aggrreditur: Ecce tibi singulis horis caro ad libidinem commouetur. Quouque igitur molestiam perferes, ac miser uiues, & patiens eris? quoad, inquit frater, respiciat Dominus humilitatem meam, & laborem meum, & dimittat omnia peccata mea. At qui fatius est, inquit Dæmon, quo pugne ac bello finē imponas, vt cupiditati semel indulgeas, & mox ad pœnitentiā re

uertare. neque enim graue peccatū est, aut magni pœderis. Non opus est, inquit, frater, vt abs te discam pœnitentię rationem. Scio enim ego planē, homini per benignitatem Dei pœnitentię locum esse vsque ad extremum spiritum. Quod autem leue peccatū hoc esse dicis, quomodo, si leui in re succubero in conspectu Dei, non succumbam facilius, cum me tentatio maior inuasit? Nullius momenti res est, inquit Diabolus, & mox poteris respiscere. Ecquis, inquit frater, recipiat ac spondeat, me, si carnem meam corruero, pœnitentię tempus inuenturum, ac non potius in eorum semper numero futurum, qui operantur iniquitatem? Umbra enim est vita nostra super terram. Quamobrem idem est, ac si mihi suaderes, vt gladium mihi ipse in pectus defigerem. At leuis res est, inquit improbus ille, peccatū eiusmodi, atque vna hora transigitur, neque amplius manet. Respondit frater: Audi vitę hostis, atque impugnator animarum, quę apud Deum proposita sint præmia illis, qui exiguum hoc temporis spatium, quod dicis, strenuē transigunt decertando, & quę rursus iis proposita sint apud Deū supplicia atque ignominia, qui tam breui tempore superantur. Nonne castus ille Ioseph, propter ea quod vitium illud vicit, ab omnibus omnium seculorum hominibus laudatur? contra vero Aegyptiæ ipsius decus est sempiternum? Nonne pudica item illa Susanna semper apud omnes beata prædicabitur? quę nec blanditiis allici, nec minis ac mortis periculo, vt pudicitiam proderet, potuit commoueri? At seniores ac iudicis illi, qui populum regere videbantur, libidinis vitio succumbentes lapidibus obruti sunt, eternamq; nomini suo ignominia notā inuulerunt. Ignoras, Diabole, feras, quę humanis carnibus deuorandis assuescunt, difficile ab eiusmodi cibo cohiberi? Et tu, leo rugiens, mihi conaris persuadere, me, si libidini semel indulsero, non amplius ab ea vexatum iri.

Dominus Deus, qui suum hominibus largitus est spiritum, increpet te, qui tanquam leo mihi insidiaris, ut per peccatum deuores animam meam. Verum Saluator noster Christus non permittet id tibi, quoniam benignus, & potens, & misericors est. Subiicit Dæmon: Res profecto nullius momenti est. cur igitur angeris? Angor, inquit ille, quia homines decipis. Dulcedo enim tua amara est, & consilium tuum in malorum barathrum deducit, & munera tua mortem atque interitum afferunt. Suades enim mihi, ut coculcem gratiam Domini, & tristitia afficiam spiritum sanctum, quo signatus sum in die redemptionis. Et nullius ponderis hoc esse dicis, hortarisque, ut membra Christi faciam membra meretricis, & breui momento diuitias amittam immortales. Nullius ergo momenti est, abii cere sanctitatem, sine qua nemo Dominum aspiciet? Quomodo in die illa formidanda, ad diuinum tribunal consistens, iustum iudicem audiam ita loquentem. Serue nequam, & voluptatis amator potius, quam Dei, libidine & flagitiis tuis terram meam inquinasti. Nullius momenti hoc esse dicis, cum scriptum sit. Deus Angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos in iudicium referuari. Et originali mundo non pepercit, sed octauum Noe iustitiae praerogonem custodiuit, diluuium mundo impiorum inducens, & ciuitates Sodomorum, & Gomorrhæorum in cinerem redigens, euerfione damnauit, exemplum eorum, qui impiè acturi sunt, ponens. Et iustum Lot oppressum a nefandorum iniuria ac luxuriosa conuersatione eripuit. A spectu enim & auditu iustus erat, habitans apud eos, qui de die in diem animam iustam iniquis operibus cruciabant. Nouit Dominus pios de tentatione eripere, iniquos vero in diem iudicii referuare cruciandos, magis autem eos, qui post carnem in concupiscentia immunditiae ambulant. Leuem ac

1. Pet. 2

nullius ponderis rem esse asseris? Ecquis unquam hortaturio peccatis indulgens, in bonis transigit dies suos, & regnum æternum adeptus est? At illi, qui per Christi viam incedunt, semper gaudent, & lætantur in Spiritu sancto, expectantes beatam spem magni Dei & Saluatoris nostri Iesu Christi Me, si tu viceris magna affectum iri tristitia non ignoro. Tu casu meo lætatur patri tuo Satanæ iucundum asseres nuntium. Ego vero, si id commiserero, in conspectu patris mei celestis confundar. Præstat igitur, ut tu, tanquam impudens canis, latrare non desinas, quæ ut eiusmodi gaudio de me triumphes ac rideas. Miror equidem, Diabole, quod coneris hominibus suadere, ut caducam istam ac foedam voluptatem vitæ præferant sempiternæ. Dominus noster fortis & adiutor noster. Dominus refugium nostrum, & redemptor noster. Dominus protector noster, & non timebimus te. Forti igitur animo, charissimi, aduersus Diabolum decertate. Proponite vobis gehennæ terrorem, & supplicii æterni acerbiterem, ne decipiat vos astutia sua. At, dicit aliquis, quomodo intelligere possumus gehennæ supplicium? Exemplo id discere. Nonne unquam in balneum ingressus es? Nonne vidisti illic homines nimio calore solutos in loca frigidiora transferri? At in illa flamma, qua peccatores sunt comburendi, nullum dabitur refrigerium, nullus exitus, nullæ aderunt fores, nullus splendor, nulla cura, nullus adiutor, nullus consolator, quanuis magnis clamoribus auxilium imploretur. Scriptum est enim, Iudicium in eos sine misericordia futurum, Quia misericordia fuerint alieni. Et non est gaudium impiis. Quid? nonne fornacem ipsam vidisti, qua balneum calefit? Quemadmodum illuc ligna conticiuntur, sic in gehenna peccatores igne perpetuo comburuntur. Peccata ipsorum vehementerem in ipsos flammam accendunt. Ira enim, ut scriptum est, & indignatio, tribulatio &

Iac. 2.

Rom. 2.

angustia in omnem animam operantis malum, Iudæi primum & Græci. Gloria autem, & honor, & pax omni operanti bonum. Iudæo primum & Græco. Non enim est acceptio personarum apud Deum. Itaque, charissimi, vigilemus, & sobrii, castique, simus apud Deum, & precationibus atque elemosynis vacemus cum omni humilitate, dum temporibus adhuc habemus, ut ab iis, quæ diximus, malis liberemur. Vult enim Dominus pro sua singulari bonitate omnes homines saluos fieri, cui gloria in æternum. Amen.

1. Ti. 2.

De castitate.

CASTITATEM, frater charissime, palmæ similem puta quæ cum intus sit candida, foris undique munita est. Omnes homines ex corde puro sunt diligendi, imprimisq; illi, qui fide nobis & pietate cõiuncti sunt. In eos autem, qui a religione abhorrent, & voluptatibus indulgent, ita seueri ac tristes esse debemus, ut prudentiam, & modestiam, ac pacem retineamus. Seruū enim Domini, ut Apostolus ait, non oportet litigare, sed mansuetum esse ad omnes, docibilem, patientem, cum modestia corripientem eos, qui resistunt veritati, nequando Deus det illis poenitentiam ad cognoscendam veritatem, & respiciant a Diaboli laqueis, a quo captiui tenentur, ad ipsius voluntatem. O castitas, quæ delicias, & elegantiam, atque ornatū corporis detestaris. O castitas dapium & epularum atque ebrietatis inimica. O castitas, quæ verecundiæ fræno oculos moderaris, & totum corpus è tenebris ad lucem reuocas mandatorum Dei. O castitas, quæ carnem affligis, & in seruitutem redigis, acutèq; cœlestia contemplaris. O castitas mater dilectionis, & comes Angelorum. O castitas, quæ homines Angelis æquales reddis. O castitas, quæ tui studiosum sic exaltasti in terra aliena, ut eū Dominum illorum, a qui-

1. Ti. 2.

bus emptus fuerat, constitueres. O castitas Dei munus, benignitatis & scientiæ ac cognitionis plena. O castitas, portus tutus ab omni tempestate, in pace, & tranquillitate constitutus. O castitas cœlo grata & decantata. O castitas, quæ cor te possidentis lætitia perfundis, & animæ adiungis alas in cœlum. O castitas, quæ spiritus gaudium parit, & tristitiam interficit. O castitas, quæ abhorres a malo, & bono adheres. O castitas, quæ animum reddis quietum, & a perturbationibus liberum. O castitas, quæ iustos illuminas, & Diabolum confundis, celeriterque ad brauiū curris supernę vocationis in Christo. O castitas, quæ desidiū fugas, & patientiam affers. O castitas onus leue, quod in aquis non demergitur. Thesaurus sempiternus in anima hominis Christum amaris absconditus, quem, qui possidet, inueniet in tempore necessitatis. O castitas possessio preclara, quæ non valetur a feris, & ab igne non exurit. O castitas, currus spiritalis, qui possidētem tollit in sublime. O castitas, quæ in animis mansuetis & humilibus habitas, & homines diuinos efficit. O castitas, quæ in anime & corporis medio flores ut rosæ, & totam domū replens odoris suauitate. O castitas comes & socia Spiritus sancti. O castitas, quæ Deū placas, & eius promissa persers ad omnes homines. Hæc sancti omnes dilexerunt. Hanc coluit Sanctus Ioannes Euangelista, qui recubuit super pectus Domini. O castitas quæ non solum a virginibus semper exculta es, verumetiam ab iis, qui ad poenitentiam se conuerterunt. Hanc igitur & nos serui Dei ex animo complectamur, ut Christi spiritū in nobis habitantem lætitia afficiamus, cui honor, & gloria, & adoratio in sæcula seculorū. Amen.

Beatitudines.

I BEATVS, qui a terrenis omnibus vanè istius

BEATITVDINES

vitzæ occupationibus liber, solum Deum bonum clementemq; diligit in toto corde suo.

2. Beatus, qui virtutes colit, & tanq̄ ager fertilis vberes vitzæ fructus fert in Domino.

3. Beatus, qui bonus est virtutum agricola, & spiritalem vineam ferit, & vindemians replet torcular fructibus vitzæ suæ in Domino.

4. Beatus, qui spiritali lætitia perfundit conseruos suos ex fructibus virtutum, quas coluit, vt vitzæ fructū in Domino perciperet.

5. Beatus, qui sanctæ communioni atque orationi tanq̄ cœlestis Angelus incumbit, & mundis quotidie cogitationibus vacat, neque aditum præberit improbo Dæmoni, vt animam suam expugnet, & abducatur a Deo Seruatore.

6. Beatus, qui studiosè & consideratè luctum querit, & lacrymas in hac vita tanq̄ preciosas margaritas fundit in conspectu Dei.

7. Beatus, qui sanctitatem vt lucem diligit, & tenebrosus Diaboli operibus non inquinat corpus suum in conspectu sanctissimi Dei nostri.

8. Beatus, qui corpus suum Seruatori custodit in sanctitate, & malis operibus non contaminat animam suam, sed gratus manet in Domino Deo suo.

9. Beatus, qui ab omni abhorret turpitudine peccatorū, seq; hostiam viuente & Domino acceptā offert.

10. Beatus, qui semper in seipso Dei memoriā colit, erit enim totus velut Angelus cœlestis in terra cum reuerentia & amore sacrificans Domino.

11. Beatus, qui penitentiā diligit, quæ mater & perfugium est peccatorū, nec rursus vt ingratus animū ad peccandum appellit in conspectu Seruatoris Dei.

12. Beatus, qui tanq̄ strenuus miles regni thesaurū, id est, corpus atque animam suam sine reprehensione conseruat in Domino.

13. Beatus, qui in cella sua, vt Angelus in cœlo, pu-

BEATITVDINES

64

ras & castas colit cogitationes. Et ore suo collaudat eum, qui spirituum & rerum omnium habet potestatem.

14. Beatus, qui factus est vt Seraphim & Cherubim, & in diuino sacrificio nunq̄ est piger, sed Dominum laudat sine intermissione.

15. Beatus, qui gratia spiritali semper est plenus, & suaue Dñi iugū libenter sumit. Gloria. n. coronabit.

16. Beatus, qui se ab omni peccatorum macula purum atque integrum seruat, vt cum fiducia in domū suam recipiat Regem gloriæ Dominum nostrum Iesum Christum.

17. Beatus, qui cum reuerentia, & timore, ac tremore ad sacrosancta mysteria Seruatoris accedit, seq; vitā æternam suscipere non ignorat.

17. Beatus, qui mortem quotidie meditatur, & turpes destruit cupiditates, quæ in negligentium cordibus nidulantur, in hora enim discessus ex hac vita consolationem accipiet.

19. Beatus, cui gehennæ timor assiduè ante oculos obuerfatur, & qui lacrymis ac gemitibus studet per veram penitentiam Deum sibi propitiū reddere, ex magna enim ac formidanda afflictione liberabitur.

20. Beatus, qui sponte se semper humiliat, quia coronabitur ab eo, qui vltro se pro nobis humiliavit.

21. Beatus, qui omni cum reuerentia sedet in cellula sua, sicut Maria, secus pedes Domini: Et in suscipiendo Domino nostro Iesu Christo, sicut Martha, sollicitus est.

22. Beatus, qui Dei timore munitus semper in se Spiritus sancti flammam conseruat, qua spinas & tribulos malarum cogitationum exurit.

23. Beatus, qui malis operibus manum suam non inquinavit, vt homines profani solent & impuri, qui coram Domino in die illa tremenda iudicii condemnabuntur.

BEATITVDINES

- 24 Beatus, qui honestas ac probas cogitationes assidue colit, & spe desideria vincit, quo quidem improbo vitio sæpe oppugnantur, qui sese in studio pietatis exercent.
- 25 Beatus qui in Dei opere tanq̄ generosus miles se strenue gerit, ignaues excitando, & timidus cohortando in via Domini.
- 26 Beatus, qui in agro Domini bonis fructibus abundat, vt sanctos habeat Angelos custodes, quemadmodū arbor fructifera a proprio agricola custoditur.
- 27 Beatus, qui cum prudentia spiritus amplectitur mansuetudinem, nec ab improbo serpente sinit se supplantari, cum omnem suam spem in Domini clementis misericordisq̄e præsidio sitam habeat.
- 28 Beatus qui Sanctos colit, & proximum diligit, & procul ab animo suo pellit inuidiam, qua Cain incitatus fratrem interfecit.
- 29 Beatus, qui re ipsa tyrannum redarguit, & volupratum flammis non adurit, nam eius anima rore Spiritus sancti recreabitur.
- 30 Beatus, qui menti suæ diabolicas tenebras offundi non est passus, nec dulci luce atque iustorum letitia priuatus est.
- 31 Beatus, qui puris cordis oculis semper Dominū intuetur. Is enim a perturbationibus & prauis cogitationibus liberabitur.
- 32 Beatus, qui bonis & honestis colloquiis delectatur, & a prauis & turpibus, quæ bonos mores corrumpunt, abhorret, quoniam minime fiet Diaboli mancipiū.
- 33 Beatus, qui cum Dei timore proximum corrigit, nec decipit animam ipsius, semperque ferreā magni pastoris virgam reformidat.
- 34 Beatus, qui ex Dei præscripto parat & obsequitur proximo suo, quiq̄ue res aduersas fert æquo animo, tanq̄ confessor enim in Domino coronabitur.
- 35 Beatus, qui se a desidię vitio tanq̄ ignauius vincit minime

BEATITVDINES 65

- minimè patitur, sed patientiam constanter amplectitur, ex qua Sancti omnes coronam acceperunt.
- 36 Beatus, qui temperantiam diligit, nec ventris delictis ac sordibus indulget, in Domino enim, qui talis est, magnus efficietur.
- 37 Beatus, qui ab ebrietate & vino, quo gaudent in temperates, minime capitur, sed assidue oblectat sese in Domini recordatione, qua temper homines sancti delectantur.
- 38 Beatus, qui ex Dei voluntate facultates suas admistrat, quiq̄ a Deo Seruatore nostro tanq̄ auarus & crudelis in proximum non repudiatur.
- 39 Beatus, qui precationi, & lectioni, & bonis operibus incumbit assidue. Illuminabitur enim oculus anime ipsius, ne in morte dormiat.
- 40 Beatus, qui factus est bona sagena spiritalis, multosq̄ pisces capit Domino suo, ab eo enim valde commendabitur.
- 41 Beatus, qui proximi sui conscientiam nō pungit, faciens, quæ sunt iniusta, sed ei potius se virtutis exemplum præbet, a Domino enim accipiet benedictionem.
- 42 Beatus, qui patiens & misericors est, quiq̄ barbaris tyrannis iræ atque odio non seruit, in Domino enim, qui talis est, exaltabitur.
- 43 Beatus, qui charitate sublimis est, tanq̄ ciuitas super montem posita, quam hostis intuens discedit, abiecta illius capiendæ spe, sic enim & ipse tutus est in Domino Seruatore.
- 44 Beatus, qui Domini fide clarus est, veluti lucerna super excelsum candelabrum ardens, quiq̄ animas tenebris circumfusas, & quæ infidelium atque impiorū partes sequuntur, illustrat.
- 45 Beatus cuius anima floret veluti palma fidei rectitudine, nec prauis infidelium & impiorum hæreticorum opinionibus quasi sentibus ac spinis horret.

46. Beatus, qui semper diligit veritatem, nec linguā suam mendacio tanq̄ impium accommodat instrumētum, assidueq; sermonem Domini de verbo otioso meditat̄ur.

47. Beatus, qui non, vt insipiens, iudicat proximum suum, sed potius, vt prudens, studet eicere trabem ex oculo suo.

48. Beatus, qui cohibet oculos suos, quiq; nec cogitatione, nec sensu seipsum decipit, aut cuti curandæ nimium indulget, ex qua mox defluet sanies & putredo.

49. Beatus, cui dies migrationis ex hac vita ante oculos versatur, & qui superbiam deprimit, anteq̄ naturæ nostræ imbecillitas in sepulchro corrupta ac dissoluta redarguatur.

50. Beatus, qui mortuos acernatim in tumulis dormientes meditat̄ur, quiq; turpes a se repellit cogitationes, excitabitur enim in gloria, cum cœlestis illa tuba cunctos mortales è somno in vitam reuocans personabit.

51. Beatus, qui spiritali prudentia stellarum choros & cœli pulchritudinem suscipiens, desiderio contempnandi rerum omnium procreatoris incitatur.

52. Beatus, cuius in animo ignis ille versatur, qui descendit super montem Sina, & sonitus buccinarum, & Moses cum timore & tremore in medio cōsistens: quique salutem suam minimè negligit.

53. Beatus, qui spem suam non in homine sitam habet, sed in Domino, qui rursus venit ad iudicandos omnes in iustitia. erit enim tanquā arbor fertilis propter aquas posita, quæ fructum facere non intermitter.

54. Beatus, cuius mens tanq̄ nubes aqua diuinæ gratiæ plena mortalium animas irrigat, vt vitæ fructus ferant. Erit enim decus illius in gloria sempiterna.

§§ Beati, qui Domino vigilant cum sobrietate & castitate. Protegentur enim ab eo in iudicii die, & vt sponsi comites atque amici cum gaudio & lætitia eū sequentur & aspicient.

Ego autem, meique similes ignaui homines, ac voluptatibus dediti, in luctu squaloreque versabimur, videntes fratres nostros in maxima gloria cōstitutos, nos autem supplicii acerbissimis excruciandos. Statum meum considerans, fratres charissimi, magnam effundo copiā lacrymarum qui cū currere cœperim, defessus sim, & in medio stadio cursum remisserim, ac miserandum intuentibus spectaculū præbeam. Quomodo possum inertiam ac negligentiam meam magnam non deplorare? Quidam in sacco & ferro seipos humiliarunt. Alii in claustris ieiunio vacantes Domino seruiuerunt. Nonnulli calumniis inclusi vitam sine reprehensione transegerunt. Multi in solitudine virtutes excoluerunt. Ex obedientia plerique coronas adepti sunt. Ego autem infœlix, & mei similes otio ambitionique dediti, pietatis quidem ac religionis habitum induimus, sed re ipsa pietatem abiecimus & religionem. Quis labores & cruciatus sanctorum Martyrum vtriusque sexus queat enumerare? Illi Dominum suum imitantes humilitatem complexi sunt. Nos honores & salutationes in foro concupiscimus. Illi in custodiis conclusi famem, & sitim, & cruciatus, & vincula pertulerunt. Nos ne tantillum quidem afflictionis æquo animo ferre possumus, sed voluptates & delicias totis viribus confectamur. Iniurias illi & contumelias vsque ad mortem æquo animo passi sunt: Nos consilia etiam & cohortationes negligimus. Illi nec incendiū timuerunt. Nos vel sermone paulo duriore commouemur. Illi ad cruciatus & tormenta publicè gaudentes accedebant: Nos eorum quidem certamina audientes admiramur, sed ea nolumus

imitari. Quamobrem multis gemitibus & lacrimis indigemus, ne è regno cœlorum eiciamur, cum ingēs propofita fit certantibus gloria. Abiecta igitur ignauia ac negligentia precibus ac supplicationibus diligenter incubamus. Neque enim iniustus est Deus, vt opera seruorum fuorum obliuiscatur, qui seipfos voluntati eius omnino subiecerūt, qui propter nomē ipsius seculo renuntiauerunt, qui parentes proprios reliquerunt, vt ad eius fores hora tertia, sexta, nona, vespere, mane, immo vero tota die, ac nocte pulsantes vigilarent. Absit, vt talein Deus humilitatem aspernerur. Certis in locis cœclum degūt, manibus suis opus faciunt, ieiunatis, atque vigilis vacant, improborum spirituum impetus sustinent, gentia precationibus inclinant, oculos huani detixos assidue retinēt, & benignitatē ipsius supplices orant atque obtestantur. Horū preces ipse despiciet? absit. Homines acerbi atque crudeles precibus placant, iracundiāq; deponūt. Et Deus, qui bonus, ac benignus est, & diues in misericordia, afflictionem, religionem, humilitatem, sanctitatē, temperantiam, & circūspicitatem, patientiā, summissiōnem eius si no. li contēnet? Minime vero. Ne igitur animos despōdeamus, fratres charissimi, ne ue precationibus & sacrificiis negligēt in cūbamus. Oſtū diuinæ misericordie cōinenter pulsēmus. Quāto. n. pulsādo constantior fueris, tanto maior merces erit. Assidue vigila. Quia n. hora minus speras, mittet Dñs, qui reponant te in horreo vitæ, & in cœtu iustorum, vt ab omni sollicitudine vacuus perpetua quiete pfruaris. Vbi non est bellum, neque aduersarius. Nullus enim illic est hostis, qui nos oppugnet, nullæ pugnandi occasiones. Belli occasio est cupiditas pulchritudinis persēuendæ. At in cœlo cōnubia non celebrantur, sed homines sunt sicut Angeli. Belli causa sunt diuitiæ, & gloria, quæ quidem omnia caduca & fugacia sunt.

2. Io 1. Quare nos monet Ioannes Apostolus, Nolite, in-

quiens, diligere mundum, neque ea, quæ in mundo sunt. Siquis diligit mundum, non est charitas patris in eo. Nam concupiscentia carnis, & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ non est. ex patre, sed ex mundo. Et mundus trahit & concupiscentia eius, qui autem facit voluntatem Dei, manet in æternum. Quemadmodum enim qui incidit in sentietum, a sentibus & spinis affligitur, donec purum in locum egrediatur. Sed cum inde sese extricarit, non timet amplius. Sic & homines sancti, si per loca spinosa sit incedendum, studio ac diligentia pro calcis vtuntur, atque ita per spinas iter facientes, ab illis detrimenti nihil accipiunt. Negligentes vero & qui labores fugiunt, in interitum præcipites ruunt. Quod Luc. 15. quidem significans Dominus, filio, qui redierat, iussit calceamenta dari, & stolam & annulum, vt audacter & sine timore serpentis caput contereret. Porrò vita ipsa similis est loco spinis referto, peccata enim in ea pullulant veluti spinæ. Locus autem purus ac mundus est cœlestis Hierusalem, ciuitas Regis magni, ad quam vtinam perueniamus per gratiam & benignitatem Domini nostri Iesu Christi, cui gloria in secula seculorum. Amen.

Beatitudines alie

Beatus, qui mundi vanitates odit ac deserit, & in solo Deo vitæ suæ spes omnes atque cogitationes fitas habet.

Beatus, qui peccatum odit ac detestatur, & Deum solum, qui bonus ac benignus est, diligit.

Beatus, qui factus est tanq̄ Angelus in terra, & Seraphim imitator castas assidue colit cogitationes.

Beatus, qui castus est coram Deo, & sanctus, &

purus, atque integer ab omnibus fœdis cogitationibus, & actionibus improbis.

Beatus, qui ab omnibus huius vanæ vitæ negotiis prorsus est liber.

Beatus, cui formidabilis illa iudicii venturi dies in mente versatur, quiq̃ue cum lacrymis animæ suæ vulneribus mederi studet.

Beatus, qui assidua lacrymarum copia improbarum cupiditatum flammam extinguit.

Beatus, qui ambulat in via mandatorum Domini, mansionesque facit quotidie per fidem sinceram & charitatem.

Beatus, qui studiose dat operam, vt in bonis moribus proficiat, speratq̃ue a Deo, se perpetuum ac celeste regnum accepturum.

Beatus, qui memor verborum Domini, quibus monet, de omni verbo otioso reddendam esse rationem, ori suo custodiam ponit, ne ab eius mandato recedat.

Beatus, cuius anima, veluti arbor nuper fata, crebris gemitibus ac lacrymis tanq̃ opportunis auris & aquis fouetur & irrigatur.

Beatus, qui ex Sanctorum vitis in animam suam tanq̃ egregios surculos transfert exempla bona atque virtutes.

Beatus, qui bonas cogitationum plantas precationibus & lacrymis fouet, ac rigat, vt fructus Domino gratos ferant.

Beatus, qui flamma diuinæ charitatis incensus, fordidas omnes cogitationes, & animæ suæ inquinamenta comburit.

Beatus, qui voluntate factus est velut terra bona, centesimum, & sexagesimum, & trigesimum fructum ferens.

Beatus, qui proposito inuentus est semen bonum, quod in agro suo Dominus seuit.

Beatus, qui præclaram illam celestem margaritam

inuenit, & venditis terrenis omnibus bonis suis eam solam emit.

Beatus, qui in agro thesaurum inuenit absconditum, gaudensque vendidit omnia, quæ habuit, & emit agrum illum.

Beatus, qui migrationis ex hac vita semper est memor, studioseque curat, vt in illa hora paratus & intrepidus inueniatur.

Beatus, qui in illa discessus hora fiduciam inuenit, quando anima cum timore & dolore a corpore se parabitur. Venient enim Angeli, vt animam a corpore seiunctam accipiant, statuantque ad tribunal immortalis ac terribilis iudicis. Magnus, o fratres, in illa mortis hora nos timor inuadet. E corpore enim cum timore ac gemitu recedenti præsto erunt opera, quæ gesserit, tum bona, tum etiam mala, vt eam ad immortale iudicium comitentur. Vrgentibus autem illis, vt migret e corpore, respiciens opera sua, concedite, inquiet mihi adhuc paululum spatium. At vniuersa ipsius opera vna voce respondebunt, Tu nos fecisti, tecum ad iudicem Deum proficissemur. Inanem hanc vitam, fratres charissimi, despicientes, Christum vnicum animarum nostrarum redemptorem diligamus. Nemo diem & horam mortis habet exploratam. Dum erimus in deliciis & mundi negotiis occupati, repente formidandum illud edictum afferetur, vt anima a corpore discedat. Itaque peccatis nullam reperiet excusationem. Quæ cum ita sint, operam demus, fratres charissimi, vt liberi simus, neque nos vanæ, & fugacis huius vitæ seruituti subiiciamus. Offendiculis & mortis laqueis hæc vita referta est. Ab his animas nostras liberemus. Retia nobis tendit aduersarius, vt aîas nostras capiat, & ad interitum abstrahat sempiternum. Inter insidias & plagas iter facimus, fratres charissimi, nobis igit attendamus, ne precipites ruamus ad

perniciem & mortem. Dulcedinem rebus suis, præ-
tendit inimicus. Caveat anima nostra, ne mundi ne-
gotiorum, aut pecuniarum, aut cogitationum, actio-
numve improbarum dulcedine capiatur. Si cogita-
tio praua aditum sibi in anima patefecerit, illecebris
insidias illi mortemque molietur. Improbata enim co-
gitatione nisi oratione, & lacrymis, & abtinentia, & vi-
giliis expellatur, fit in anima veluti laqueus quidam
perniciosus. In eam curam incumbere, vt a terrenis om-
nibus occupationibus vacuus, cogitationum, actio-
numque fugias laqueos improbarum. Caue, ne latū
quidem vnguē incales ad malas cogitationes. Nullo
temporis momento eas in anima tua morari per-
mittas. Assiduis precibus, & ieiuniis, & lacrymis sup-
plex ad Deum confugito, vt ab omnibus insidiis, &
offēdiculis, & cupiditatibus libereris. Caue, frater,
ne dum te diu in terra victurum speras, cogitationi-
bus & operibus malis aditum patefacias, nūctius autē
a Dño repente veniens, te peccantē ostendat, & nullū
penitentiae spatium concedat. Quibus verbis, o fra-
ter, in illo migrationis articulo mortē alloqueris? Fit
enim plerūque, vt ne punctū quidem tēporis cōcedat.
Mors ex improviso multos oppressit, qui cū se diu vi-
cturus crederent, negotiis, & peccatis impliciti pecu-
niā manibus contrēctabant, longique tēporis sortem
numerabāt & stenus. Eadē mors cū ad virum iustū
accedit, eum precatione & ieiunio cōlestes diuitias
parantem, & nulla mortis formidine trepidantem in-
uenit. Semper igitur, vt prudens, & spiritui deditus,
mortem, & migrationem, & Dei tribunal medita: e.
Quotidie, vt sapiens para lampadem tuam, eamque
singulis horis cum lacrymis precibusque considera,
vt semper instructa sit. Ea te cura, frater charissime,
nunq̄ deserat, ne tempus ingruat plenum incredulita-
tis, ignaviae, crudelitatis, quod te præ consilio-
ne, quid præster, considerare non sinat. Considerate,

fratres charissimi, quomodo vigeant omnia male,
quomodo quæ pessima sunt, quotidie progredian-
tur, quomodo vitia propagentur, & magnas in vniuer-
so orbe calamitates futuras portendant. Propter pec-
cata nostra res aduersæ contingunt. Vigilemus igitur,
Deum ac proximum diligamus. Quotidie nos
aduersus improbum hostem armemus. Artes ac do-
los ipsius agnoscamus. Inuisibilis est noster aduersa-
rius, quem si vincere cupimus, opus est, vt nos a terre
nis omnibus rebus liberemus. Si mortem assidue me-
ditaberis, non peccabis. Si ab omnibus terrenis nego-
tiis liber ac nudus fueris, latronis impetum non time-
bis. Si hæc caduca & fugacitā despexeris, victoriæ pal-
mam obtinebis. Res enim terrenæ deorsum trahunt,
& cupiditates in bello cordis oculis tenebras offundunt.
Iccirco nos vincit improbus inimicus, quia ter-
renis sumus negotiis occupati, & cupiditatibus in ser-
uimus. Terrena diligimus, fratres charissimi, & mens
nostra in terra delixta est. Ad vesperam inclināt dies.
Hora mortis appropinquat, & nos increduli deside-
mus. Ecce regnum cœlorum in foribus est. Nos autē
aures auertimus, & nolimus audire. Signa & porten-
ta, quæ prædixit Dominus, omnia contigerunt. Fames,
pestilentia, terremotus, terrores, bellā, tumultus,
& alia eiusmodi nobis videntur esse somnia. Nil
nos mouent, cū ea vel audimus, vel etiam spectamus.
Electi ante afflictionem colliguntur, ne videant
magnam illam confusionem, quæ iniquum orbem est
inuasura. Matura iam seges est, & messis iactat. Finē
hoc habet seculum. Angeli arreptis falcibus Domini
iubentis nutum expectant. Timeamur, charissimi.
hora diei est vndecima, & longa nobis restat via. Ope-
ram demus, vt Dominus nos progredientes inueniat.
Vigilemus, & sobrii simus. Qua hora venturus sit
Dominus, ignoramus. Terrenarum sollicitudinum
onera deponamus, vt leues expeditiq̄ simus. Prohi-

bet Dominus vlla de re nos esse sollicitos . præcipit, vt nos mutuo diligamus. Nos autem charitatem abicimus. Charitas exulat, dominantur peccata, iniquitas occupat omnia. Cuncti terrena concupiscunt, cœlestia cōtemnunt, caduca diligunt, æterna despiciunt, præsentia complectantur, aspernantur futura. Vis fieri cœlestis? Quæ super terram sunt, respue, ad perfectionem contende, ad regnum cœlorum aspira. Ne dixeris. Magnus excolendæ virtutis est labor. Ego autem pusillus sum, & imbecillus. Exercitationis molestiam ferre non possum. Optimum atque pulcherrimum consilium auribus percipe. Audi, frater charissime, & Christi amatissime, quæ dico. Si tibi in regionem, & patriam aliquam longinquam sit proficiscendum, non potes totum itineris spatium vnico passu conficere. Itaque paulatim, & per multa loca, ac multos dies incedens, post magnos tãdem labores eo peruenis, quo cupiebas. Eodem modo se habet cœlestis regnum & paradïsus deliciarum. Illuc enim per ieiunia per continentiam, per vigilias tenditur. Temperantia, lacrimæ, vigiliæ, precationes sunt viæ, quæ ducunt ad paradïsum. Ne verearis pulchram hanc viam ingredi, quæ ducit ad vitam æternam. Velis tantummodo per illam iter facere. Stratim enim ante pedes tuos, si promptum animum attuleris, dirigetur. Cum gaudio & lætitia in ipso itinere mansiones facies. Animæ tuæ gressus singulis mansionibus firmabuntur. Nullam in hac viâ, quæ ducit in cœlum, reperies difficultatem. Dominus ipse factus est via vitæ volentibus ad patrem luminum proficisci. Factus es mihi, Christe Saluator, via vitæ me ad patrem ducens. Hęc sola verum continet gaudium. Huius finis est regnum cœlorum. Factus es mihi, Domine Iesu Deus, via vitæ, atque lux. Et hausi per me ex fonte munera desiderio plenus. Euasit in corde serui tui gratia tua lux, & lætitia, dulcior in ore meo super mel & fauam.

Extitit gratia tua in anima serui tui tanquam thesaurus. Ditauit paupertatem meam : famem & sordes depulit. Gratia tua, Domine, facta est refugium, & virtus, protectio, & exaltatio, & cibus in tota vita seruo tuo. Quomodo filere poterit seruis tuus, Domine, magnam dulcedinem charitatis & gratiæ tuæ? os meum indignum aperuit. Sed lingua mea bonorum largitorem pro dignitate laudare & celebrare non valet. Ego tamen peccator, gratiæ tuæ fluctus, suauitate plenos, & in corde meo estuantes excludere nequeo. Cantabo igitur gloriam Domino cœlorum, qui seruo suo dona cœlestia per multiplicem gratiam suam largitus est. Laudabo benignitatem tuam, Christe Saluator. in hac enim laudanda laudem ipse magnam inuenio. Gratiam tuam, Domine, lingua mea celebrare non desinet. Cithara mea nullum spiritalia cantica modulandi finem faciet. Ad se me trahit desiderium tui, o Saluator, & gloria vitæ meæ. Gratia tua mihi quadam suauitate mentem meam impellit, vt post te sequar. Fiat cor meum terra bona, quæ semen tuum bonum suscipiat. Gratia tua illam perfundat forè vitæ eterne. Percipiat gratia tua è terra cordis mei fructum bonum, qui tibi semper est gratus, lacrimas, adorationem, & laudes. Conuerte animam meam ad ouile paradïsi deliciarum cum oue illa, quæ perierat, & inuenta est. Inueniatur anima mea in lumine tuo. Vt ouem illam inuentam in humeros tuos sustulisti, sic indignam hanc animam meam manu tua trahito, vt vtraquæ offeras sanctissimo patri tuo, & ego cum omnibus sanctis, & piis, & iustis dicam in deliciis illis paradïsi. Gloria patri immortalis, & filio immortalis, & spiritui sancto immortalis. Adoratio, honor, & imperium tibi, Domine, qui cœlestia munera largitus es mihi indigno atque inutilli seruo tuo, vt gloriæ drachmam offeram

DE RECTA VITAE RATIO.

Regi vniuersorum. Laus Deo nostro in secula seculorum. Amen.

De recta vite ratione.

- 1 SI rectam viuendi rationem diligis, humilitatem amplectere, sine hac enim recta vitæ ratio nequit consistere.
- 2 Peregrinus a recta semita aberrans in aliena regione vagatur: Et qui ab humilium descehit itinere, non figet tabernaculum suum inter tabernacula iustorum.
- 3 Quicquid agis, id agito cum humilitate in nomine Seruatoris nostri Christi, sic enim fructus tuus tolletur in cœlum. Superbia namque similis est arbori putridæ, cuius rami vndique facile confringuntur. Quod si quis in eam ascenderit, celeriter decedet.
- 4 Qui ab humilitate recedit, a Deo incipit derelinqui. Quem autem derelinquit Deus, is, quemadmodum Saul, a malo spiritu vexatur.
- 5 Is grauitè vexatur, qui peccatorum premitur cõsuetudine, neque ab eiusmodi tempestate vsque ad mortis horam emergit.
- 6 Si diligenter attenderis, vbique laqueos inimici deprehendes voluptatis illecebris tanquam mellis dulcedine circumlitos, vt si quis voluptati suauitatem gustare velit laqueo capiatur.
- 7 Noli mel huiusmodi concupiscere, ne decipiaris, dulcedinis enim illius extremum felle & amaritudi ne replet amatores suos.
- 8 Humilitatem amplectere, & Diaboli retibus nunquam capiëris. Leuissimis enim humilitatis alis sublatus velocior ac sublimior exites, quam vt ab eo capi possis.
- 9 Si quem videris superbia tumidum, aspectu terribilem, habitu splendidum, & comitantium caterua

DE RECTA VITAE RATIO. 71

reliquos prementem, illi ne inuideas, neque perturbaris, sed fortis ac temperans esto, & eum paulo post extinctum aspicies. Soli enim illi perpetuo florent, qui Dei obtemperant voluntati.

- 10 Qui pietatis ac virtutis studio sunt Domino grati, minime admirantur eos, qui huius vitæ delicias & commodis excellunt. Sciunt enim illos nõ aliter quã agri flores celeriter exarescere. Nos autem ignaui ac negligentes si quem corporis valetudine, & pulchritudine, atque diuitiis præstantem conspiciamus, licet improbis atque impiis sit, eum planè beatum existimamus. Ex quo fit, vt ignorantes, quanta sit virtutem ac pietatem colentium dignitas, honestos labores ac studia negligamus, temperantiamq; & sanctitatem aspernemur.
- 11 Ludis puerilibus, fratres, ne incumbamus, sed vitam amplectamur perfectam, ne virtutem colentium gaudio spoliati sempiternis supplicii torqueamur.
- 12 Beatus, qui bonas spes fouet in corde suo, & bonis cogitationibus delectatur, eius enim gloria ingès atque immortalis.
- 13 Silentium & quietem diligamus, vt peccata nostra considerantes modeste submissèq; nos geramus, neque arrogantia & malitia cogitationes tanquam pestiferas belluas nutriamus.
- 14 Silentium & quietem amplectamur, vt cor mundum seruemus, & templum, quod nobis commissum est, a peccatorum corruptione integrũ custodiamus.
- 15 Præclara res est oratio cum gemitu & lacrimis, si tacite peragatur. Nam quæ cum clamore fit, vt audiat, humanæ laudis studium indicat. Qui autem cum iudicio & fide Dominum precatur, in conspectu eius, cogitat, quemadmodum in ipso viuimus, mouemur, & sumus.
- 16 Si obcæcatum est cor tuum, luge coram Deo, vt tibi cognitionis lumen infundat, & illos ne contem-

DE RECTA VITAE RATIO.

17. *peris, qui animo ardenti clamores emittunt in coelū.*
 17. Qui bonis operibus incumbentes irridet, se Diaboli ministrum præbet, atque illius subsequitur voluntati, nec gaudium illud inueniet, quod seruis Dei paratum est.

18. Tu verò, qui te in studio pietatis exerces, opera tua prudenter exequere, ne occasionem præbeas quæ tentibus occasionem.

19. Væ hominibus inhumanis, væ dolosis, & deliciis consecrantibus, acerba enim illos manent supplicia. Quippe qui serui ventris effecti Deum aspernâtur, vt in hac vita vanitatis plena principatus & dignitates obtineant. Sed repente mors superueniens eorum fauces exsiccat, in quas assidue suaues epulas ingerebant, imperia, atque honores auferit, quibus creatorē suum contempserant. Tunc infelicitium çadavera tanquam stercora proiciuntur in terram, animæ vei ò ad loca propria & conuenientia pertrahuntur.

20. Cum ea, quæ sensui iucunda sunt, in vita perspexeris, ne capiaris, caue. Illic enim latitat esca mortis, Neque enim hamum nudum in aquam dimittit piscator.

21. Cupiditatum retia tendit aduersarius, vt animas omnes improbus sibi reddat obnoxias.

22. Anima, quæ capta est, fit veluti laqueus ad alias decipiendas, vt inimici pareât voluntati. Allicit enim illas, quæ nondum expertæ sunt Draconis acerbitatem. Nam, quemadmodum perdix comprehensâ tanquam esca proponitur illis, quæ nondum captæ sunt. Circa illam enim auceps laqueos collocat, vt voce sua reliquas circumuoluitantes ad eos alliciat.

23. Ab excolenda virtute labori te ne deterreat. virtus enim sine labore comparari non potest.

24. Inter labores animi oculos in cælum tolle, consyderanti enim cœlitum gaudia nullus videbitur labor reculandus.

DE RECTA VITAE RATIO. 72

25. Studiose labores honestos amplectere, vt inaniū laborum effugias difficultatem. Iustorum enim labores vitæ fructum afferunt. Peccatorum autem labores sunt miseria pleni.

26. Forti ac patienti animo, vt Deus iubet, vitæ præsentis ærumnas sustine, & Sanctorum spes te minime frustrabitur. Nam inimici iugum mortiferam in se triftitiam habet.

27. Qui addicti sunt mundi vanitati viros bonos student è medio tollere, ne præsentia ipsorum coarguantur. Sed eorum ruina pietatis studiosos illustrat.

28. Ne laborum tuorum fructum amittas, humilitatem cole. Hanc enim si reieceris, inter eos, qui frustra laborant, ipse quoque numeraberis.

29. Vis in officio animam continere? Te ipsum vndique prudenter muni aduersus voluptatum cogitationes, ne in portu naufragium facias.

30. Si te vti portum tutissimum vis constituere, fortitudinis & constantiæ moles circunda tibi, ne libidinis procella ac fluctibus obruare, & pro portu scopulus efficiaris.

31. Anchoram cū anchora noli implicare, ne, siquid in te leue reliquum est, a cupiditatibus detraharis.

Qui enim extrahere cupit eum, qui decidit in profundum, prudenter id agere debet, ne ab illius anchora eodem in gurgite demergatur. Malcrum enim sermo & consuetudo, facile si detur occasio, aculeo & vnco suo animam figit ac detrahit.

32. Improborum colloquia & consuetudinem fuge, & magna in tranquillitate versabitur animus tuus.

33. In dedecus ac ludibrium incidit, qui non omnia opera sua prudenter agit. Perfectos enim ac sapientes Deus esse nos omnes iubet.

34. Nisi Sancti Spiritus igne vehementer inflammatum te sentias, noli cogitationes aliorum audire. Duplici enim bello oppugnaberis. Nam cum eorū, quæ

audiuimus, recordatione animæ nerui franguntur: Tum is, qui se se nobis subiecit, nisi vitia virtute superauerit, inimicus efficitur. Cum enim propter negligentiam in eadem peccata reciderit, eum, quem sibi magistram & correctorem elegerat, ut aduersarium intueretur. At ille si prudens est, cuncta tradit obliuioni. Potest enim Deus illum rursus conuertere.

35 Quemadmodum, si quis domi columbam nutriet ea vero fenestram apertam inueniat, atque auolet, nõ statim ligno aut lapide obiecto fenestram occludit, sed milium, aut leguminum granula prudenter spargit, ut eam ad reuertendum alliciat. Sic multa indiget prudentia & experientia, qui cogitationum maculas studeat abstergere.

36 Ita lege, ut ex lectione tua non ea solum, quæ ad dicendi facultatem & elegantiam pertinent, persequare, ne cor tuum feriat arrogantia spiritus: Sed instar sapientis apiculae, quæ mel ex floribus colligit, ex iis, quæ legis, animi medicamenta conquire.

37 Quemadmodum si pauper gloriæ cupidus sibi Regis nomen imponit, non propterea tamens est Rex. Sic & monachus, qui cum occulte comedat, ad fratrum mensam in eadem ac temperantiam simulat, non est virtutis studiosus, sed texit araneæ telam. Neque enim per viam Sanctorum incedit, sed per viam illorum, qui laudes hominum aucupantur, quos sic alloquitur Spiritus Sanctus: Dominus dissipabit ossa eorum, qui hominibus placent.

Psal. 52

38 Si mundo renuntiasti, quæ tua sunt, cura, ut optatam margaritam inuenias. Sunt enim qui vel militia relicta, vel diuitiis distributis mundo renuntiantes è seculi vita recesserunt, sed dum propriæ inhererent voluntati, ceciderunt. Nihil enim grauius, quam a propria voluntate superari, & non ex diuinæ voluntatis prescripto vitam instituire. Hi cum se a vitæ negotiis quam longissime putent discessisse, adhuc

tamen

tamen in ipso vestibulo detinentur.

39 Filii Israel cum è ferrea seruitute liberati mare rubrum incolumes traiecissent, & eiusmodi muneribus & commodis fruerentur, in continenti naufragium fecerunt, quia propriæ voluntati voluerunt indulgere, & ex tanta multitudine duo tantum seruari sunt, qui diuina oracula non contempserunt, sed Dei altissimi consilium & voluntatem pie sancteq; obseruarunt.

40 Qui mundo nuntium remiserunt, commune cum mundo nihil habent. Hi siue primo locentur loco, tum principes non sint, siue postremum in locum detrahantur, nihil commouentur. Qui vero de rectæ pietatis sententia dimoueri se sinunt, ad mundi voluptates facile declinant, nec pro virtute deinceps certamen subeunt, sed iugum abiicientes diligenter adificiant, quæ recte quondam destruxerunt. Non aliter, quam si virgo grauisima, quæ sensus suos in thalamo studiose custodiebat, abiecto pudore corrumpatur; Impudenter enim flagitia committit, Neque Deum, neque homines verita. Attamen Dei manus non effugiet. Nam dies opera cuiusque declarabit, 1. cor. 3. Igne enim explorabuntur.

41 Beatus, qui virtutem operibus profitetur ac prædicat. Virtutem enim verbis profiteri, & re ac factis virtuti contraria sequi salutem afferre non potest. Nec qui de modestia ac temperantia disserit, & flagitiose viuunt, præmium assequetur.

42 Animo ne perturbaberis, o amice Dei, cum voluptatum studiosos, ea, quæ sensui iucunda sunt, uideris sine timore confectari. Flos enim istorum fætet. At eorum, qui virtutes colunt, studia in luce splendent, & mira fragrant suauitate. Constat igitur esto in virtutis pietatisq; studio, ut ab illis etiam, qui fluxas voluptates diligunt, collauderis. Virtutis enim studiosos tacite beatos existimant, licet id aperte fateri nolint.

K

43 Cum hominum corpora conspexeris artificio cōpta & ad fœdum amorem excitandum ornata, ea ne admireris, neque te cutis paulopost in cinerem dissoluenda nitor decipiat, sed tecum ipse cum gemitu psallem, Memento, inquit, Domine, nos esse puluerem. Homo sicut fœnum. Dies eius tanquā flos agri, sic efflorescit. Quoniam spiritus pertransibit in illo, & non subsistet, & non cognosceret amplius locum suum. misericordia autem Domini à seculo, & vsque in seculū super timeantes eum. Quod si feceris adiuuante gratia Dei, in hac pugna non capieris ab inimico.

44 Omni studio, Deum quaerens, ut tibi perfectus castitatis spiritus largiatur, quo Demonis insidias in nocturnis etiā illusionibus effugias. Ut si quis se à serpente iuradi & oppugnati percipiat, aut ab aliquo facem ardentem iniiciente, is de loco in locum aufugiat, ne à fera, aut igne comprehendatur.

45 Quemadmodum sine labore ac studio nemo scientiam aut artem ullam pecunia consequitur, ita sine diligentia & patientia non potest ad perfectionem Monachus peruenire.

46 Quemadmodum reliquis omnibus corporis membris caput antepone. Et si quis te vel lapide, vel fuste, vel gladio petat, cætera obiciis membra, ut ictum à capite repellas. Cum in eo potissimum vitam consistere non ignores: ita Sanctæ & eiusdem essentia Trinitatis fidem, sine qua vitam, quæ vere vita sit, viuere nemo potest, rebus omnibus antepone.

47 Ex toto corde tuo spes tuas omnes in Domino sitas & locatas habe. Neque enim Dominus seruos suos in se sperantes unquā despiciet aut derelinquet. Decipere gestiebat Aegyptia Dei amantissimum Ioseph, & magno impetu ad finem sibi propositum contendebat. At pudicus adolescens Dei omnipotentis recordatione veluti rore animum suum perfundebat, ne impii amoris igne torreretur. Custodiebas autem

senfus suos, ne peregrinis cogitationibus locū daret, & impudicæ foeminae captiuus fieret. Eam enim semper, ut mortis laqueum, aspiciebat. Quamobrè temptatione superata coronatus & Rex Aegypti factus est.

48 Decreuerunt homines impii Babylone aduersus animam piam insurgere, ut eam turpiter inguinarēt. Sed illa cum Deum altissimum adiutorem haberet, improbos magno cum ipsorum dedecore superauit. Cumq; se beatam illā in iudicio sententiis suis capite danaturos existimaret, ea ipsa re imprudens in mortis sententiā inciderunt. Neque enim oculos Dei, qui semper vigilat, & omnia lustrat, illudi aut decipi potest.

49 Per viam angustam, & non per viam latam, fratres charissimi, ut vera cum laude custodem habeamus ac defensorem Deum.

50 Margaritæ tutissimis atque intimis in locis conditæ conseruantur. Quisquilæ autem & vilissima quæque ut simus & lutum in plateas proiciuntur.

51 Siquis in te maledicta cõiciens exprobrat ea, quæ flagitiose cõmisti, te ipsum potius, quàm illū argue. Tu enim factis te dedecorasti ea patrans, quæ nūc audire non vis. Noli minis & iracundia illi silentiū imponere, sed te ipsum corrige, ne mala committas. Scelerū enim fœtor te animæ tuæ proditorem esse significat.

52 A flagitiis & malis operibus te per pœnitentiam ablue & absterge, & contumeliæ atque infamiæ dedecus te non commouebit.

53 O tu, qui ad vitam aspiras, peccato resiste, & tentationis impetum ne reformida. Tentatio enim militem strenuum minime lædet.

54 Quæ per ignem transeunt, ignem non metuunt. Lateres crudi sunt fragiles & inualidi. iidem igne concocti tam validi fiunt, ut igni simul & aquæ resistent. Ac quemadmodum in vase fictili aqua, sic in fornace flamma continetur. Fornax autem ex lateribus constat.

DE RECTA VITAE RATIO.

55 Tu quoque fortis ac strenuus esto in tentationibus & tribulationibus, & voluptatum ardoribus obfiste, ne crudi lateris instar, pluuiæ guttis, quam videris habere, soliditatem amittas.

56 Opera tua ne putes recta, nisi à piis hominibus comprobentur.

57 Audi vocem Domini, ut opituletur tibi, manusq; suas aduersus eos, qui te affligit, obiciat, & humiliet inimicos tuos. Ibunt enim, ut illis cōminatur, secundum desideria cordis, ipsorum in adinuenionibus suis.

Psal. 80.

58 Omni studio propriae resistite voluntati, & eorum monitis obtempera, qui Deū timent. & diuina adiuuantia in misericordia cōteres Draconis caput. Quando autem sequeris voluntatem tuam, à perfectione abesse te scito quam longissime. Quantum vero abes à perfectione, tantum doctrina indiges ac disciplina:

59 Sustine afflictionem in Domino, ut lætitiā percipias. Laborem subii, ut mercedis fructum feras.

60 Lapidida lapidibus cedendis, & faber tundēdo ferro mercedem accipiet.

61 Qui bellum fugit, spolia non referet, & qui abhorret à disciplina, inter prudentes non habebit locum.

62 In sublime conscende & terrena cuncta despicias humilia & abiecta. Quod si è sublimi descenderis, quæuis domuncula dealbata tibi erit admirationi.

63 Omnibus in rebus prudentiam adhibe, qui pietatem colis. Hæc enim te tanquam in vehiculo gestabit, & multis è periculis eripiet, neque enim studiosos amantesq; sui quicquam ad aliorum perniciem aut loqui aut facere patietur.

64 Proficientis est, seipsum semper accusare, seipsum autem accusantis, alterum eisdem in errores incidendam minime iudicare.

65 Ex duobus illis seruis decōctoribus, qui eandē ob causam in carcerē cōiecti sunt, ille rei ingratus damnatus est, qui in conseruum suū crudelitatem exercuit.

DE RECTA VITAE RATIO. 75

66 Eum, qui incidit in tentationem, irridendo non condemnare, sed assidue Deum ora, ne te in tētionem inducat. Cuius enim animus cogitationum turbine ac procella confusus perturbationibus cedit, is nec homines veretur, nec Deum timet. Quod si potens ac diues est, audacter mala committit. Sin imbecillus ac pauper contumacia & ipse sua impudenter in scelus & flagitium ruit.

67 Ne sis voluptatum studiosus, aut superbus. Audi sacrum prophetam clamantem: Exurgat Deus, & dissipentur inimici eius, & fugiant, qui oderunt eum à facie eius. Sicut deficit fumus, deficiant. Sicut fluit cera à facie ignis, sic pereant peccatores à facie Dei. Et iusti epulentur & exultent in conspectu Dei. Psal. 67.

68 In cellula tua te contine, ò monache, ibique prerationi cum animi summissione frequenter incumbe, quemadmodum tres illi pueri in camino ignis, & ne constituas te speluncam latronum faciens iniusta, ne in die iudicii cōfundaris, cū hominū arcana patefiet.

69 Qui messis tempore piger est, domum suam lætitiæ minime cumulabit. Et qui in hac pietatis studiū & labores negligit, in altera consolationis iustorum expers reperietur.

70 Tempus horrendum ac formidandum nobis adueniat, fratres, cum ea, quæ in occulto & in tenebris gestissimus, aperta ac manifesta omnibus proponentur. Væ animæ illi, quæ non habet adiutorem Deum.

71 Agite, fratres Christo charissimi, extremum vitæ diem nobis ante oculos proponamus Cogitemus, quomodo dies nostros transegerimus. Stultus, qui cum stultis versatur, & in rebus inanibus vitam consumit. Beati, qui præclaram virtutis ac pietatis mercuriam exercent.

72 Quemadmodum diues ventis secundis nauigās, in fragulis sedet, & oculos sublimes tollit ad quæstum, satagunt coqui, ut epulas illi iucundæ parent,

DE RECTA VITAE RATIO.

circūstat turba satellitū. Repente vero coorta tempore state, mare turbatur, nauis confringitur, & ipse solus a fluctibus in insulam desertā & feris crudelibus plenam impellitur, ubi lugeat, & cōqueratur, & nemine exaudiente capillum faciemq; cōuellat, toto corpore cruciatur infœlix, & singulis horis mortem expectat. Qui præ rerum copia pauloante cuncta despiciebat, sane, ac siti, timoreq; conficitur, & nullus adest consolator. Idem nobis negligentibus contingit. Dum enim deliciis ac voluptatibus incumbimus, mors repente nos opprimit, & in loca horrenda detrudit, ubi peccatores omnes, qui Dominum suum nunquā non offenderunt, æternis cruciatibus torquebuntur.

73 Quo in metu versetur is, quem desertos in scopulos procella coniecit, ubi nullus est adiutor aut consolator, cuius facile est intelligere. Nos igitur, dum in tuto sumus, quanto terrore peccator afficiendus sit; cogitemus, cum in suppliciorum & cruciatuum locū coniectus fuerit.

74 Cor meū ingemiscit, & oculi mei lacrymas quærunt, sed peccatum mentem captiuam detinet, ne res piscens, amarum lacrymis Deum exorem, ne me proiciat in tenebras exteriores.

75 Domine, qui populum tuū e manu Pharaonis, & ex iōnace ferrea liberaſti, eumq; per mare rubrum incolumē eduxiſti, nos item libera ab iniquitatibus nostris, vt in conspectu tuo, cum ad iudicandos viuos & mortuos veneris, gratiam inueniamus.

76 Dum in nobis sunt vires, Domino in cordis reſtitudine seruiamus, vt nos, cum tentationes inuaserint, adiuuet, & magnis et periculis eripiat.

77 Deus eos, qui sibi corde puro seruiunt, gloria decorat incredibili, nullus enim glorię Sanctorum inuenitur finis.

78 Dei iussu Ionā prophetam cetus deglutiuit, & in ventre ceti tanquam in penu quodam seruabatur. Ad

DE RECTA VITAE RATIO. 76

montium extrema descendit caput eius. Abyſſus valde lauit eum, æterni terre vœctes illum concluderunt. Ibi tamen supplex precabatur, ascendat, inquiens, de corruptione vita mea. Domine Deus meus. Diuisit profundum oratio eius, aerem scidit, ascendit in cœlum, & ad aures Domini peruenit, vel ipse potius Dominus, qui replet omnia, haud longē abfuit ab homine ex animo supplicante.

79 Præcepit Dominus pisci, & prophetam euomuit, qui tanquam e nauis descendens ad predicandum se contulit.

80 Acuunt dentes aduersus iustos peccatores. Tentationes ingruunt. Coronantur tamen homines pii, & confunduntur impii, qui contra Dei Sanctos mala cogitabant.

81 Heliam Thesbitem improba fœmina persequetur. Dominus autem seruo suo per coruum victui necessaria subministrabat. Peccatores verò grauis oppressit fames.

3. Reg.

82 In curru igneo sublatuſ est Helias propheta. At impia Iesabel præceps e fastigio domus suę est deturbata, & in plateis ciuitatis deuorata est.

17.

83 In cœni lacum coniecerunt impii Ieremiā prophetam, & pios eius sermones ferre non possent. Horū facinore audito Abimelec corpore quidē Aetiops, sed animo cādidiſ, & fide cōspicuiſ Regis iniquitatē incusauit, & pphetā eduxit, ac benedictionē inuenit.

4. Re. 9.

84 Insurrexerūt hostes in eos, qui semper Dei prophetas oppugnabant. Et Hebręorum populus permitte Deo venit in eorum potestatem. Hi cū Dei prophetam aspexissent, vincula detraxerunt, & munera obtulerunt. Eum enim magna pietate præstantē viderant. Quemadmodum enim qui lucernā gestat, eos, qui ad sunt, lumine illustrat, sic virtus passim circum fert glorię splendorem.

85 Coniecerunt impii Danielem prophetam in

DE RECTA VITAE RATIO:

Dan. 14. lacū leonū, vt ab illis deuoreretur, ignorantes, id se in propriam perniciem machinari. At Deus per Angelum sanctum, & per manum Abacuc prandium misit seruo suo. Ferae autem videntes prophetam, prostrata adorabant eum. Vis enim caelestis obturauerat ora leonum, ne virum iustum offenderent.

86 Cum è medio ferarum eduxissent prophetā, obstupuerunt homines impii, videntes eum tanquam sponsum è thalamo facie splendida egredientem.

87 Iubente Rege adducti sunt viri illi, qui accusauerant Daniele, & in lacū leonum missi sunt ipsi, & filii, & vxores eorū, & nō peruenierunt vsque ad pavementum lacus, cum arripientes eos leones omnia ossa eorum comminuerunt. Quamobrē omnes admirantes exclamarūt. Magnus es Domine Deus Danielis.

88 Hæc considerantes, dilectissimi fratres, operam demus, vt tempore tentationum probati reperiamur. Ideo enim amicos suos tentari permittit Deus, vt eorum patientia & virtus exploretur.

89 Dum licet, Domino in timore, & recto corde, & bono animi proposito seruamus, ut cum tentationes aduenerint, opem ferat imbecillitati nostræ, nosq; videntes declare, & coronatos ducat in regnum suum.

De beatitudine, & miseria.

BEATI, qui Deum amant, & propter amorem eius terrena cuncta despiciunt. Beati, qui dies noctesq; lacrimantur, quoniam ab ira ventura liberabuntur. Beati, qui sponte se summisse atque humiliter gerunt, quoniam extollentur. Beati temperantes, quoniam paradisi deliciis perfruentur. Beati, qui vigiliis, & piis exercitationibus affligunt corpora sua, quoniam gaudia caelestia percipient. Beati, qui se ab improbis cogitationibus integros purosque conseruant, quoniam Spiritus Sanctus habitat in illis. Beati, qui Deum

DE BEATITVDINE, 77

ex toto animo magis, q̄ mundum diligunt, quoniam amici Christi reperientur. Beati, qui crucem suam libenter ferunt, & verè Christum sequuntur, quoniam ad caelestem Hierusalem peruenient. Beati, qui luminibus præcinctis in veritate, & ornatis lampadibus suis diuinum sponsum expectant, quoniam simul cum ipso regnabunt in caelo. Beatus, qui æterna illa boni mentis oculis semper contemplatur, quoniam illa consequetur. Beatus, cui iudicii dies ante oculos versatur assidue, quiq; operam dat, vt in illa die probatus inueniatur, quoniam læticia & gaudio incredibili afficietur. Beatus, qui vincit carnis voluptates, quoniam in extremo iudicio fiduciam habebit. Beatus, qui luget in terra, quoniam in caelo lætabitur cum Angelis Dei. Beatus, qui propter Deum in hoc mundo laborat, quoniam laborum suorum fructus in caelo percipiet. Beatus, qui non otiosus edit panem suū, sed ex laboribus manuum suarum, vt Apostolus Paulus, aliis etiam necessaria subministrat, quoniam in sinu Abrahæ conuiescet. Væ autem illis qui in peccatis perseverant, & poenitentiae tempus non agnoscunt, quoniam eos propediem æterno cum dolore, sed frustra poenitebit. Væ illis, qui dicunt, dum iuuenes sumus, corporis voluptatibus indulgeamus: cum senes erimus, poenitentiam amplectemur: quoniam in mortem repente tanquam in laqueum incident, & spe sua miseri decipientur. Væ illis, qui sponte peccant, & cras, inquit, peccata relinquemus. Nesciunt enim quid posterior allatura sit dies, neque ea, quæ in medio nox est interiecta. Væ illis, qui cum bonum intelligunt, manus dant malo: quoniam in die exitus ex hac vita, Angeli mali animas eorum excipient. Væ illis, qui prauis operibus suis proximo pariunt offendiculum: quoniam in die iudicii rationem etiam eorum reddent, quæ propter exemplum ab aliis male gesta fuerint. Væ illis, qui cum renun-

nauerint mundo, rursus ad mundum redeunt: in eos enim aratri similitudo torquetur. Væ illis, qui carnis sequuntur voluntatem, & animæ curam abiciunt: quoniam ipsorum vita & spes in terram dissoluetur. Væ qui totis viribus atque omni studio non præparant se, vt in die iudicii legitimam habeant defensionem. Væ illis, qui patientiam abiecerunt: quid enim facient, cum eos Dominus inuiset. In hoc exiguo vitæ curriculo, fratres charissimi, omne studium & diligentiam adhibete, vt pœnitentia & lacrymis benignum clementemq; Dominum vobis concilietis, vt vos ad se reuertentes suscipiat, & vitam largiatur. Salutis nostræ curam ne abiciamus, ne ue mundi voluptates confectemur. Sunt enim fugaces, ac breues, & studiosis ipsarum statim dolorem relinquentes ad alios fugiunt. Omnis mundi gloria ex hoc loco in alium migrat. Et nos nihil sequitur nisi peccatum, & vltix peccati pœna. Nemo nobis opitulabitur in illa hora, non amicus, non propinquus, non alius quisquam nisi pœnitentia, & virtutes pœnitentiæ comites, atque adiutrices, vera charitas, humilitas, obedientia, temperantia, & omnia denique vera bona, quæ gesserimus ex voluntate Dei. Hæc enim ac vita nos consequentur. Hæc aduersariis potestatibus, quæ in ipso mortis articulo, nos corripere conabuntur, repugnabunt, Hæc nos adducunt ad præsentiam Christi Seruatoris; vt eum cum patre & Spiritu sancto collaudemus in secula seculorum.

Amen.

78
VITA SANCTI EPHRAEM
per D. Gregorium Nyssæ Pôtificem
Magni Basilii fratrem grecæ
scripta, in latinam versa.

PËTRO FRANCISCO ZINO
Veronensi interprete.

ARCANA diuinis in Euangeliiis similitudo, me ad propolucum dicendi argumentum adhortatur, & linguam silentii freno inferuentem soluit, cogitationumque vias tâquam spatiosos campos exæquat & parat, atque orationis currum ad iter arripiendum expeditum ac promptum reddit, clara uoce hisce quodammodo uerbis exclamans: Non accendunt lucernam, & ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, & lucet omnibus, qui in domo sunt. Quid autem ex his intelligatur, adiungit, dicens: Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona. Nonne igitur accusandi erimus, si præ ignauia silentio inuoluërimus id, in quo celebrando ingentes animos fumeret Dominus imperauit? Etenim cum huius diuini Patris vitam veluti præclaram ac Sole splendidiorem facem accenderit, nobisque declarandam proposuerit, non vult, vt eam taciti prætereuntes subter modium abscondamus, sed in sublimi Ecclesiæ uertice collocemus, vt omnibus, qui in hac orbis terrarum domo ver

sanctur, eluceat, quique ob illam viderint, cœlestem patrem collaudent.

Quocirca paternum illius vinculum haud ita metuendum est, vt Domini præceptum contemnatur. Quin etiam laudationis initium inde sumendū fuit, licet nos in extremam orationis partem id reiecerimus. Res enim recte consideranti illud haud plane vinculum videatur, quod humanam gloriam aspernantem prohibeat laudibus exornare, aut certe vinculum ad soluendum facile, & obligatio eiusmodi, quæ ad id potius efficiendum amantes impellat. Etenim ex quibus ille laudes se vitaturum existimauit, interdicti vinculo conatus nostros euertens, ea nobis laudandi præbent occasionem. Nam cum singule ipsius præclaræ animi dotes materiam ad laudandum exhibeant, tum illud in primis, quòd laudibus nõ oblectatur. Volbat enim non videri, sed esse bonus. Ex qua quidem vel vnica re, etiam si nihil aliud laude dignum effecisset, collaudandus esset. Adeo enim se laudibus delectari dicebat, vt eo vinculo vituperationem ex illis proficiscentem obsignare voluerit & euitare. Hoc autem primum orationi nostræ stadiū pandit, & perspicue demonstrat metam, ad quam dirigamus cursum, ne temere progrediamur, neque feramur præcipites, sed per viam regiam incedamus, considerantes admirabilem Dei virum, non fuisse prohibitorum, ne laudaretur nisi se laudibus dignum conspexisset. Nullus enim nisi admodum insignis & admirandus, cum adhuc viuens maximis virtutibus excellat, memoriam sui obliuionis poculo obliterare posteros iubeat. Ac quemadmodum Paulus gratiæ prædicator, auspex Ecclesiæ, os Christi, quanuis dixerit: non sum dignus vocari Apostolus, non tamen propterea effecit, quominus Apostolus vocaretur. quin etiam quanto summissius de se ipse sensit, tanto maiorem gloriam est assecutus, sic Magnus noster

hic pater, quoniam se ipsum caute laudibus indignū iudicauit, iccirco deinceps dignus laudibus deprehendetur.

Cum igitur is nostræ sit Ecclesiæ mos & institutum, vt virtutis studiosi, propterea quod eius partes coluerint, coronentur, & illi potissimum, qui propter humilem de seipsis existimationem spiritu sublimes effecti sunt, cum Euangelium dicat. Qui se humiliat, exaltabitur, minime vituperandi, aut irridendi, aut condemnandi sunt, qui diuini huius Parris virtutes describentes, vitam ipsius nobis veluti spirantem atque animatam columnam erigunt. Quæ autem diximus minime falsa esse sapiens auditor inspiciet, si vbi fuerit peroratum, varia illius virtutum genera colliget, ex quibus nos tanquam pretiosos ac diuersis lapillis atque auro distinctam coronam contextentes, optatum Christi Ecclesiæ munus offeremus. Gaudet enim illa se eiusmodi donis honestari, quando solennis memoria iusti celebranda occurrit. Quamobrem cum ita ferat circulus anni, vt hodie nobis collaudandus sit Ephræm, fieri non potest, quin magno cum gaudio monumentum hoc & amoris pignus suscipiat.

Ephræm igitur ille celebrandus est, qui Christianis omnibus in ore versatur. Ephræm Syrus, neque enim genus illius erubescimus, cuius moribus exornamur. Ephræm, cuius vitæ doctrinæq; splendor vniuerso orbi terrarum illuxit. In omni enim fere loco, qui illustratur a Sole, cognoscitur, atque illis duntaxat incognitus est, qui magnum Ecclesiæ lumen Basilium ignorant. Ephræm norus ille profecto Ecclesiæ Euphrates, cuius aquis irrigata Christianorum multitudo, centuplum fidei fructum affert. Ephræm fecunda illa Dei vitis, quæ instar dulcium racemorum doctrinæ fructus producens, Ecclesiæ filios diuina charitate nutriens explensq; recreat & oblectet. Ephræm

bonus & fidelis Ecclesiæ dispensator, qui virtutum rationes conferuis æque distribuens, Dei familiam optime gubernat. Cuius quidem genus, & nobilitatem tum ab ipso partam, tum à maioribus susceptam, & parentum gloriam, & ortum, & educationem, & ætatis incrementum, & corporis formam, & fortunam, & artes, & cætera, quæ ab externis scriptoribus tanquam magni momenti in laudibus numerantur, nos in medium asserre superuacaneam ducimus. quandoquidem duos homines non ex rebus eiusmodi laudandos suscepimus. Itaque licet ad hunc laudandum inde etiam ab uno nobis suppetant argumenta, non aliis tamen rationibus quam quibus ipse viuendo docendoque illustrem se reddidit, orationis coronam connectemus. Veræ enim laudes consistunt in iis, quæ in nobis ipsis posita sunt & illis præmia debentur, quæ ex voluntate nostra proficiuntur. Earum vero rerum, quas recësumus, & vituperationes sunt falsæ, & laudes ineptæ.

Quomodo enim ex genere laudari velit, qui omnem mundi nobilitatem contempnit? & ex optimis optimis operibus dei finis fieri voluit? aut ob patriam se commendari patiat, qui totum orbem ad se pertinere non censuit? quique ut hostilem in maioribus & parentibus materiam gloria dulcem efficeret, corporis affectionem, atque animale ipsam carnis tuniculam ut celerrimos ad virtutem cursus impediens, plane conculcauit? Quomodo denique aut ex incremento corporeo, aut ex educatione, aut ex arte, aut ex aliis id genus huiusce vitæ studiis abiectis se decorari permittat, qui iam inde ab ipsa pueritia in diuinarum scripturarum meditatione educatus, & crescens, & ex perennibus gratiæ fontibus bibens ad mensuram ætatis Christi, ut apostoli verbis utar, peruenire contendit? Cum igitur sciamus magnum hunc nostrum patrem irridendis his laudibus, quibus

homines corpori dediti capiuntur, cumulari se nolle, ex propriis ipsum laboribus mediocritate saltem conabimur commendare. neque enim eam naturam habet oratio, ut supra vires intendatur. Quare dabimus operam, ut neque infantia impediti, quæ dicenda sunt, silentio prætereamus, neque per semitam a patrum institutis abhorrentem incedentes, a via regia discedamus, sed inter utranque percurrentes, orationem nostram temperemus.

Quæ sunt autem illa, quæ nobis ad laudationem eius contexendum subieciunt? actio nimirum & contemplatio, quas virtutum examen consequitur, fides, spes, charitas, pietas erga Deum, diuinarum scripturarum meditatio, animi corporisque munditia, assidua lacrymæ, vita solitaria, e loco in locum secessio, malorum fuga, doctrina perpetua, precatio continua, humicubatio, vitæque asperitas incredibilis, paupertas atque humilitas singularis, misericordia naturam humanam excedens, zelus diuinus in eos, qui rabie contra pietatem inueherentur, omnia denique, quibus homo ad dei imaginem insignitur. Hisce laudibus noster conspicuus est pater: agnoscit quæ dicimus: proprias esse prærogatiuas non ignorat: & hoc sermones ut nobis non sibi vitales non aspernatur. Siquidem vel tenuis de ipso commemoratio, studiosis est causa virtutis complectendæ. Hæc autem nos non aliunde didicimus, sed ex iis, quæ in uariis ipse scriptis suis disseminauit, ex quibus ut sedula apis ex multis floribus spiritualem hunc fauam confecimus. Ac nobis quidem hæc conantibus non succensibit omnino. Quando sceleratum demonem, qui vel in extremo certamine multos supplantare solitus est, amplius non reformidat. Iam enim in tranquillum coelitem portum peruenit, ubi nullas procelas metuit aut tempestates.

Quod igitur ad fidem pertinet, nulla ex parte pro-

cul à pietate declinans recte admodum sentiebat, id quod cum ex scriptis eius tum ex ecclesiâ de ipso eximiatione cognouimus. æquè enim & falsam Sabelii confusionem, & insanam Arii diuisionem detestabatur. Sciebat autem, quo se pietatis fines extenderent. Sic enim vnâ, non confusâ, sacrosanctâq; trinitatem, & personarum numero diuidebat, & coniungebat vnitatem substantiæ, vt neque diuinitatis inopiam iudaice afficeret cõstumelia, neque deorum multitudinem more grecorum debaccharetur. Absurda autem Apolinarii opinione sic abhorrebat, vt omni cura eam ex omnium christianorum animis studeret euellere. Quinetiam futiles & effrænatas Anomiorum linguas multis tum argumentis, tum scripturæ testimoniis plane compescuit, maximeq; ue vtilia ac diuina contra illos monumenta nobis reliquit. Si quis autem in Ephrêm disputationum cum Nouato certamine velit eius audacissimi stragem videre, aduersarii casum aspiciat. Illic enim adeo superiores in ipso disputandi congressu doctoris nostri vires inueniet, vt hunc virum Pancratiastem, illum mollem ac nondum ætate firmatum puerum dicat. Nec vero eas solum, quæ vel tunc, vel ante exortem fuerant ex malitiæ semine zizaniorum hærefes, fidei rectitudine profligauit, sed quæ perniciosè in posterum pullulare poterant, oculis prophetiis prospiciens præcidit. Omnia enim, quæ ab illo conscripta sunt volumina, demonstrationibus conferta sunt. Nunquam igitur hic veritatis filius ab ipsa veritate deflexit. Spem autem in Deo solo, in quo qui spes suas collocant, præmia reportant, defixam habuit. Quamobrem illud Psalmi in omnibus factis & dictis usurpabat: in ipso sperauit cor meum, & adiutus sum. Quoniam sperantem in Dominum misericordia circumdat. Et fiducia in Dominum monti Sion similem efficit, & summam beatitudinem intus possidentem cõstituit,

vt ex

vt ex ipsi prophetis discere possumus, cum David dicat: Beatus vir, cuius est nomen Domini spes eius. Hieremias autem: Benedictus vir, qui confidit in Domino, & erit Dominus fiducia eius. & erit sicut lignum, quod transplantatur super aquas, quod ad humorem mittit radices suas, & non timebit, cum uenerit æstus. Esaias vero: Dominus rex noster, ipse saluabit nos. Ecce Deus saluator meus, fiducialiter agâ, & non timebo. cum Paulus etiam nos admoneat, dicens: Teneamus spei nostræ confessionem fidelis enim est, qui repromisit.

Hac igitur diuina & reposita spe enutritus Ephrêm, humanâ omnia contemnens, sempiternam gloriam quotidie desiderabat. At amorem erga Deum & proximum tam studiosè seruaui, vt è vita decedens hæc diceret. æquum est enim, vt ipsa verba, quæ omni demonstratione potiora sunt, in medium proferamus. Nullo (inquit) modo in omni mea vita contumeliosus aduersus Dominum fui, nec sermo stultus egressus est e labiis meis. In omni vita mea neminem maledictis affeci, & omnino nullo cum homine christiano contendi. O beata lingua, quæ cum fiducia talem emisit vocem, quæ solis Angelis ob vitam ab omni materia mutationeq; remotam, maxime conuenit. Nobis autem carni seruientibus, haud ita congrua, & naturæ nostræ vires magis exuperans, quam vt facile factis exæquari possit.

Atqui, vt multum labores, vitas eorum explorans, qui virtutibus insignes extiterunt, nullum tamen huic simile puræ sinceræq; charitatis indicium inuenies. Nam si inter omnes virtutes charitas excellit, hanc sic excoluit beatus Ephrêm, vt non alius magis ex patribus. Cæterum, quando digna suis quisque factis præmia est accepturus, ne patres patribus conferre videamus, hæc aliis considerata relinquemus. Neque vero hæc comparationis causa diximus, sed vt

populus clare perspiceret, nostrum, immo vero vniuersæ ecclesiæ doctorem Ephræm, ad summum gradum in spiritali scala virtutum peruenisse.

Religionem autem in veta possessione sapientiæ comparauit, iuxta verba illa Job: Ecce cultus Dei est sapientia, per illam, vt paulo ante, illius puritatem fidei describentes ostendimus, quemadmodum Beatus Paulus, in tertium cœlum ascendit, æternumq; sibi nomen & gloriam in ecclesia peperit. Sed diuinarum scripturarum meditatio huic ex lucerna Dauidica accensa est. In meditatione mea (inquit ille) exardescet ignis. Amor enim igne celestis contemplationis ipsum inflammans rerum sublimium incendium excitabat. Omnem enim & antiquam & nouam scripturam assiduo studio, vt quibus alius, diligenter versauit, accurateq; ad verbum interpretatus est, & ab ipsa mundi procreatione vsque ad vltimum gratiæ liberum quæ abdita arcanaq; erant, spiritus lumine adiutus, commentariis illustrauit.

Neque vero solum huius nostræ diuinitus datæ sapientiæ latices haurit, & aliis impertiuit, verum etiam istas, quæ ad recte ornateq; dicendi rationem, quæq; ad doctrinæ subtilitatem pertinent, artes & disciplinas, quatenus vtilis arbitrabatur, reiectis inanibus & stultis rebus, æquitatisq; lance actionem contemplationemq; ponderans exercuit. Animi autem corporisq; munditia, pro hominis natura, immo supra naturam humanam (est enim gratiæ donum) excelluit. Verò enim animo quidē imperabat, corpore autē splendide fulgebat, & perturbationum dominam circumserebat. Quod quidem ex insidiis, quæ illi (vt memorix proditum est) ab impudica muliere facte sunt, confirmatur. Etenim quum ea velut esca malitiæ ad decipiendum eximium viuum homicida Belial vsus esset, tantum abfuit, vt quod sperabat, assequeretur, vt contra ipsum insidiatorem eam ipse pugnantem in

acie constituerit. Nam cōhortationibus, admonitionibus, & diuinarum rationum incantationibus conuersam ad meliorem frugem perduxit. & ex incontinenre temperatam, grauem ex petulanti, ex inquinata puram reddidit.

Iam profluentes ac perpetuas eius lacrymas commemorare cogitanti, vere oboriuntur lacrymæ. Vix enim sine lacrymis licet ipsius lacrymarum pelagus traicere. Nam vt omnibus hominibus sine intermissione spiritum ducere proprium est, sic Ephræm continenter lacrymas fundere natura insitum videbatur. Nullus enim dies, nulla nox, nulla noctis, dieiq; pars, nullum breuissimi temporis momentum fuit, in quo non vigiles ipsius oculi lacrymis madidi cernerentur. Modo enim communes, modo priuatas, vt dicebat, absurditates deplorabat. Suspiriis autem oculorum flumina sapienter inhibebat, aut suspiria potius fluminibus oculorum excitabat. Et erat vtriusque rei progressus admirabilis, cum alioquin vtrunque alterius causa videretur. Profuebant enim ipsi lacrymæ, & causa multis erat incognita. Etenim cum illas tempus non auferret, sed mutua quadam vicissitudine & lacrymæ suspiria, & suspiria lacrymas exciperent, alterutrius causa latitabat. Hoc autem perspicit quisquis ipsius scripta perlegerit. Neque enim solum vbi de poenitentia, de moribus, de bonis vitæ institutis loquitur, ipsum lugentem inueniet, sed etiam in ipsis laudationibus, quas plerique omnes hilaritate multa conantur aspergere. Hic autem idem vbique fuit, & assidue lugendi munus ac diuitias expetiuit. Ex quo nunc etiam fere omnes ipsius sermonum auditores, ad veram vitam amplectendam reuocat. Tantam eius lacrymis mista vim habet oratio. Quis enim adeo duro lapideoq; corde præditus est, qui verba eius exaudiens, non transeuiat, & abiecta morum asperitate, suis ipsius peccatis non doleat? Quis adeo ferus &

immanis, qui saluiferam eius doctrinam auribus percipiens non desinat tepus, quod male contriuit? Quis tam crudelis & inhumanus, qui non simul ac verba illius melle dulciora gustauerit, benignus, mitis, & amabilis euadat? Quis a lacrymis abhorrens ita se voluptatibus dedit, quin paucis illius verbis auditis, remunerationem illam, quam pro anteaactæ vitæ ratione sumus accepturi, in memoriam reuocans, lamentetur & lugeat?

In rebus, quæ fieri nequeunt prouerbum illud vsarpant: lapidi misericordiam persuades. Id tamen fieri posse nos experimento docti didicimus. Diuinus enim hic senex animos, quos ob prauam obstinamque duritiem lapides dicas, emolliuit, fregit, tractauit, vt voluit quis eius de humilitate orationem legens, non omnem protinus de se existimationem & stultam arrogantiam deponat? Sequæ omnium abiectionissimum fateatur? Quis legens ea, quæ scripsit de charitate, non sic inflammetur, vt ad omne subeundum periculum paratus sit? Quis versans illa, quibus virginitatem commendat, non se Deo castum corpore & animo conetur offerre? Quis admouens aurem orationi, qua iudicium, siue secundum Christi aduentum describit, non animo sic afficiatur, vt ad illud iudicium se sibi iam putet metuque ita contremiscat, ac si contra se ipsum sententia pronuntietur? Sic enim futurum illud Dei iudicium expressit, atque ante oculos posuit præclarus & diuinus hic vir, vt ad eius cognitionem nihil aliud, nisi vt res ipsa fiat, deesse videatur.

Cum igitur in eiusmodi cogitationibus de iudicio beatus ipse assidue versaretur, mundum effugit, & ea, quæ in mundo sunt, procul autem recessit fugiens, vt scriptum est, & mansit in solitudine, sibi ipsi vacans & Deo, atque inde virtutum munera accipiens. Iam enim plane nouerat, qui solitariam vitam eligunt, e

turbulentis mundi perturbationibus & tempestatibus liberari, & in portum quietis & tranquillitatis peruenire, vbi consuetudine fruuntur Angelorum, & mentibus sublimes, quoad licet, tollantur ad contemplationem Dei, Verum, quando spiritus illum monens ad multorum ædificationem ita disponebat, vt loca mutaret, non renitebatur sed obtemperabat. erat enim iussis mandatisque Dei, vt quiuis alius, obediens. Itaque patriam relinquere, vt diuinus ille Abraham, iussus, ad Edesienorum urbem accessit. Ne que enim parerat, vt diutius sub terra sol absconderetur. His autem de causis eo se contulit, vt & quæ illic sancta erant, inuideret, & sapientem aliquem virum alloqueretur, & cognitionis fructum aut caperet, aut impertiret.

Cum igitur ad ciuitatem peruenisset, & iam portam ingrederetur, loco sapientis hominis, quem optabat, scortum occurrit. Quamobrem cum præter expectationem in molestum illud spectaculum incidisset, spe sua deiectus oculos averterbat. At ipsum improba femina contentis oculis intuebatur. Cui vir sapiens, o mulier, inquit, dic mihi, cur me tandiu contueris? at illa prompte, quoniam ex te homine ego sum, tu vero me ne aspicias quidem, sed in terram ex qua sum pius es, oculos defixos tenes. Eam sibi inexpectatam responsonem valde profuissè vir sapiens fatebatur.

Quapropter immensam Dei potentiam collaudauit, qui ea, quæ speramus, præter spem nobis largiri potest. Inde Cæsaream Cappadociæ diuino spiritu ductus ipsum os ecclesiæ auream illam doctrinæ lusciniæ Basilium vidit. Quem senex intuitus, cœpit multis faustis vocibus venerari. Nam perspicaci mentis oculo splendidam columbam dextero ipsius humero insidentem, & verba sapientiæ suppeditantem, eaque ipsum populo depromentem cernebat. Ex qua quidem graui columba edoctus ille, diuini huius pa

eris peregrinationē intellexerat, eumq; esse Ephrēm illum Syrum cognouerat. Opportune igitur ambo mutua consuetudine fruebantur. Atque ita laboriosa illa peregrinatio Ephrām non inutilis fuit.

Porro naturalis innocentia vitæ illi malorum fugam ostendebat, ex ea enim & meliora prospicere, & deteriora discebat euitare, & illas sententias ac rationes eligere, quæ puræ essent, quæq; ad capeffendā honestatem conducerent, & docendi vsum non impedirent. Abunde enim diuino seni datum est a Christo verbi talentum, quod cum ad mensas cordium multis exhiberet, ipsi tamen in primis profuit. Hæc autem ipse de se dixisse fertur. Sibi, cum primum excederet e tenera illa ætate pueritiæ, arcana eiusmodi visa contigisse. Ipsi enim iuxta linguam valde fructifera vitis oriri videbatur. Quæ quidem ita crescebat, vt vniuersum orbem impleret. Omnes autem cœli vob lucres aduolantes eius fructibus vescebantur. At ipsa vitis quanto plures volucres fructus decerpentes excipiebat, tanto magis racemis abundabat. Illud prætereā, quod ad ipsum pertineret, alius quidam se conspexisse testatus est. Nimirum Angelorum multitudinem e cœlo descendentem volumen intus forisq; conscriptum manibus continere. Sic autem diuinam illam aciem colloqui visam esse: Quisnam volumen hoc in manus accipiat? Atque hos quidem hunc, illos illum, alius alium ex præstantibus eo tempore hominibus respondisse. Deinde post omnium probationem subiecit. Hi quidem sancti, & serui Dei sunt. Attamen volumen hoc in manus accipere nequeunt. Cumq; multos, qui eo tempore viuiebant, nominassent, neque vllus ex eis placuissent, ad extremum cōmuni consensu in eam sententiam conuenientes, dixisse: nullus volumen hoc potest in manus sumere præter Ephrām. Tum cœlestes Angelos idem vidisse dicitur, Ephrām volumen tradere, de nocteque sur-

gens ad Ecclesiam visum illud considerans contendisse. Auditoque Ephrām, qui tunc luculentā gratiaque refertam habebat orationem, quid visum significaret, intellexisse, Deumque laudasse, qui tam eximium dicendi munus viro sancto largitus esset. Tantam enim sapientiæ copiam illi tribuerat Deus, vt quantum ei suppetere perpetui quasi verborum fontes, rebus tamen explicandis non essent pares. Quod quidem non lingue tarditate, sed celeritate cogitationis accidebat. Lingua enim cogitandi vim aliorum exæquabat, sed tamen tardior erat, q̄ vt sententias ipsius allequeretur. Itaque Magnus senex a Deo singulare eloquendi munus efflagitabat his verbis: Largire Domine, flumina gratiæ tuæ. Nam doctrinæ abyffus linguam absorbebat, vt sensa ipsius efferre non posset, cum muneris concionandi instrumenta ad dicendum idonea deessent.

Conciones autem illius nihil aliud nisi precatio interpellabat: precationem rursus conciones excipiebat. Ex quo fiebat, vt cum in ea vicissim studia tuis incumberet, assidue in rerum diuinarum contemplatione versaretur. Nam corpus quidem ipsum inedia temperantiaque domitum sic affecerat, vt rationi tanq̄ dominæ obediens, non magis, q̄ si mortuum esset, voluptatis vllum haberet sensum. Cumque ad ea, quæ non conueniunt, obeunda immobile torperet, iis tamen, quæ animorum saluti conducunt, exequendis robore præstaret. Quid? quod ne noctes quidem, somni simulacris & imaginibus decipientes, ipsi virtutis cursum interrompebant? Erenim quem accedentes susceperant sobrium, recedentes vigilantem relinquebant. Id nimirum agentem, ne manus principis istius oppressum somno deprehenderet. Tantum autem temporis quieti concedebat, quantum transigendæ vitæ necessarium erat. ne sublata omnino naturali vicissitudine caro solutionem violentam patere-

sur. Sed somnum ab oculis cum alia multa discutiebant, tum illud in primis, quod asperè & duriter vitâ agens, & uariis modis corpus affligens, humi etiam cubabat. His enim potissimum rationibus somni affectio expelli consuevit. Paupertatem uerò tantam seruabat, quantam audis Diuis Apostolis fuisse. Quocirca siquis hunc paupertatem colentium exemplar uocet minimè aberret à ueritate. Dulcissimam profecto planeque beatam uocem illam tanquam paupertatis magistrâ hinc profecturus in cœlum nobis reliquit. Nec crumena (inquit) nec baculus, nec perâ Ephrêm unquam fuit. Nunquam aurum, aut argentum, aut ullam rem aliam possedi. Bonum enim Regem discipulis suis audiui dicentem in Euangeliiis: Nihil in terra possideatis. Quare nulla me rerum eiusmodi cupiditas cœpit. Glorię igitur pecunięque contemptor, & quę præstantiora sunt amans, ad Apostolos in eo cursu quæ proximè accedere contendebat.

Quid commemorem animi summisionem ipsius atque humilitatem, cum ea uirtus passim in omnibus eius sermonibus & scriptis se ab eo singulariter exculam fuisse quodammodo clamat? Quando enim ad arrogantię tumorisque lapidem offendit pes illius, qui lacrymis lacrymas inuitabat, & cinerem tanquam panem manducabat, & aspera inuicundaque uita (ut aiunt diuina illa uerba) poculum cum fletu miscebat? Quique ab omni abhorrens humana gloria, cum in hac uita peregrinaretur, si a quopiam se laudari sentiebat, egre ferens, & alium alias colorem sumens, atque oculos in terram deiiciens, tenui sudore mædebat, grauique silentio tanquam pudore linguam impediante corripiebatur?

Cum autem ad beatam ac cœlestem illam uitam esset discessurus, uehementi quadam interdictione id ipsum prohibens dixit: Nulla Ephrêm Carmina cecineritis, nullam adhibueritis laudationem. Ne me

pretioso cum uestimento sepeliueritis, ne ue priuatum corpori meo tumulum constitueritis. Mihi enim cum Deo conuenit, ut habitem cum peregrinis. Adue na enim ego & peregrinus sicut omnes patres mei. Quemadmodum igitur aliarum uirtutum, sic huius etiam egregia & perspicua habes indicia. Nam eorum quæ ad eleemosynam cõmiserationemque pertinent, hunc non effectorem modo, sed doctorem fuisse ueritatis præscriptio, lexque confirmat. Etenim cum ex perfecta, quam amplexus fuerat, paupertate, nihil esset reliquum, quod egentibus daret, crebris tamen admonitionibus alios ad misericordiam incitando, eleemosynam impertiebatur. Erat enim profecto huius oratio, licet uultus eius non aspiceretur, ueluti diuinitus fabrefacta clauis, quæ locupletum thesauros recluderet, & indigentibus necessaria subministraret. Sed aspectus ipsius Angelicus, idoneus erat, qui sine ulla oratione solus ad commiserationem intuentes commoueret. Tanta in eo tum simplicitas, tum mansuetudo, tum probitas cernebatur. Nullus erat tam impudens, qui nõ ipsum intuens, rubore perfunderetur, seque ipso melior & modestior fieret.

Ac tamen tam multa in hoc viro perfecta fuerunt, ne quis propterea putet et absolutam rerum Ecclesiasticarum cognitionem defuisse. Neque enim illa cætenus tantum attingit, ut dicendo instituere alios possit. Sed tam pietatis instituta, quæ ea, quæ illis aduersantur, planè percepit. Illa ut populum erudiret, hæc ut Hæreticos coargueret. Bono enim zelo in eas pietatis inimicas feras mouebatur. Nam sermone quodam, qui ad nos etiam non scriptis sed fama peruenit, ex quo eum ueritatis fuisse studiosissimum facile intelligi poterat, Apollinarium leuem, immò dementem, & insanum appellabat, qui res nouas moliens, multa iniqua piæque scripturæ aduersantia duobus libris comprehensa è ventre eructans temere loqueretur. Eos autè

libros, cuiusdam sceminae, quam in deliciis habuisse dicebatur, custodiendos tradiderat. Quae cum magno Ephraem comperta essent, eiusdem opinionis se esse simulans, ad sceminam, quae libros seruabat, accedit. Qui sic, & quam fausta illi est solitudine apporet, aperit, & id genus alia fortasse adiungens, tandem supplicat, ut praceptoris scripta sibi publicae utilitatis gratia praebat, ut nobis, quos tunc haereticos appellabat, obistere facilius posset. Quibus verbis capta mulier, eumque vnum ex illis, qui Apolinaris partes tuerentur, existimans, libros exhibuit, orans, ut eos sibi celementer redderet. At magnus hic Iacob fatuum supplicans Esau, & flagitiosa illa primogenita capiens, sapienter oppressit. Nam piscis glutino vniuersos illinens, solum folio ita coniunxit, ut cum vna pars ab altera prauehementi vinculo seungi non posset, in vnicam tabulam singuli libri redacti viderentur. Atque ita eos mulieri, quae commodauerat, restituit. Illa vero artium eiusmodi, utpote mulier, imperita, cum speciem ipsorum extrinsecus saluam aspiceret, quid intus esset, diligentius intueri neglexit.

Ceterum dies haud ita multi praeterierant, cum orthodoxis quibusdam defertur diuinus senex, qui Apolinarium acciuisset, & cum illo sermones contulisset. Itaque in iudicium vocatus, impiis illius fretus libris ad diem statutum venit. ac dicere quidem pro se, cum senectute iam confectus esset, recusauit, petiitque, ut ipsi libri proferrentur, ut ex illis respondere posset, & contradicere. cum igitur delatoris, socii frementes in medium libros attulissent, inueteratus ille dierum malorum iniustitiae iudex, vnum ex illis in manus sumens, explicare conabatur. Verum cum glutino vinculus non cederet, ad mediam eius partem aperiendam aggressus est, quam quidem eodem modo conglutinatam reperit. Quamobrem sua ex priore libro frustratus spe, ad alterum accessit, quem quidem totum adeo

connexum intuitus, ut aperiri non posset, tanto rubore suffusus est, atque ita animo perturbatus, ut ex illo confessu discendens, consilii inopia haerens & exanimatus, in morbum inciderit, eamque ignominiam tam aegre tulit, ut haud procul abfuerit, quin mortem opteteret.

Ac pietatis quidem zelo talis fuit Magnus noster Pater & Doctor Ephraem. Alias enim mansuetum ac mitem se praebens, cum nulla pugnandi necessitas esset, alias acerbum & grauem, cum fidei periculum immineret, omnia sapienter pro ratione temporis administrabat. Ex hoc enim zelo non minus, quam ob multa ieiunia, & lacrymas, & perpetuas preces laudandus est, atque haud scio, an ob id etiam magis, quod haec in eo vno concluderentur, ille ad communem etiam utilitatem pertinebat. Sicut autem verum eximii venatoris specimen est, cum bellicosas feras insequitur: & boni gubernatoris virtus ostenditur, in aduersa tempestate: Medici sapientis in difficilibus morbis: strenui militis in ipso pugnae discrimine: sic pietatis religionisque studiosum virum grauius pericula difficultatesque declarant, cum & se, & alios ex insidiis eximit. Nullum profecto virtutis genus est a veteribus excultum, in quo non hic etiam excelluerit. Quapropter animum eius utilitate, dulcedine, iucunditate manantem fonti, omni aquarum copia fluenti similem possumus dicere: aut prato diuersis & odoratis floribus splendenti: aut caelo variis stellarum luminibus distincto: aut Paradiso, quem audis fuisse in Edem, innumerabili decorato fructiferarum arborum multitudine: (ita tamen ut serpenti improbo exiliique auctori nullus in hunc aditus pareat) aut siquid aliud pulchrum iucundumque multis diuersisque bonis natura cohaesitauerit, talem beatum Magni Ephraem animum, multis vndique virtutum generibus exornatum existima. Semper enim

vir admirandus in eam curam incubuit, vt perfectum & absolutum virtutum omnium chorum possideret, & quibus reliqui singulis præstituerunt, ea omnia solus ipse consequeretur.

Nam vt sacerdos, eum, qui inter iustos primus numeratus est, Abel imitatus, nõ ex gregibus ouium, neque ex adipe sacrificia Domino obtulit, sed sine sanguine rationale obsequium vitæ puritate sacrificauit, ea re tantum dissimilis Abel, quod à scelerato homicida interfectus non fuit, sed inimici Dæmonis laqueos vitans, superatis insidiis ad vitam, quæ nullum finem est habitura, sicut ille, peruenit. Enos autem sic æmulatus est spem, vt non modo Domini Dei sui nomen inuocauerit, sed alios etiam, vt illud inuocarent, edocuerit. Enoch vero vt similis esset operam dedit, non admirabilem eius è terra in Paradisum secessum, sed e materiæ perturbatione in spiritum transitione imitando. Noe quoque similis extitit, non exiguam in arca lignea generis conseruationem, sed propriam animi incolumitatem vndique procurans, vt vitæ procellas tutò subterfugiens, nullam virtutis iacturam faceret. In multis etiam Abrahæ fuit imitator, atque, vt fidem, mansuetudinem, & amorem erga Deum taceam, in eo potissimum, quòd quemadmodum propriam terram & cognationem ille, sic Ephræm mundum effugit, & in corpore suo vnigeniti sacrificium expressit, se dedicans Deo, & ea membra mortificans, quæ sunt super terram. Isaac autem propter mortem, quã sponte tranquilloque animo subire paratus erat, non tamen inferente patre. Quinetiam quotidie, vt Apostolus, corpore quidem fructum, quod ad propositum pertinet, percipiebat, spiritu autè vivebat Deo propter castum corporis tanquam in ariete sacrificium; Iacob verò, Esau, idest hæreseum parentem supplantando, & primogenita, recta videlicet Eccle-

siz decreta, accipiendo, similis fuit. In eo præterea, quòd non scalam à terra ad cælum vsque pertingentem, sed prælongam ignis columnam, pulchriorem mysterii profunditatem indicantem vidit. Quodq; discipulis hic, vt ille filiis, e vita discessurus, benedictiones, distribuit, quas qui pronus excipiebat. Magni illius Iacob esse arbitrabatur. At Ioseph similitudinem maxime quidem expressit integritate corporis & castitate, sed multo magis, quòd quemadmodum ille triticum, sic iste verbum communicauit, nec non in multis Mosis persimilis fuit.

Fugit enim hic quoque Pharaonem Diabolum, & habitauit in solitudine, & Deum vidit, quatenus contemplatione videri potest. Et res admirandas effecit, & doctrina se populo ducem ac magistrum præstitit. Et Aegyptios decepit, diuitias eorum surripens, libros nimirum Hæreticorum, de quibus triumphauit. & falsum ac potui minime accommodatum infidelitatis mare diuisis, populumque, fidelium vtique multitudinem traiecit. & pharaonis exercitum impiam calumniatorum progeniem oppressit. Et Amalec in fugam vertit, siquem Hæreticorum hoc nomine velis appellare, recte christiani que viuendæ legem à Deo accepit, & nobis omnibus tradidit. Tabernaculi exemplar in monte vidit, non Mosis, sed horrendi illius futuri iudicii. Sacerdotes constituit, de sacrificio lèges & præcepta tradens. Aquam eduxit e petra, dum corda lapidea ad fundendas lacrymas inducit. cœlesti panem, quemadmodum ille, abunde populum aluit, charitatis sermones nobis proponens, per quos animi maxime confirmantur, & ad sumendum cum fiducia diuinum & sacrum panem, qui pro salute nostra e sinu patris huc venit, accenduntur. Coruñices fidelibus exhibuit, docens, vt per Dei recordationem sese tollant in cælum, & quæ illic pulchra sunt, contemplantur. Et

hac quidem rationes si quæ Pater hic grauius gessit, cum rebus gestis præcorum conferre volueris, illis nullo modo inferiorem inuenies.

Siquidem, vt Iesus Naue, Iordanem etiam diuisit, cum clausas benignitate diuitum manus patefecit, populoque terram non abiecit huius promissionis, sed regni cœlestis distribuit. Ab infantia, vt Samuel, dicatus est Deo, diuinamque vocem audiuit. Vt Elias, sacerdotes turpitudinis vituperauit. Ignemque diuinum rationis sacrificio, non semel sed sæpius deduxit, & igneo virtutum curru, non in æthera sed in cœlum sublatus est. Vt Elisæus, duplicem spiritus gratiam acquisiuit. Vt prophetæ, diuinæ visionis copia donatus est. Atqui ratio ipsa me mouet, vt hunc vel cum illo, quo nullus inter natos mulierum extitit maior, audeam comparare, cum illo inquam, qui inter legem & gratiam medius fuit. Nam hic, quem admodum præcurator ille, solitudinem coluit, & ad hunc item factum est verbum Dei. Et prece poenitentiam docuit. Vt Paulus autem vas electionis, multas tentationes sustinuit, & poenitentiam semina, vt ille fidei, diligenter sparsit. Sed quid oportet hunc sigillatim cum sanctis conferre, cum eius recte factis plenus sit orbis terrarum? Longior autem oratio est supernacanea, cum ipsa opera appareant. Nam multitudo verborum fidem infirmat, quasi virtutes non satis ex rebus ipsis declarentur, sed egeant orationis auxilio. Quamobrem operæpretium erit, vt, quod suauissima voluptate animos nostros afficiet, admirabilem eius vitam exitum noxnamus.

In cœlum igitur iam profecturus diuinus hic vir illis, qui aderant, imperabat, ne corpus suum pretiosam vestem ornatum sepelirent. Quod si quis amantior sui aliquid eiusmodi cogitasset, mutato in melius consilio, id ipsum, quod honestandæ sepulturæ decreuisset, pauperibus daret. Vnus igitur eorum, qui ad-

erant sane quam nobilis, cum magni pretii vestimentum parasset, quo diuini senis corpus indutum afficeret sepultura, neglecto, quod audiuerat, mandato magisque piis & pauperibus præferendum honorem, quem ipse cogitauerat, iudicans, vestimentum pauperibus dare distulit. Quare protinus à malo dæmone percussus, quod mandato non obtemperasset, acerbissimas pœnas dabat, seq; ante lectulum, in quo vir sanctus iacebat, ore feruentes spumas agens dilaniabat. Cui clementissimus senex, quidnam, inquit, o homo, vt in hoc periculum conicereris, admisisti? At ille imperio senis excitatus, quantumvis menti dæmon tenebras offudisset, occultum, quod inierat non obediendi ipsius mandato consilium aperuit. Tum vir humanissimus contentem commiseratus, manuum impositione & precatione ab affectione illa hominem liberauit, & in pristinum restituit sanitatis statum, atque eum sic allocutus est. Perfice, homo, quæ dudum promisisti.

Hoc igitur facto miraculo, cum iam vitæ finis instaret, eos, qui aderant, multis admonitionibus ad amandam & colendam virtutem cohortatus, vt postrema eius declarat oratio, ad tranquillum æterni regni portum enauigauit, sanctaque ac Deo grata accessione, beatorum numerum, qui ab initio seculi fuerant, cumulauit. In cœlestibus enim tabernaculis anima illius confedit, vbi sunt ordines Angelorum, vbi Patriarcharum populi, vbi chori Prophetarum, vbi sedes Apostolorum, vbi gaudium Martyrum, vbi piorum lætitia, vbi Doctorum splendor, vbi celebres primogenitorum cœtus, vbi puræ lætantium voces. In sacrum illum locum, vbi sunt ea bona, in quæ desiderant Angeli prospicere, felicissima sanctissimaque beati clarique Patris Ephraem anima peruenit. Exitimo autem, cum in cœlum ascenderet, singulas virtutes, quas in hac vita coluerat, præcedentes, res illas recõ-

ditas & pulcherrimas, quæ mortalibus oculis cerni non possunt, ostendisse, omniumq; præstantissimam charitatem ad eam accedentem dixisse. Aspice, chara anima, quam tibi pulchritudinem cõparavi, simulq; delicias demonstrasse. Mox accurrentem humilitatẽ sic allocutam: Vide, anima dilecta Deo, qualem ego tibi locum ornavi. Tum reliquas omnes sigillatim enarrasse, ostendisseque præmia, quæ iam inde, cum ab ipsa in corpore colerentur & exercerentur, in posterum acquirebant. o decantanda atque imitanda peregrinatio. o mors non indigens lacrymarum. o separatio coniunctionem optatam concilians. o transitio, cuius non poenitet transeuntem. o funus nullam molestiam afferens. Nam dum mores illius admiramur, consolationem accipimus. Aliorum enim hominum mors iis, qui relinquuntur lacrymarum causam præbet, sanctorum autem, lætitiã celebritatemq; conciliat. Neque vero dicenda est mors, sed transitus, & ad meliora demigratio.

Hęc tibi, Patrum optime Ecclesięque Doctor, mu- nera laudum asserimus, non ea quidem pro dignitate, neque indigenti tibi. Quam enim gloriam afferre queat oratio, quæ laudati meritis superatur? Sed ob viuentium potius utilitatem. Quandoquidem bonorum & præstantium virorum laudationes, vt stimuli & faces animis admotæ, vehementer homines ad rectius viuendum incitant & inflamman. Hanc autem laudandi prouinciam alacrius cepimus, quum multis aliis rationibus adducti, præter vitæ doctrinęque famam, toto terrarum orbe vulgatissimam, tum cura illa, quam in homine eiusdem nominis liberando adhibuisti. is enim nos ad hoc onus subeundum impulit, qui à posteris Ismael in bello captus, & procul a patria diu commoratus, cum ad eam reuerti cuperet, & viam commodiorem ignoraret, admirabili ope tua rationem ad salutem aptam inuenit, & quod optauerat, est

est consecutus. Nam cum in maximum vitæ discrimẽ adductus esset. Quoniam omnes viæ barbarorum copiis interclusæ tenebantur, te nomine sanctum inuocauit, dicens: sancte Ephraem, adiuua me. atque ita tuto periculorum laqueos euasit, mortemque neglexit, & inopinatam salutem assecutus, patriæ auxilio tuo munitus, præter spem redditus est. Quapropter ad hęc dicenda audacter aggressi tuas laudes impuris labiis attingere non veriti sumus.

Qua quidem in re si haud ita multum defecimus, id ope tua nos assecutos fateamur, tibiq; acceptum ferimus. Sin dignitate tua longè inferiores nostræ sunt laudes, te quoque (quanuis audacius hoc dictũ videri possit) in causa fuisse dicemus, qui & viuens & defunctus, modestiæ humilitatisq; studio, te colaudare volentes impedis. Attamen, siue hoc, siue illud sit, nos pietatis officio pro viribus satisfecimus: neq; id nobis minime succensurum, neque tui amantissimos auersurum, sed æquo libentiq; animo filiorum balbutientium laudes suscepturũ speramus. Tu vero diuino assistens altari, vitæque principi ac sacrosanctæ vna cum angelis sacrificans Trinitati, omnium nostrum recordare, nobisque peccatorum veniam impetra, vt sempiterna regni coelestis beatitudine perfruemur in Christo Iesu domino nostro, cui gloria in æternum.
Amen.

EX HISTORIAE

ECCLESIASTICAE

NICEPHORI CALLISTI

LIBRO NONO,

Ioanne Lango Interprete.

ADEM HAC ætate & Ephræm Syrus præclarus fuit, qui quidem longo interuallo omnes præcessit. Hic Nisibin patriam habuit, & in monachorum Philosophia exercitatus, breui tantum in lingua Syrorum, quum quidem eam prius ab aliis non didicisset, neque specimén aliquod aut spem, talem eum fore, præbuisset, profecit, vt cum pietatis exercitio ad summam contemplationis peruenerit, tum splendore, facilitate & suauitate verborum, nec non densitate & grauitate sententiarum, etiam præclarissimos quosq; Græcorum, qui eloquentia antiquitus exceluissent, superauerit. Etenim si quis illorum Græca scripta in Syrorum fortè aut alio-um peregrinam linguam transferret, & florentem illam Græcorum ornamentorum gratiam, decentemq; nitorem, & fucû verborum detraheret, illicò quoque adscititiis coloribus deficientibus, sententiarum obscuritas sese prodebat. At Ephræm lôge alia erat oratio. Nam quâ eo adhuc superstite, atque etiam defuncto, postea libri eius in Græcam linguam conuerterentur, non longe admodum a propria & natiua decedebant virtute. Mirum

NICEPHORI CALLISTI 90

quidem auditu est, eundem & Græce, & Syriace legi. Quam ob causam magnus ille & oratione & virtute Basilius, qui Cappadocum metropolim episcopatu suo exornauit, summopere virum est admiratus, eundemque eruditionis nomine beatum censuit. Vt tanti viri tam certo testimonio manifestum sit, communiter quoque a Græcis, qui tum clarum in eloquentia obtinuerunt nomen, præstantissimû omnium Ephræm iudicatum esse. Vox sane Basilius talis, nō temere prolata esse existimanda est. Dicitur autem diuinus Ephræm trecentas versusum myriades conscripsisse. Et paulo post. Qualis igitur is sermone fuerit, vel ex hoc ipso conuicere licet. Vita verò ei valde exacta, & bonis operibus spectata fuit. Quietem etiam multo studio est sectatus. Et propter morum castitatem tantopere calumnias deuittauit, vt fere a conspectu mulieris profus abhorruerit. Fertur sane, quum mulier quædam nulla profus vitæ disciplina, & pudore nullo, in angusto admodum loco ei obuia facta, siue consulto veluti virum tentatura, sen ab aliis, vt hoc faceret, mercede conducta, oculos sine intermissione in eum conuiceret, increpans, in terram eam prospicere iussisset, illamque respondisse: Sed quomodo tandem terram ego intuear, quum equus sit te eam respicere, qui ex ea conditus sis, quam me ortum ex te habentem, proindeq; recte te respectantem. Quod mulieris verbum ille admiratus, deinde scripto mandauit. Atque id Syri in primis memoratu dignum ex illius rebus esse censent. Et primum quidem is sepe ira victus est: posteaquam aut monasticæ philosophiæ incumbere cepit, nunquam comotus esse visus est. Atque aliquando, cum dies multos pro cōsuetudine sua ieiunio transigisset, & minister tempore cibum ei afferret, accidit, vt is ollam frangeret. Ephræm vero pudore iuxta & timore correptum illum videns: Bono, inquit, esto animo. Quandoquidem enim obsonium ad nos venire

renuit, nos age ad id accedamus, & ad illæ fragmenta confidens comedit. Enim vero ut vana etiam gloria superior fuerit, inde liquido patebit. Designabatur vbi cuidam Episcopus, & iam qui eum ad electionem abducturi erant, adueniebant. Ac ipse statim eo cognito, in forum progressus, veluti mente captus indecore gradiebatur, non satis honeste vestem post se trahens, & quæ venalia erant, surripiens, propalamque comedens. Sic ille mentis impos exstimatas, electionem effugit. Et tantisper dum alius episcopatum reciperet, occultans sese, latuit. Plurima sane & alia memoratu digna, & qui de eo conscriptus est liber, & prouinciales eius, Romani simul, & Syri de eo referunt, quæ cuius cognoscere est procliue. Vnum illud sane quàm memorabile historiæ huic inserere visum est, quod ab eo ante obitum est gestum. Fames ingens Edeffensorum urbem premebat: atque ipse, qui multos annos non fuerat domo progressus, tum philosophandi studio aliquantum intermissio, prodiit: & in homines locupletes, qui sic turpiter rerum necessariorum inopia ciues suos pereuntes despicerent, acriter est inuectus, arguens eos, quod animarum cura neglecta, studium omne in corpore fouendo collocarent. illi autem integritatem & paupertatem viri obseruantes veriti, minime id sic esse affirmarunt: facile enim & promptum eis esse, indigentibus facultates distribuere: deesse saltem, qui in eo ministerio, pro eo atque deceret, fidelem se præberet, omnesque lucro inhære, & talia forde in questum suum vertere, dixere. Tum Ephræm: Ego verò, inquit, qualis vobis esse videor? & illi, Honestus atque bonus, respondere: & talis prorsus, qui opinioni, quæ de eo fertur, vita ipsa respondeat. Itaque, ille ait, paratus sum omnibus hac in re inferuire. Et multo ab eis sumpto argento, trecentas parauit mensas: & in publicis porticibus eos, qui fame affecti erant, acceptos, diligenter & benigne

fouit: aduenas quoque, & alios qui inopia affligerentur, humaniter curauit, idque tantisper fecit, dum fames ibi est grassata. Ea verò delapsa, ipse ad philosophiæ suæ officinam reuersus, ibi paucos post dies vita est defunctus. In ecclesia clericici ministerium sumpsit. Vita autem monastica per celebris, ex æquo cum iis, qui episcopatu doctrina, & vitæ sanctitate clari sunt, laudatur. Hæc pauca ex multis, quæ ab Ephræm recte pieque facta sunt, diximus. Res nanque eius omnes si pro dignitate earum exponere nos oporteret, aut etiam aliorum, qui tum in eodem philosophandi genere elaborarunt, ut scilicet eorum quisque vixerit, & quali morum instituto usus sit, qualis ipse fuit, scriptore esset opus.

F I N I S.

Errata sic corrigenda.

Car. 11. a. §. 8.	Beatus ter	Beatus, ter
car. 12. a. §. 15.	Infelix	Infelix
car. 13. b. §. 24.	mendacis	mendacis
car. 17. b. §. 15.	ornamente	ornamenta
car. 17. b. §. 36.	spoliatus, est	spoliatus est
car. 18. a. §. 18.	Christianissimi	Christi amicissimi
car. 19. a. §. 31.	ostendet	ostendit
car. 21. b. §. 34.	ad	ab
car. 22. b. §. 9.	speculum animæ	speculum, anime
car. 24. b. §. 36.	homine	hominem
car. 27. a. §. 12.	imparatum	imparatum
car. 31. a. §. 34.	compellentem	compellantem
car. 31. b. §. 2.	certificati	testificati
car. 36. a. §. 27.	posuit	profuit
car. 38. a. §. 27.	addibent	adhibent
car. 41. b. §. 3.	ab	ad
car. 43. a. §. 30.	mærentibus	merentibus
car. 44. a. §. 34.	sua non sunt	sua sunt
car. 44. b. §. 17.	Amocum	amicum
car. 45. b. §. 6.	Quin	qui
car. 46. b. §. 16.	fordidus	sordibus
car. 46. b. §. 20.	conspectu	conspetto
car. 50. a. §. 26.	confusus	confusos
car. 51. b. §. 4.	quidem	quidam
car. 52. a. §. 15.	penitus	penitus
car. 53. b. §. 19.	est is	estis
car. 54. a. §. 9.	Dominus, Iesus	Dominus Iesus
car. 54. b. §. 6.	splendidis	splendidis
car. 55. a. §. 22.	poema	pœna
car. 55. a. §. 24.	scite	scito
car. 59. a. §. 6.	operan	operam
car. 59. b. §. 17.	metrias	nutrias
car. 60. a. §. 17.	complectemini	complectimini
car. 61. a. §. 30.	iudicis	iudices

car. 64. b. §. 36.	ignavius	ignauus
car. 66. a. §. 16.	calumnis	columnis
car. 69. a. §. 1.	male	mala
car. 71. b. §. 10.	illos	illos
car. 71. b. §. 21.	dimittit	demittit

Reliqua benignus ipse Lector emendabit.

REGISTRVM.

A B C D E F G H I K L M.

Omnes sunt quæserniones, præter M,
qui est duernio.

V E N E T I I S.

APVD FRAN. RAMPAZETVM.

M D L X I.